

PROJECTE LINGUAPAX

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA
FUNDACIO JAUME BOFILL
CENTRE UNESCO DE CATALUNYA

secretaria

Centre UNESCO de Catalunya
Mallorca, 285
08037 BARCELONA
Tel. 93.2071716
Fax. 93.2575851

**UNITAT NUM. 1
VIVIM EN UN SOL MON**

SUMARI

OBJECTIUS

Activitat núm. 1	"Si un extraterrestre" (anglès, castellà, català, francès)
Activitat núm. 2	"Si la terra fos..." (anglès)
Activitat núm. 3	"Una foto de família" (anglès, castellà, català, francès)
Activitat núm. 4	"L'informe del planeta 5" (anglès, castellà, català, francès)
Activitat núm. 5	"Hi has pensat?" (anglès, castellà, català, francès)
Activitat núm. 6	"De què està feta la classe?" (anglès, castellà, català, francès)
Activitat núm. 7	"Sabem el que no sabem?" (anglès, castellà, català, francès)
Activitat núm. 8	"De com fer hamburgueses amb els boscos" (anglès, castellà, català, francès)
Activitat núm. 9	"Cases de paraules" (anglès, francès)

UNITAT NUM. 1
VIVIM EN UN SOL MON

OBJECTIUS GENERALS

1. FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS

- Conèixer les qüestions fonamentals de la geografia, història i ecologia del planeta.
- Definir conceptes com: interdependència, procés i canvi, semblança, manufactura, asimetria, comerç internacional, valors universals, culturals, comunicació, problemes globals...
- Copsar la interdependència a partir de fets relacionats amb àrees de coneixement com ciències socials, llengua, idiomes,...
- Analitzar la perspectiva mundial, tot mirant mapes, representacions gràfiques diverses, etc., com activitats de reforç relacionades amb la feina normal a diverses matèries.
- Conèixer aquells fets destacats dels àmbits geogràfic, històric, social i artístic dels països que tenen com a llengua oficial la que nosaltres estudiem com a estrangera.
- Conèixer els fets elementals sobre les desigualtats existents al planeta i, alhora, les semblances bàsiques.

2. PROCEDIMENTS

- Utilitzar les fonts d'informació adequades per trobar el que es busca.
- Practicar la recerca i la investigació a través de diferents fonts d'informació.
- Establir mecanismes de comunicació susceptibles d'afavorir l'intercanvi d'opinions, idees, enfoc, perspectives,...

- Ser capaços d'inferir abstractes i genèrics aplicables a la societat mundial a partir d'exemples concrets.
- Extreure les idees principals i secundàries de textos sobre temàtiques familiars als adolescents trets de: premsa i altres mitjans de comunicació, documents autèntics, correspondència dels mateixos alumnes.
- Produir material gràfic i per escrit, utilitzant la llengua de treball que s'hagi triat.

3. ACTITUDS, VALORS I NORMES

- Interessar-se per les altres cultures, formes de vida,.. tot partint de la constatació que vivim en una societat multicultural i en un món interdependent.
- Ser conscient de la dignitat global de l'espècies humana, independentment del lloc que s'ocupi en el planeta.
- Valorar la diferència i tenir una actitud tolerant envers els altres pobles.

ACTIVITAT NUM. 1

TITOL: SI UN EXTRATERRESTRE

AREA/AREES DE CONEIXEMENT:

Ciències socials
Llengua: català, castellà, anglès, francès.

MATERIAL:

- El full de l'informe de l'extraterrestre
- Fonts documentals en la llengua/llengües en què es decideixi treballar i on es trobi informació sobre jocs en equip.
- diccionaris i enciclopèdies en les llengües de treball.
- mapes

DURACIO DE L'ACTIVITAT:
2 o 3 sessions de 50'

OBJECTIUS:

1. Llengua estrangera:
  - 1.1. Conèixer jocs d'equip de diferents països
  - 1.2. Comprendre la idea principal de l'informe de l'extraterrestre, i dels documents on es busqui informació.
Extreure informacions concretes de diferents tipus de documents.
Prendre la paraula en la llengua estrangera que treballem i participar en els intercanvis propis de la classe.
Presentar per diferents mitjans orals i escrits el treball realitzat entorn dels jocs d'equip, en llengua estrangera.
Ser capaç d'utilitzar el material d'aprenentatge bàsic: diccionaris, manuals, enciclopèdies, mapes,...
  - 1.3. Tenir interès per descobrir coses noves, fer projectes, i realitzar tasques en una altra llengua.
Superar la inhibició, cooperar i comunicar en llengua estrangera.
2. Ciències socials:
  - 2.1. Reconèixer la diversitat de manifestacions culturals en el món d'avui a fi de constatar que hi ha societats vàries i diferents.
  - 2.2. Elaborar treballs monogràfics utilitzant fonts bibliogràfiques diverses.

Confeccionar jocs o exercicis de simulació per expressar els resultats d'una recerca o evocar una determinada problemàtica.

2.3. Valorar positivament les conductes d'altres cosmovisions i àmbits culturals.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

1. Llegir l'informe de l'extraterrestre, en veu alta; per exemple un paràgraf cada alumne, i, si es creu necessari, més d'una vegada, de manera que tots els alumnes puguin llegir i així hi hagi més ocasió d'entendre el contingut del text.
2. Comprensió del text. S'exposen en veu alta els dubtes tant de lèxic com de conceptes, i es van explicant (o bé són els alumnes mateixos els qui donen les explicacions als qui no les saben, o bé és el professor qui ho fa).
3. El professor introdueix el concepte d'interdependència i proposa pensar més exemples d'interdependència en la vida quotidiana, en la política internacional, en el medi ambient,...
4. Formem grups de 6 per fer un treball en equip. Es tracta de treballar dues llengües: la materna i la llengua estrangera que prèviament hàgim decidit (anglès o francès). Amb les fonts bibliogràfiques que el professor posa a l'abast -o bé donant-les o bé indicant com arribar-hi-, cada grup ha de treballar un joc d'equip del seu país estranger, anglòfon o francòfon. El treball consisteix a: copiar-ne les regles i preparar-ho per fer-ne l'explicació a la resta de companys. La informació del joc català o castellà haurà de ser traduïda a la llengua estrangera que treballem.
5. Posar en pràctica l'execució dels jocs. Si pensem en classes de 35-36 alumnes, tindrem 6 grups; com que cada grup ha d'haver preparat un joc en català/castellà i un en anglès/francès, això ens dona un total de 12 jocs, la qual cosa significa que per practicar-los haurem de fer una tria, millor si ho fem a sorts, i com a màxim pensar a fer-ne 6, és a dir, un de cada equip.
6. Recollida del material elaborat: l'explicació dels jocs, acompanyada de tots els recursos gràfics que creguin necessaris, tant pel que fa a la comprensió del joc per part d'altres potencials jugadors, com per la ubicació geogràfica de la procedència dels jocs.

AVALUACIO

En primer lloc se'ns presenta l'autoavaluació dels mateixos alumnes. Ells mateixos veuran si ho han fet bé o no, segons les reaccions dels seus companys a l'hora de seguir les seves instruccions.

L'avaluació que pot fer el professor és:

- Avaluació oral: com han donat les consignes del jocs? Com han respost a les consignes del joc?
- Avaluació escrita dels treballs que cada equip li ha presentat.

ACTIVITAT 1

EL DIA QUE UN INVESTIGADOR GALACTIC VEIE UN PARTIT DE FUTBOL

Això era i no era una vegada que, segons diuen els savis avantpassats, un científic galàctic que vagarejava per l'univers tot agafant mostres d'aigua d'aquí i d'allà per acabar una investigació en curs, va ensopegar amb el nostre planeta. Va fer la seva feina als mars, oceans i cursos d'aigua; quan ja estava a punt de marxar es trobà per casualitat contemplant un partit de futbol en un gran estadi. Sorprès davant un espectacle incompreensible, reaccionà d'acord amb l'ensinistrament: ¿i si prenguéss unes quantes mostres d'aquest peculiar comportament dels terrícoles per després analitzar-ho al meu laboratori?

Dit i fet: va ajustar la seva càmera de vídeo-làsser, seleccionà uns dels jugadors i enregistrà tots els seus moviments, salts i fins i tot moviments respiratoris. Algun cop, un objecte esfèric passava ben a prop del jugador i aquest maldava per arribar a tocar-lo, a voltes el colpejava; d'altres, "la seva mostra" xocava amb d'altres jugadors que perseguien l'objecte esfèric... Durant mitja hora estigué filmant sense interrupció, fent la seva feina de forma tan concentrada com quan prenia mostres d'aigua.

Després tornà al seu planeta d'origen i analitzà les diverses mostres de la Terra. Ben aviat publicà un ben documentat article sobre la composició dels oceans, mars i rius terraquís. després aplicà el mateix sistema a les imatges del jugador de futbol. Després de llargues i àrdues reflexions i inferències a partir d'aquestes reflexions, aconseguí bastir una elaborada i elegant teoria sobre allò que, al seu parer, era la naturalesa bàsica del futbol.

Diuen que en publicar-se la seva teoria no trigà gaire a ser felicitat per la "seva cabdal contribució a la ciència galàctica en una àrea fins aleshores desconeguda..." tot i que, diuen els avantpassats un cop llegit l'article a la Terra, es pot assegurar que res no havia entès d'aquest esport nostre. En haver-se centrat exclusivament en la conducta individual d'un dels protagonistes havia estat incapaç d'inferir el complex entramat d'interrelacions que vincula als 25 actors que deambulen sobre el terreny de joc i, per tant, de reinterpretar el comportament particular de cadascun d'ells en virtut d'una pauta global.

El científic galàctic havia estat, en suma, incapaç d'aprendre la interdependència, clau en un joc d'equip com el futbol.

ENDEVINALLA

Un estanc de nenúfars conté inicialment una sola flor... el seu creixement, però és tal que cada dia es duplica el nombre inicial. Es a dir, dues flors el segon dia, quatre el tercer, vuit el quart..., i així successivament. Si l'estanc està cobert el trentè dia, ¿quin dia cobriran els nenúfars la meitat de l'estanc?

Resposta: el vint-i-novè dia. La solució i l'endevinalla il.lustren, òbviamen la noció de creixement geomètric o exponencial.

ACTIVIDAD 1

EL DIA EN QUE EL INVESTIGADOR GALACTICO VIO UN PARTIDO DE FUTBOL

Dicen que érase una vez en que un científico galáctico que deambulaba por el universo tomando muestras de agua aquí y allá para completar una investigación en curso llegó a nuestro planeta. Hizo su tarea en nuestros océanos y cursos de agua; cuando ya estaba por irse se encontró por casualidad contemplando un partido de fútbol. Sorprendido ante un espectáculo incomprensible, reaccionó de acuerdo con su adiestramiento: ¿Y si tomara muestras de este peculiar comportamiento de los seres humanos para luego analizarlo en mi laboratorio? Dicho y hecho: ajustó su cámara de videoláser, seleccionó a uno de los jugadores y grabó todos sus movimientos, saltos e incluso jadeos. De vez en cuando, un objeto redondo rondaba junto a los pies del jugador y se afanaba por alcanzarlo, en ocasiones lo golpeaba; otras veces colisionaba con otros individuos... durante media hora siguió filmando muestras de forma concienzuda.

Luego volvió a su planeta de origen y analizó sus diversas muestras. Pronto publicó un bien documentado artículo sobre la composición de los océanos y ríos terráqueos. Luego aplicó el mismo sistema a las imágenes del jugador de fútbol. Tras arduas reflexiones e inferencias a partir de ellas, logró pergeñar una elaborada y elegante teoría sobre lo que, en su opinión, era la naturaleza básica del fútbol.

Dicen que tras su publicación no tardó en ser felicitado por su decisiva contribución a la ciencia galáctica en una área hasta entonces desconocida... aunque, os lo aseguro tras haber leído su trabajo, nada había entendido de este deporte tan popular en el planeta Tierra. Al haberse centrado exclusivamente en la conducta individual de uno de los protagonistas fue incapaz de inferir el complejo entramado de interacciones que vincula a los 25 actores que deambulan sobre el terreno de juego, y por ende de reinterpretar el comportamiento particular de cada uno de ellos en virtud de una pauta global; nuestro científico galáctico fue, en suma, incapaz de aprender la interdependencia, clave en un juego de equipo como el fútbol.

ADIVINA ADIVINANZA

Un estanque de nenúfares contiene inicialmente una sola flor, pero su crecimiento es tal que cada día se duplica el número: dos flores el segundo día, cuatro el tercero, ocho el cuarto, y así sucesivamente. si el estanque está cubierto el trigésimo día, ¿qué día cubrirán los nenúfares la mitad del estanque?

La solución, de acuerdo con la noción de crecimiento geométrico o exponencial que intenta ilustrar, es el vigésimo noveno día.

ACTIVIDADE 1

DIA QUE UN INVESTIGADOR GALACTICO VIU UN PARTIDO DE FUTBOL

Era e non era unha vez que, segundo din os sabios devanceiros, un científico galáctico que deambulaba polo universo collendo mostras de auga de aquí e acolá para rematar unha investigación, topou co noso planeta. Fixo o seu traballo nos mares, os océanos e cursos de auga; cando xa estaba a piques de rematar, encontrouse por casualidade ollando un partido de fútbol nun gran estadio. Sorprendido diante dun espectáculo incomprendible, reaccionou de a ordo coa súa educación: ¿e se recollese unhas cantas mostras deste peculiar comportamento dos terrícolas para despois analízalo no meu laboratorio?

Meu dito meu feito: axustou a súa cámara de vídeo-laser, seleccionou un dos xogadores e gravou tódolos seus movementos, saltos e ata movementos respiratorios. Algunha vez, un obxecto esférico pasaba preto do xogador e este esforzábase por chegar a tocalo, ás veces golpeábase; outras, "a súa mostra" batía con outros xogadores que perseguían o obxecto esférico... Durante media hora estivo a filmar sen interrupción, facendo o seu labor de xeito tan concentrado coma cando tomaba mostras de auga. Despois tornou ó seu planeta de orixe e analizou as diversas mostras da Terra. Axina publicou un ben documentado artigo sobre a composición dos océanos, mares e ríos terráqueos. Despois aplicou o mesmo sistema ás imaxes do xogador de fútbol. Logo de longas e arduas reflexións e inferencias a partir destas reflexións, conseguiu artellar unha elaborada e elegante teoría sobre aquilo que, ó seu parecer, era a natureza básica do fútbol.

Din que logo de publicarse a súa teoría non tardou moito en ser felicitado "pola súa capital contribución á ciencia galáctica nunha área ata o daquela descoñecida..." ben que, din os devanceiros unha vez lido o artigo na Terra, pode asegurarse que non entendera nada deste deporte noso. O terse centrado unicamente na conducta individual dun dos protagonistas, fora incapaz de inferir-lo complexo entramado de interrelacións que vincula ós 25 actores que deambulan sobre o terreo de xogo e, xa que logo, de reinterpretar-lo comportamento particular de cada un deles en virtude dunha pauta global.

O científico galáctico fora, en suma, incapaz de aprender-la interdependencia, clave nun xogo de equipo coma o fútbol.

ADIVIÑA

Un estanque de nenúfares contén inicialmente unha soa flor... o seu crecemento, porén, é tal que cada día se duplica o número inicial. E dicir, dúas flores o segundo día, catro o terceiro, oito o cuarto... e así sucesivamente. Se o estanque está coberto o trixésimo día, ¿que día cobrirán os nenúfares a metade do estanque?.

Resposta: o vixésimo noveno día. A solución e a adiviña ilustran, obviamente, a noción de crecemento xeométrico ou exponencial.

ACTIVITY 1

THE DAY A GALACTIC RESEARCHER SAW A FOOTBALL MATCH

Time was when, according to ancestral wisdom, a galactic scientist who was wandering around the universe collecting samples of water from different places for his current research happened to bump into our planet. He went to work on the seas, oceans and water courses and quite by chance, when he was about to leave, he found himself watching a football match in a large stadium. Surprised by this incomprehensible spectacle, he reacted as he had been taught: what if I were to take a few samples of this peculiar behaviour of the earthlings and analyse it afterwards in my laboratory?

No sooner said than done: he adjusted the settings on his video-laser camera, selected one of the players and started to record his every move, every leap and even every breath. From time to time, a spherical object passed close by the player, who did all he could to reach it. Sometimes he kicked it, others, the "sample" bumped into other players who were chasing the spherical object. He filmed for half an hour without a break, putting as much concentration into his work as when he was taking water samples.

Then when he went back to his planet and analysed the different samples from Earth. Shortly afterwards, he published a well documented article on the composition of the oceans, seas and rivers of Earth. Then he applied the same system to the football player. After long and arduous reflections and inferences based on these reflections, he managed to put together an elaborate, elegant theory on what he felt to be the basic nature of football.

It's said that, not long after publishing his theory, he was congratulated for his "leading contribution to galactic science in a previously unknown field, although, as the ancestors said once they had read the article on Earth, it was quite clear that he had understood nothing of this sport of ours. Having concentrated exclusively on the behaviour of one of the people taking part, he had failed to grasp the complex network of interrelations linking the 25 people moving around on the field of play and, as a result, had not been able to interpret the particular behaviour of each one of them as part of an overall scheme of things.

In a word, the galactic scientist had not managed to comprehend interdependence, the key to a team game such as football.

A RIDDLE

A pond of lillies at first contains a single flower, which multiplies at such a rate as to double in number every day. In other words, two flowers the second day, four the third, eight the fourth, etc. If the surface of the pond is completely covered by the thirtieth day, on which day do the lillies cover half the pond?

Answer: on the twenty-ninth day. The solution and the riddle are an obvious illustration of the notion of geometrical or exponential growth.

ACTIVITE 1

LE JOUR OU UN CHERCHEUR GALACTIQUE A VU UN MATCH DE FOOTBALL

Il était... il n'était pas une fois, selon nos savants ancêtres, un scientifique galactique qui errait à travers l'univers et prenait des échantillons d'eau, de-ci, de-là, pour parachever une recherche en cours, et qui, par hasard se trouva sur notre planète. Il fit son travail dans les mers, les océans et les cours d'eau; au moment de partir, et toujours par hasard, il se trouva dans un grand stade où il vit un match de football. Fort surpris devant un tel spectacle incompréhensible, il réagit conformément à sa préparation: "Pourquoi ne pas prendre quelques échantillons de ce comportement particulier des terrains afin de l'analyser dans mon laboratoire?"

C'est ce qu'il fit: il mit au point sa caméra vidéo-laser, sélectionna quelques joueurs et enregistra tous leurs mouvements, leurs sauts et même leur activité respiratoire. Quelquefois un objet sphérique passait près du joueur et celui-ci s'efforçait de le toucher, parfois il lui donnait un coup, parfois "son échantillon" heurtait d'autres joueurs qui poursuivaient l'objet sphérique... Il filma pendant une demi-heure sans interruption et fit son travail avec autant de concentration que lorsqu'il prenait des échantillons d'eau.

Il revint ensuite sur sa planète et analysa les divers échantillons de la terre. Il publia rapidement un article très documenté sur la composition des océans, des mers et des fleuves terriens. Il appliqua ensuite le même système aux images du joueur de football. Après de longues et difficiles réflexions et les effets qui en découlèrent, il parvint à bâtir une théorie élaborée et élégante sur ce qui, selon lui, était la nature de base du football.

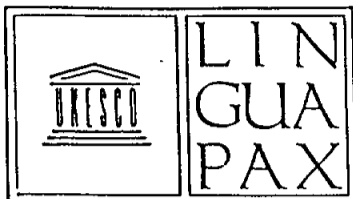
On dit que lorsqu'il publia sa théorie, il fut immédiatement félicité pour son "éminente contribution à la science galactique, dans un domaine jusqu'alors inconnu"... bien que - selon ce que disaient nos ancêtres après avoir lu l'article- l'on puisse assurer qu'il n'avait rien compris à notre sport. Comme il avait axé ses recherches sur la conduite individuelle de l'un des héros, il avait été incapable d'en déduire la trame complexe d'interactions qui lie les 25 acteurs déambulant sur le terrain de jeu et donc, de réinterpréter le comportement particulier de chacun d'entre eux en vertu d'une norme globale.

Le scientifique galactique avait été, en somme, incapable d'apprendre l'interdépendance essentielle dans un jeu d'équipe comme le football.

DEVINETTE

Il y a dans un étang de nénuphars une seule fleur... mais sa croissance est telle que chaque jour le nombre initial se multiplie par deux. C'est à dire: deux fleurs le deuxième jour, quatre le troisième, huit le quatrième... et ainsi successivement. Si l'étang est recouvert le trentième jour, quel jour les nénuphars recouvriront-ils la moitié de l'étang?

Réponse: le vingt-neuvième jour. La devinette et sa solution illustrent la notion de croissance géométrique et exponentielle.

ACTIVITAT NUM. 2

TITOL: SI LA TERRA FOS...

AREA/AREES DE CONEIXEMENT:
Llengua estrangera (anglès)
Ciències socials

MATERIAL:

- El text presentat en gros, com un pòster.
- Diccionaris
- "Fem un sol món", Mans Unides, Barcelona, 1990
- "Educació i Drets Humans", Rafael Grasa, Centre UNESCO de Catalunya, Barcelona, 1989

DURACIO DE L'ACTIVITAT:
1 sessió de 50'

OBJECTIUS:

1. Llengua estrangera:
  - 1.1. Conèixer un fet important: tots vivim en un sol món, bonic, fràgil, però també injust, competitiu.
  - 1.2. Comprendre el text en la llengua estrangera que es presenti.
  - 1.3. Escoltar el que opinen altres companys respecte del fet que ens presenta el text "Si la terra fos..."
2. Ciències socials:
  - 2.1. Conèixer un fet important: tots vivim en un sol món, bonic, fràgil, però també injust, competitiu.
  - 2.2. Comprendre la idea principal del text que se'ns mostra.
  - 2.3. Fonamentar les intervencions en el debat i ser receptiu a les diferents opinions.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

- Mirar el pòster.
- Llegir el text en veu alta, primer el professor i després els alumnes.
- Deixar uns minuts de silenci per reflexionar sobre el que hem llegit.
- Exposició en veu alta emprant la mateixa llengua estrangera del text i seguint el procediment de mà alçada, de les opinions que mereix el text, les idees que ens suggereix... Si es creu necessari pel millor desenvolupament de l'activitat, es pot crear la figura del secretari i/o moderador que pren nota de les paraules demanades i les concedeix, i a més, pot prendre nota de les idees que es van manifestant per més tard intentar elaborar unes conclusions.
- La pregunta que ens pot ajudar a conduir el debat seria: "Què pensàriem si la terra tingués només uns pocs metres de diàmetre?".

AVALUACIO

No es creu necessària, però és una activitat que permetrà el professor avaluar el nivell d'expressió oral dels alumnes.

SI LA TERRA FOS

Si la terra tingués només uns pocs metres de diàmetre, surant uns pocs metres sobre un camp en algun indret, la gent vindria de tot arreu a meravellar-se'n. La gent caminaria al seu voltant, meravellant-se dels seus grans bassals d'aigua, dels seus petits bassals i de l'aigua fluïnt entre els bassals. La gent es meravellaria dels seus sots i dels seus clots, i es meravellaria de la finíssima capa de gas que l'envolta i de l'aigua suspesa en el gas. La gent es meravellaria de totes les criatures que es mouen per tota la superfície de la bola i de les criatures aquàtiques. La gent declararia sagrada la terra perquè seria l'única i la protegiria per tal que no fos malmesa. La bola seria la meravella més gran coneguda i la gent vindria a pregar-hi, a guarir-se, a adquirir saviesa, a conèixer la bellesa i a preguntar-se com podria ésser. La gent l'estimaria i la defensaria amb la seva pròpia vida, perquè d'alguna manera sabia que la seva vida, la seva pròpia globalitat, no seria res sense ella. Si la terra tingués només uns pocs metres de diàmetre.

If the Earth
were only a few feet in
diameter, floating a few feet above
a field somewhere, people would come
from everywhere to marvel at it. People would
walk around it, marvelling at its big pools of water,
its little pools and the water flowing between the pools.
People would marvel at the bumps on it, and the holes in it,
and they would marvel at the very thin layer of gas surrounding
it and the water suspended in the gas. The people would
marvel at all the creatures walking around the surface of the ball,
and at the creatures in the water. The people would declare it
as sacred because it was the only one, and they would protect
it so that it would not be hurt. The ball would be the
greatest wonder known, and people would come to
pray to it, to be healed, to gain knowledge, to know
beauty and to wonder how it could be. People
would love it, and defend it with their lives
because they would somehow know that
their lives, their own roundness, could
be nothing without it. If the
Earth were only a few
feet in diameter.

ACTIVITAT NUM. 3

TITOL: "UNA FOTO DE FAMILIA"

AREA/ AREES DE CONEIXEMENT:

*Ciències socials
Lengua: català, castellà, anglès, francès,
Matemàtiques*

MATERIAL:

- 16 - Fotografia, diapositiva o dibuix d'una "família" de 100 membres: 11 europeus (francesos, holandesos, espanyols, catalans, grecs, italians, alemanys, suecs, anglesos...); 6 d'Amèrica del Nord; 6 de la URSS; 22 xinesos; 16 de l'Índia; de l'Àsia; 4 d'Orient Mitjà; 8 d'Amèrica Llatina i el Carib; 10 d'Àfrica, i 1 d'Austràlia i el Pacífic. (es pot suggerir a una classe que es disfressi segons tots aquests personatges per fer la fotografia; per això farem les equivalències a partir d'una família de 35 membres).
- Enciclopèdies, revistes,...
  - Mapes del món per poder ubicar-hi les diferents ètnies.
  - Diccionaris.
  - Llibre "L'estat del món", World Military and Social Expenditures.

DURACIO DE L'ACTIVITAT:

1 o 2 sessions de 50', segons es vulgui desenvolupar.

OBJECTIUS

1. Llengua estrangera

- 1.1. Conèixer el nom dels diferents països, continents i el dels seus habitants; així com del "material" de què disposen (cotxe, ràdio, rentadora,...)
- 1.2. Saber expressar noms, xifres,... en la llengua que treballem.
Ser capaç d'expressar el que se senti davant d'aquesta evidència: el repartiment de les diverses ètnies pel món i la irregular distribució de béns.
- 1.3. Escoltar els altres i esperar el moment de la pròpia intervenció.
Comunicar en la llengua estrangera que estudiem
Acceptar la diferència i tenir una actitud tolerant envers els altres pobles.

2. Ciències socials

- 2.1. Conèixer les diferents ètnies i el seu repartiment en el món.

- 2.2. *Familiaritzar-se amb els procediments de representació proporcional dels aspectes de la realitat social, en aquest cas a partir de la plasmació en la fotografia, diapositiva o dibuix de les 35 persones de la població del planeta.*
- 2.3. *Ser sensible a l'acceptació d'aquest món ample, asimètric, desigual, divers.*

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Primer hauríem de decidir si partim d'una fotografia o d'un dibuix. Si agafem el primer cas, hauríem de fer un treball previ d'explicació, a la classe de ciències socials, de les quantitats que donarem. A més, hem de decidir com fem la distribució de rols entre l'alumnat. Des del moment en què tenim la fotografia o el dibuix a les mans comencem a desenvolupar l'activitat, seguint l'ordre següent.

a) Es reparteix la fotografia o dibuix a cada alumne o es projecta la diapositiva per a tota la classe i es pregunta què hi veuen, emprant la llengua que hàgim triat. Això ens donarà tot un lèxic de: nom dels habitants de cada continent i, fins i tot, en alguns casos de cada país, dels seus vestits i altres complementis.

El professor planteja, en cas que no ho hagi fet ningú més, quines diferències veuen entre ells, si els sobta alguna cosa, si troben alguna cosa estranya...

b) Es proposa treballar sobre: demografia (desigual segons les zones), interdependència, visió diferent: local (Catalunya), envelliment de la població, i global, sobrepoblació.

Treballem amb les dades següents:

- 36 d'aquestes persones tenen menys de 15 anys (pensem en una "família" global de 100 persones)
- 6 tenen més de 65 anys
- 20 tenen ràdio
- 5 tenen cotxe
- 7 tenen televisió (...)

Al llarg de l'any es produeixen esdeveniments en aquesta "família" que afecten els altres, a causa dels lligams. Hi ha hagut:

- 3 naixements
- 1 casament
- 1 mort (...)

A continuació es proposa cercar més informació sobre la "família" tot esbrinant coses com ara: pautes alimentàries (calories per càpita...); disponibilitat d'aigua potable; expectativa de vida,...

AVALUACIO

- *De l'expressió oral: mitjançant les intervencions de l'alumnat al llarg de tota l'activitat.*
- *De l'expressió escrita: quant al treball final que els alumnes presentin.*

ACTIVITAT 3

UNA FOTOGRAFIA DE FAMILIA

La fotografia o el dibuix mostren 100 persones de diferents edats (els nens, vestits d'acord amb els seus costums, al davant), a la manera de la típica foto de grup. A la fotografia hi ha (d'acord amb dades de 1986):

*11 europeus
6 persones de l'URSS
6 d'Amèrica del Nord
22 de Xina
16 de l'Índia
16 de la resta d'Àsia
4 de l'Orient Mitjà
8 d'Amèrica Llatina i el Carib
10 d'Àfrica
1 d'Àustràlia i el Pacífic.*

Procediment

Es reparteix la fotografia / dibuix als alumnes (o es projecta si es tracta d'una diapositiva...). Es pregunta què els recorda, si els sobta alguna cosa, si hi troben alguna cosa estranya. S'intenta que algú s'adoni de les diferències de color de la pell, dels vestits, i es planteja la semblança amb la població del planeta.

Es treballen aquestes dades sobre la "família" global:

- 36 tenen menys de 15 anys
  - 6 tenen més de 65 anys
  - 20 tenen ràdio
  - 5 tenen cotxe
  - 7 tenen televisió
- (...)

Com en totes les famílies, al llarg de l'any es produeixen esdeveniments que afecten els altres, a causa dels lligams: els darrers 12 mesos s'han produït:

- 3 naixements
  - 1 casament
  - 1 mort
- (...)

A continuació es proposa buscar més informació sobre la "família", tot esbrinant coses com (a discreció del professorat): pautes alimentàries (calories per càpita,...); disponibilitat d'aigua potable; expectativa de vida...

NOTA

Si decidim partir d'una "família" global de 35 membres, per tal de poder fer una fotografia real amb tot l'alumnat, les dades haurien de ser les següents:

- 4 europeus*
- 2 nord-americans*
- 2 de l'URSS*
- 8 xinesos*
- 5 persones de l'Índia*
- 7 de la resta de l'Àsia i l'Orient Mitjà*
- 3 d'Amèrica Llatina i el Carib*
- 4 d'Àfrica, Australàsia i el Pacífic*

I també s'han d'adaptar les altres dades:

13 d'aquestes persones de la "família" tenen menys de 15 anys, 2 tenen més de 65 anys, 7 tenen ràdio, 2 tenen cotxe, 2 tenen televisor, etc.

ACTIVIDAD 3

UNA FOTOGRAFIA DE FAMILIA

La fotografía o el dibujo muestran 100 personas de diferentes edades colocados según la típica foto de grupo y familiar, es decir los niños, según es costumbre, estarán sentados delante. En esta fotografía de "familia" encontramos (de acuerdo con los datos de 1986):

11 europeos
6 personas de la URSS
6 norteamericanos
22 chinos
16 personas de la India
16 personas del resto de Asia
4 personas del Oriente Medio
8 de América Latina y el Caribe
10 africanos
1 persona de Australasia y el Pacífico

Se reparte la fotografía o el dibujo a los alumnos, o se proyecta en forma de diapositiva.

Trabajamos con los datos siguientes respecto a la "familia" global:

36 de ellos tienen menos de 15 años
6 tienen más de 65 años
20 tienen radio
5 poseen coche
7 tienen televisor

Como en todas las familias, a lo largo del año se producen acontecimientos que afectan a los demás, debido a las relaciones existentes entre ellos. Así, en los últimos 12 meses se han producido:

3 nacimientos,
1 boda,
1 muerto

Podemos continuar buscando información acerca de la "familia" indagando cosas como: pautas alimenticias (calorías per capita), disponibilidad de agua potable, expectativas de vida,...

NOTA

Si decidimos partir de una "familia" global de 35 miembros para poder hacer una fotografía real con todos los alumnos de un grupo-clase, los datos deberían ser los siguientes:

4 europeos
2 norteamericanos
2 de la URSS
8 chinos
5 personas de la India
7 del resto de Asia y del Oriente Medio
3 de América Latina y el Caribe
4 de Africa, Australia y el Pacífico

Y también deberíamos adaptar los demás datos:

13 de estas personas de la "familia" tienen menos de 15 años
2 tienen más de 65 años
7 poseen una radio
2 tienen coche
2 tienen televisor
(...)

ACTIVIDADE 3

UNHA FOTOGRAFIA DE FAMILIA

A fotografía ou o debuxo mostran 100 persoas de diferentes idades (os nenos, vestidos de acordo cos seus costumes, diante), ó xeito da típica fotografía de grupo. Na fotografía hai (de acordo cos datos de 1986):

11 europeos
6 persoas da URSS
6 de América do Norte
22 de China
16 do resto de Asia
4 do Oriente Medio
8 de América Latina e o Caribe
10 de África
1 de Australia e o Pacífico

Procedemento

Repártese a fotografía/debuxo ós alumnos (ou proxéctase se se trata dunha diapositiva...). Pregúntase que lles recorda, se lles sorprende algunha cousa, se encontran algo estraño. Inténtase que algún se dea contra das diferencias de cor da pel, dos vestidos, e plantéxase a semellanza coa poboación do planeta.

Trabállanse estes datos sobre a "familia" global:

- 36 tenen menos de 15 anos
  - 6 teñen máis de 65 anos
  - 20 teñen radio
  - 5 teñen coche
  - 7 teñen televisión
- (...)

Coma en tódalas familias, ó longo do ano prodúcense acontecementos que afectan ós outros, a causa dos vencellos: nos últimos 12 meses producíronse:

- 3 nacementos
  - 1 casamento
  - 1 morte
- (...)

A continuación propónse buscar máis información sobre a "familia", esculcando cousas como (a discreción do proesorado): pautas alimentarias (calorías per cápita);; dispoñibilidade de auga potable; expectativa de vida...

NOTA

Se decidimos partir dunha "familia" global de 35 membros, con tal de poder facer unha fotografía real con todo o alumnado, os datos terían de se-los seguintes:

4 europeos
2 norteamericanos
2 da URSS
8 chineses
5 persoas da India
7 do resto de Asia e o Oriente Medio
3 de América Latina e o Caribe
4 de África, Australasia e o Pacífico

E tamén hanse de adapta-los outros datos:

13 destas persoas da "familia" teñen menos de 15 anos, 2 teñen máis de 65, 7 teñen radio, 2 teñen coche, 2 teñen televisor, etc.

A FAMILY PORTRAIT

The photograph or picture shows 100 people of different ages (the children, in their national dress, in the front row), just like the typical group portrait. In the photograph there are (according to figures for 1980):

11 Europeans
6 people from the USSR
6 Americans
22 Chinese
16 Indians
16 from the rest of Asia
4 from the Middle East
8 from Latin America and the Caribbean
10 Africans
1 from Australia and the Pacific

Method

The photograph/picture is distributed to the pupils (or projected in the case of a transparency). The pupils are asked what it reminds them of, if anything strikes them about it, if they find anything strange. The teacher tries to get someone to notice the differences in skin colour or clothes and raises the resemblance to the world population.

The following figures are given for the global "family":

36 are under 15
6 are over 65
20 have a radio
5 have a car
7 have a television
(...)

As in all families, events occur during the course of the year that affect all the others because of the links that exist. In the last 12 months there have been

3 births
1 marriage
1 death
(...)

It is then suggested that more information be sought about the "family", discovering things like (at the teacher's discretion): eating habits (calories per head), availability of drinking water, life expectancy, etc.

NOTE

If we start from a global "family" of 35 members so as to be able to take a real photograph with all the pupils, the figures will have to be the following:

4 Europeans
2 Americans
2 from the USSR
8 Chinese
5 Indians
7 from the rest of Asia and the Middle East
3 from South America and the Caribbean
4 from Africa, Australasia and the Pacific.

The other figures also have to be adapted:

13 of the people in this "family" are under 15,
2 are over 65,
7 have a radio,
2 have a car,
2 have a television, etc.

ACTIVITE 3

UNE PHOTOGRAPHIE DE FAMILLE

La photographie ou le dessin montrent 100 personnes d'âges différentes (les enfants, habillés d'après leurs coutumes, se trouvent devant).. disposées selon une typique photo de groupe. On y trouve (d'après les données de 1986):

*11 européens
6 personnes de l'URSS
6 personnes d'Amérique du Nord
22 de Chine
16 d'Inde
16 du reste de l'Asie
4 du Moyen Orient
8 d'Amérique Latine et des Caraïbes
10 d'Afrique
1 d'Australasie et du Pacifique*

Procédé

On distribue la photographie / le dessin aux élèves (ou bien on fait une projection s'il s'agit d'une diapositive...) on leur demande ce que cette vision leur rappelle, si elle leur évoque quelque chose.. s'ils trouvent quelqu'un de bizarre... On fait en sorte qu'une personne se rende compte des différences de couleur de peau, de vêtements,... et on établit la ressemblance avec la population de la planète.

On travaille avec eux les données sur la "famille globale":

*36 d'entre eux ont moins de 15 ans
6 ont plus de 65 ans
20 ont une radio
5 ont une voiture
7 ont une télévision
(...)*

Comme dans toutes les familles, tout au long de l'année des événements se produisent qui, affectent chaque membre à cause des liens qui l'unissent aux autres:

Au cours des 12 derniers mois, se sont produits:

*3 naissances
1 mariage
1 décès
(...)*

On propose ensuite de rechercher davantage d'informations sur la "famille" en vérifiant (à la discrétion du professorat) certains détails comme les normes alimentaires (calories par tête...) la disponibilité d'eau potable, l'espérance de vie...

NOTE

Si on décide partir d'une "famille" globale de 35 personnes pour pouvoir faire une photo réelle avec tous les élèves d'un groupe-classe, les données devraient être les suivantes:

*4 européens
2 personnes d'Amérique du Nord
2 personnes de l'URSS
8 chinois
5 personnes de l'Inde
7 du reste de l'Asie et du Moyen Orient
3 de l'Amérique Latine et des Caraïbes
4 de l'Afrique, de l'Australasie et du Pacifique*

D'ailleurs, on devrait changer le reste des données:

*13 d'entre eux ont moins de 15 anys
2 ont plus de 65 anys
7 ont une radio
2 ont une voiture
2 ont une télévision
(...)*

ACTIVITAT NUM. 4

TITOL: "L'INFORME DEL PLANETA 5"

AREA/AREES DE CONEIXEMENTS:

Llengua: català, castellà, anglès, francès.
Ciències socials
Plàstica i dinàmica

MATERIAL:

- El text de "L'informe del planeta 5"
- Mapes de l'estat actual de conflictes arreu del món: el de la Fundació per la Pau-Centre UNESCO de Catalunya (1985), Anuari Fundació per la Pau (1990), el del suplement d'"El País" (10/2/91), el de CIDOB.

DURACIO DE L'ACTIVITAT:

2 o 3 sessions de 50'

OBJECTIUS:

1. Llengua estrangera

1.1. Assabentar-se dels fets que s'exposen en el text-informe.

1.2. Comprendre la idea principal de l'informe i les dades que es donen
Prendre la paraula en la llengua triada i participar en el debat que s'origini.
Presentar per diferents mitjans orals i escrits (murals, exposicions,...) un treball col·lectiu al voltant del tema presentat; ser capaç de "defensar-lo" oralment i fer-ne un informe escrit individual.

1.3. Escoltar de manera activa i ser receptiu

Superar la inhibició, cooperar i comunicar en la llengua escollida per a aquesta activitat.

Mostrar-se sensible als aspectes estètics dels textos i documents de treball.

Distanciar-se dels models i evidències mitjançant l'esperit crític, el sentit de l'humor i la reflexió.

2. Ciències socials

2.1. Conèixer i situar les grans àrees de cultura i civilització del planeta

Conèixer, relacionar i situar les grans àrees urbanes del món, diferenciar la problemàtica actual i de futur entre les zones de països desenvolupats i subdesenvolupats.

Conèixer el grau de dependència dels països del tercer món respecte del centre capitalista.

Analitzar alguns dels problemes de la humanitat d'avui provocats pel racisme, etnocentrisme i eurocentrisme.

- 2.2. Utilitzar textos geogràfics, històrics, sociològics, etc. per a l'estudi del vocabulari i anàlisi de fets.
Utilitzar la premsa diària i els diferents mitjans de comunicació per obtenir informació sobre diferents temes, preferentment d'actualitat.
Elaborar treballs monogràfics utilitzant fonts bibliogràfiques diverses
Realitzar debats i judicis sobre el tema que s'està treballant.
Realitzar dramatitzacions, a partir del tema central.
- 2.3. Practicar el diàleg, la tolerància, el pluralisme i els valors democràtics en les relacions personals i de grup.
Respectar les opinions manifestament contràries a les pròpies.
Cooperar, col·laborar i solidaritzar-se amb aquells que pateixen injustícies i/o són víctimes de situacions desgraciades.
Lluitar per la defensa dels drets fonamentals de la persona

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

1. Llegir "L'informe del planeta 5" en veu alta.
2. Analitzar la resta de material que tenim a l'abast
3. Obrir un torn de paraules per a aclariments de conceptes, aportacions, opinions,...
4. Fer la pregunta següent:
"Què podríem fer nosaltres per canviar o millorar aquesta situació?"
Es demanen 3 solucions escrites en un paper i en la llengua que es treballi.
5. Necessitem dos "secretaris": un llegeix en veu alta les "solucions" donades pels companys i l'altre les escriu a la pissarra. Entre tots intentarem anar reduint el nombre de solucions perquè de ben segur que n'hi ha moltes que tenen coses en comú.
6. Quan es tenen només 3, 4 o 5 solucions (l'ideal foren tres), es fan grups a la classe. Si les solucions són 3, doncs 3 grups, que ens permetin fer un muntatge argumental i una representació de cadascuna de les solucions.
7. La representació o dramatització de les solucions serà la culminació d'un treball en equip on tots hi hauran participat i del qual es presentarà gràficament el resultat (treball escrit amb mapes, gràfiques, retalls de diari, mural...).

AVALUACIO

- Individual: de l'oral, a l'expressar-se; de la dinàmica del cos.
- Col·lectiva: de la representació i del treball escrit.

ACTIVITAT 4

L'INFORME DEL PLANETA 5

L'informe actualitza un procediment suggerit per David Hicks (Education for Peace: Issues, Dilemmas and Alternatives, Lancaster, Centre for Peace Studies, Ocasional Paper num. 9, 1984) a partir d'una idea de Doris Lessing. Tot i que l'informe és òbviament ficici, reflecteix dades rigurosament reals.

Reproducció parcial d'un document-informe sobre el planeta Terra, que ell anomena "planeta 5" d'acord amb l'ordre en què anava realitzant la seva gira de recerca d'altres mons; d'acord amb les dades que conté podríem datar-lo, segons el nostre calendari terrestre, cap a 1987-1990.

Les coses -començava dient l'informe del nostre extraterrestre- no rutllen gaire bé, almenys per a la majoria dels 5.300 milions d'habitants del planeta 5:

- La tensió i les diverses formes de violència no deixen d'augmentar en un món perillosament sobrearmat i sots-alimentat, un món que fa proves nuclears al seu propi planeta (i fins fa ben poc a la superfície);
- La producció anual d'armes supera ja, en pes, la producció d'aliments, tot i que morir de fam és un fenomen endèmic a moltes zones.
- Uns 40 països inverteixen més en despeses militars que en educació i sanitat; les despeses mundials per soldat són gairebé de 20.000 dòlars, mentre que les d'un escolar no superen els 400 anuals (val a dir que l'edat escolar pot oscil·lar a les diverses zones, però per terme mig s'acosta com a mínim als 10 anys).
- Durant els darrers 40 anys hi ha hagut més de 150 guerres, la majoria a la zona sud, menys desenvolupada, del planeta.
- La pràctica de la tortura, així com d'altres violacions dels drets humans, a les persones, animals i a l'entorn físic ha assolit proporcions epidèmiques.
- El mascle de l'espècie, una mica menys de la meitat del total de la població, només realitza 1/3 del treball global, malgrat que rep un 90% dels ingressos que aquesta genera, a causa -entre d'altres coses- del costum de no retribuir ni comptabilitzar com a tal la feina domèstica. Són usuals formes de violència directa i indirecta contra la femella de l'espècie.
- Només una minoria de països té un sistema polític que té en compte la majoria de la població per prendre decisions, sistema que anomenen "democràcia" i descriuen així: "el govern global d'una societat està determinat per una assemblea de representants, elegits mitjançant vot secret per tots els membres adults, a intervals fixos i regulars. Qualsevol membre adult pot ser "candidat". Tanmateix, fins i tot en aquestes societats (envejades per les altres) la major part de les decisions importants, àdhuc les que afecten a l'entorn i a les generacions futures, es prenen sense consulta directa.

ACTIVIDAD 4

"EL INFORME DEL PLANETA 5"

El informe actualiza un procedimiento sugerido por David Hicks (Education for Peace: Issues, Dilemmas and Alternatives", Lancaster, Centre for Peace Studies, Occasional Paper n. 9, 1984) a partir de una idea de Doris Lessing. Aunque el informe sea obviamente ficción, refleja datos rigurosamente reales.

Reproducción parcial de un documento-informe sobre el planeta Tierra que él titula "planeta 5" de acuerdo con el orden con que ha realizando la gira de búsqueda de otros mundos. De acuerdo con los datos que contiene podríamos fecharlo, según nuestro calendario terrestre, hacia el período 1987-1990.

"Las cosas no marchan muy bien, al menos para la mayoría de los 5.300 millones de habitantes del planeta:

- La tensión y las diversas formas de violencia no dejan de aumentar en un mundo peligrosamente sobrearmado y subalimentado.
- La producción anual de armas supera ya, en peso, la producción de alimentos.
- Unos cuarenta países invierten más en gastos militares que en educación y sanidad; los gastos mundiales por soldado rondan los 20.000 dólares, mientras que los de un escolar no superan los 400 anuales.
- En los cuarenta últimos años ha habido más de 150 guerras, la mayoría en la zona sur del planeta.
- La práctica de la tortura, así como otras violaciones de los derechos humanos, a las personas, animales y al entorno físico ha alcanzado proporciones epidémicas.
- El macho de la especie, un poco menos de la mitad del total de la población, sólo realiza 1/3 del trabajo global a pesar de que recibe un 90% de los ingresos que este genera, a causa -entre otras cosas- de la costumbre de no retribuir ni contabilizar como tal el trabajo doméstico. Son usuales formas de violencia directa e indirecta contra la hembra de la especie.
- Una minoría de países tienen un curioso sistema de tomar decisiones, que denominan "democracia" y describen así: "el gobierno global de una sociedad está determinado por una asamblea de representantes, elegidos mediante voto secreto por todos los miembros adultos, a intervalos fijos y regulares; cualquier miembro adulto puede ser un candidato". Sin embargo, incluso en estas sociedades casi todas las decisiones importantes, incluso las que afectan al entorno y a las próximas generaciones, se toman sin consulta directa".

ACTIVIDADE 4

O INFORME DO PLANETA 5

O informe actualiza un procedemento auxerido por David Hicks (Education for Peace: Issues, Dilemmas and Alternativas, Lancaster, Centre for Peace Studies. Ocasional Paper num. 9, 1984) a partir dunha idea de Doris Lessing. Aínda que o informe é obviamente ficticio, reflexa datos rigurosamente reais.

Reproducción parcial dun documento-informe sobre o planeta Terra, que el chama "planeta 5" de acordo coa orde en que ía realizando a súa xeira de búsqueda de outros mundos; de acordo cos datos que contén poderíamos datalo, segundo o noso calendario terrestre, cara a 1987-1990.

As cousas -comezaba dicindo o informe do noso extraterrestre- no rolan moi ben, polo menos para a maioría dos 5.300 millóns de habitantes do planeta 5:

- A tensión e as diversas formas de violencia non deixan de medrar nun mundo perigosamente superarmado e subalimentado, un mundo que fai probas nucleares no seu propio planeta (e ata hai ben pouco na superficie);

- A produción anual de armas supera xa, en peso, á produción de alimentos, ben que morrer de fame é un fenómeno en moitas zonas;

- Uns 40 países investen máis en gastos militares do que en educación e sanidade; os gastos mundais por soldado son case de 20.000 dólares, mentres que os dun escolar non superan os 400 anuais (hai que dicir que a idade escolar pode oscilar nas diferentes zonas, pero por término medio achégase como mínimo ós 10 anos).

- Durante os últimos 40 anos houbo máis de 150 guerras, a maioría na zona sur, menos desenvolvida, do planeta.

- A práctica da tortura, así coma outras violacións dos dereitos humanos nas personas, animais e no entorno físico acadou proporcións epidémicas.

- O macho da especie, un pouco menos da metade do total da poboación, só realiza 1/3 do traballo global, a pesar de que recibe un 90% dos ingresos que esta xera, a causa -entre outras cousas- do costume de non retribuír nin contabilizar coma tal o traballo doméstico. son usuais formas de violencia directa e indirecta contra a femia da especie.

- Só unha minoría de países ten un sistema político que ten en conta á maioría da poboación para tomar decisións, sistema que chaman "democracia" e describen así: "o goberno global dunha sociedade está determinado por unha asemblea de representantes, elexidos mediante voto secreto por tódolos membros adultos, a intervalos fixos e regulares. Calquera membro adulto pode ser candidato. Non embargante, mesmo nestas sociedades (envexadas polas outras) a maior parte das decisións importantes, incluso as que afectan ó entorno e ás xeracións futuras, tómanse sen consulta directa.

(...)

THE REPORT ON PLANET 5

The report brings up to date a method suggested by David Hicks (Education for Peace: Issues, Dilemmas and Alternatives, Lancaster, Centre for Peace Studies, Occasional Paper No. 9, 1984), based on an idea by Doris Lessing. Although the information is obviously fictitious, it reflects rigorously accurate figures.

Reproduction of part of a report on the planet Earth, which he calls "Planet 5", according to the order in which he made his research tour of other worlds. According to the information it contains, we could date it around 1987-1990 by our Earth calendar.

Things are not going too well, said our extraterrestrial's report, at least for the majority of the 5,300 million inhabitants of Planet 5:

There is a constant increase in tensions and in different forms of violence in a world that is dangerously overarmed and underfed, a world that carries out nuclear tests on its own planet (and until very recently on the surface).

Annual arms production already exceeds food production in weight, although death by starvation is endemic to many regions.

About 40 countries invest more in military expenses than in education and health; average expenditure is almost 20,000 dollars per soldier, while for schoolchildren the figure does not exceed 400 dollars a year (school-leaving age can vary from one region to another but on average is somewhere around 10).

In the last forty years, there have been more than 150 wars, most of them in the less developed regions in the south of the planet.

The tortures and other violations of human rights practiced on people, animals and the physical environment have reached epidemic proportions.

The male of the species, slightly more than half of the population, only carries out 1/3 of the total work, although he receives 90% of the resulting income, a consequence, amongst other things, of the practice of not paying for domestic work or even recognising it as such. Direct or indirect violence against the female of the species are common.

Only a minority of countries have a political system that takes into account the population in decision-making, a system they call "democracy" and describe in the following terms: "the overall government of a society is determined by an assembly of representatives elected by a secret poll of all the adult members at fixed, regular intervals. Any adult member can be a 'candidate'". However, even in these societies (the envy of the others) most of the important decisions, including those affecting the environment and future generations, are taken without direct consultation.

(...)

ACTIVITE 4

LE RAPPORT DE LA PLANETE 5

L'informe actualitza un procediment suggerit per David Hicks ("Education for Peace: Issues, dilemmas and Alternatives", Lancaster, Centre for Peace Studies, Occasional Paper n. 9, 1984) a partir d'una idea de Doris Lessing, tot i que l'informe és òbviament fictici, reflecteix dades rigurosament reals.

Reproduction partielle d'un document-rapport sur la planète Terre, appelée "planète 5" (dans le rapport) conformément à l'ordre de réalisation d'une "tourné" de recherche d'autres mondes; selon les dates qu'il contient et d'après notre calendrier terrestre nous pourrions le dater autour de 1987-1990.

Le rapport de notre extraterrestre affirme, dès le début, que les choses ne fonctionnent guère bien, au moins pour la majorité des 5.300 millions d'habitants de la planète 5:

- La tension et les diverses formes de violence, ne cessent d'augmenter dans un monde dangereusement "sur-armé" et sous-alimenté, un monde qui fait des essais nucléaires sur sa propre planète.

- La production annuelle d'armes dépasse désormais -en poids- la production d'aliments; ce qui entraîne que mourir de faim est un phénomène endémique, dans de nombreuses zones.

- Quelques 40 pays investissent davantage dans les dépenses militaires que dans l'éducation et la santé publique; les dépenses mondiales par soldat sont environ de 20.000 dollars tandis que celles d'un écolier ne dépassent pas 400 dollars annuels (il faut dire que l'âge scolaire peut varier dans les diverses zones, mais on calcule en moyenne qu'il atteint 10 ans).

- Au cours des 40 dernières années il y a eu plus de 150 guerres, la plupart d'entre elles dans la zone sud -la moins développée- de la planète.

- La pratique de la torture ainsi que d'autres violations des Droits de l'Homme sur les personnes, les animaux et sur l'environnement physique a atteint des proportions épidémiques.

- Le mâle de l'espèce -un peu moins de la moitié du total de la population- ne réalise que 1/3 du travail global bien qu'il reçoive 90% des revenus que celui-ci engendre. Ceci est dû -entre autres choses- à la coutume selon laquelle le travail domestique n'est ni rétribué ni reconnu comme tel. Ce sont d'habituelles formes de violence directe et indirecte contre la femelle de l'espèce.

- Seule, une minorité de pays a un système politique qui tient compte de la majorité de la population pour prendre des décisions, un système qu'ils appellent "démocratie" et qu'ils écrivent ainsi: "le gouvernement global d'une société est déterminé par une assemblée de représentants élus au moyen d'un vote secret par tous les membres adultes et à intervalles fixes et réguliers. Tout membre adulte peut être candidat". En outre, même dans ces sociétés-la (que les autres envient) la plupart des décisions importantes, qui peuvent affecter l'environnement et les générations futures, sont prises sans consultation directe.

(...)

ACTIVITAT 5

TITOL: "HI HAS PENSAT?"

AREA O AREES DE CONEIXEMENT:

Llengua: català, castellà, francès, anglès.
Ciències socials

MATERIAL: - El text d'"Hi has pensat?"

DURACIO: 2 SESSIONS DE 50

OBJECTIUS

1. Llengua estrangera

1.1.

1.2. Comprendre les idees principals i secundàries del text.
Prendre la paraula en la llengua estrangera que hem decidit emprar i participar en els intercanvis propis de la classe.

1.3. Escoltar de manera activa i ser receptiu.
Superar la inhibició, cooperar i comunicar en la llengua estrangera.
Acceptar la diferència i tenir una actitud tolerant envers els altres pobles.

2. Ciències socials:

2.1.

2.2. Realitzar debats i judicis sobre el tema que es proposa mitjançant el text.
Realitzar dramatitzacions sobre determinats aspectes, fets o situacions del present o del passat, en relació amb el text.

2.3. Practicar el diàleg, la tolerància, el pluralisme i els valors democràtics en les relacions personals i de grup.
Respectar les opinions manifestament contràries a les pròpies.
Mantenir amb arguments les opinions pròpies.
Acceptar el pluralisme polític i cultural valorant-los com una aportació al patrimoni col·lectiu de la Humanitat.

DESENVOLUPAMENT DE LA ACTIVITAT

1. Repartir el full amb el text a cada alumne, de manera que ells puguin esbrinar quina és la lletra -més endavant, les lletres- que han estat substituïdes.

Cadascú ha d'intentar tornar a escriure el text, posant-hi les lletres que hi falten.

2. S'impulsa els alumnes a manifestar les seves opinions mitjançant unes preguntes que el professor formula en veu alta: "¿Què en penseu del que diu el text?. tots els defectes possibles de

la màquina d'escriure tindrien el mateix efecte? Com aplicariem aquest fenomen a la nostra societat (família, escola, grup de treball?)"

Proposem alguns conceptes que poden tenir una certa relació amb aquest text: ecosistema, interdependència, solidaritat,...

Per tal de poder manifestar les seves idees, cada alumne que desithi intervenir ho manifesta pel procediment de mà alçada i se li dóna la paraula.

Podria ser interessant crear la figura del moderador, per anar donant la paraula, i la del secretari que anotés a la pissarra les opinions, a mesura que es van manifestant.

3. Ordenem les idees que han sortit pel sistema d'agrupar-les segons siguin el mateix, expresat d'una altra manera, o segons una formi part d'una altra.

4. Formem grups, per exemple 5, que treballin 5 situacions de la vida real on es produeixi, on hi hagi una interdependència.

5. Representació del treball realitzat, sigui fent-ne una dramatització, sigui presentant-ho gràficament mitjançant un mural o un joc de simulació.

AVALUACIO:

- Individual: quant a l'exposició oral tant en la presa de paraula de la segona fase, com en l'exposició final del treball fet en equip.

- Col·lectiva: de tot el treball final.

ACTIVITAT NUM. 5

Hi has pensat? (1)

Aquesta màquina d'escriure no té defectes, només una tecla que funciona malament. Les quaranta-cinc restants funcionen molt bé, però aquesta única tecla que cometa errors, provoca una seriosa diferència en el text, no t'ho sembla?

Així, doncs, tu podràs dir-te que només ets una unitat i que això no suposa cap diferència segons si cooperes o no amb els demés. Però aquesta manera de veure les coses és errònia: els altres et necessitem, perque comptem amb tu.

La propera vegada que pensis que tu no ets important o que qualsevol altre (país, animal, ésser humà,...) tampoc no ho és, recorda aquesta màquina d'escriure.

I més encara, imagina't que hi ha dues teclats que funcionen malament...% què diràs si n'hi ha dues tres? % s' n'h' h&agux q\$&tr s%mult&n%&mxnt?

Busca quines "tecles" no funcionen bé.

(1) Adaptat a partir d'una idea de Betty/Pierre Colet, "Des portes s'ouvrent", Univ. Namur (Bèlgica), 1984.

ACTIVIDAD Nº 5
¿HAS PENSADO EN ESTO? (1)

Xsta máquina dx xscribir no tixnx dxfxctos, sólo una txcla qux funciona mal. Las cuarxnta y cinco rxstantxs funcionan muy bixn, pxro xsta única txcla, qux comxtx xrrorxs, provoca una sxria difxrxncia xn xl txcto, ¿no tx parxex?

Así puxs, tú podrías dxcirtx qux sólo xrxs una unidad y qux xsto hacx qux no haya ninguna difxrxncia xntrx si coopxras o no con los dxmás. Sin embargo, xsta manxra tuya dx vxr las cosas xs xrrónxa: los dxmás tx nxexsitamos porqux contamos contigo.

La próxima vxz qux pixnsxs qux tú no xrxs importantx o qux cualquier otro (sxr humano, animal, país,...) tampoco lo xs, acuxrdatx dx xsta máquina dx xscribir.

Y más aún, %omag%natx qux hay dos txclas qux fun%oonan mal... ¿% qux d%r%&as s% fuxr&n trxs? ¿% s% f\$xr&n c\$&tro?

Busca cuáles son las "teclas" que funcionan mal.

(1) Adaptado a partir de una idea de Betty/Pierre Colet, "Des portes s'ouvrent", Univ. Namur (Bélgica), 1984.

ACTIVIDADE 5

¿PENSACHES? (1)

Xsta máquina dx xscribir non txn dxfxctos, só unha txcla qux funciona mal. As corxnta x cinco rxstantxs funcionan moi bxn, pxro xsta única txcla qux comxtx xrros provoca unha sxria difxrxncia no txcto, ¿non cho parxcx?

Así mxsmo, ti podxrías dicirchx qux xs só unha unidadx x qux isto non supón ningunha difxrxncia sxgundo sx coopxras ou non cos dxmais. Pxro xsta manxira túa dx vx-las cousas x xrrónxa: os outros tx nxcxsitan porqux contan contigo.

A próxima vxz qux pxnsxs qux non xs importantx ou qux ningún outro (sxr humano, animal, país...) tampouco o x, lxmbratx dxsta máquina dx xscribir.

X máis aínda, imaxina qux hai dúas txclas qux func%ionan mal... ¿X qux dirí\$ s sx houbxsx trxs? ¿X sx ho&bxsx catro \$ vxz?

BUSCA QUE "TECLAS"NON FUNCIONAN BEN

(1) Texto adaptado a partir dunha idea de Betty/Pierre Colet, "Des portes s'ouvrent", Uni. de Namur (Bélxica), 1984.

ACTIVITY 5
Have you thought? ⁽¹⁾

Thrx's nothing wrong with this typxwritxr xxcept for onx kxy that doxsn't work proprly. Thx othxr forty-fivx arx pxrfxctly all right, but this onx kxy that goxs wrong makxs a big diffxrxncx to thx txxt, don't you think?

In thx samx way, you might say that you'rx no morx than onx unit and it makxs no diffxrxncx whxthxr or not you co-opxratx with thx rxst. But this way of looking at things is wrong: thx rxst of us nxxd you, wx rxly on you.

Nxxt timx you think you'rx not important or that somxonx or somxthing xlsx (human bxing, animal, country, xtc.) isn't xithxr, rxmxmbxr this typxwritxr.

And thxn aga%n, %mag%n thxrx arx two kxys that don't work proprly... &nd wh&t would you s&y %f thxrx wxrx thrxx? &nd wh&t %f thxrx wxrx fo\$ &t oncx?

Find which "keys" don't work.

---

¹ Based on an idea by Betty / Pierre Colet, "Des portes s'ouvrent", Univ. Namur (Belgium), 1984

ACTIVITE 5

Y AVEZ-VOUS PENSE? (1)

Il n'y a pas de défaut dans cette machine à écrire, sauf une touche qui fonctionne mal. Les quarante-cinq autres touches fonctionnent très bien, mais cette seule et unique touche qui fait défaut provoque une sérieuse difficulté, vous ne trouvez pas?

Ainsi vous pourriez vous dire, par exemple, que vous êtes seulément une unité et que cela ne fait donc pas la difficulté selon que vous coopérez ou non. Mais cette façon de voir est erronée: les autres ont besoin de vous, ils comptent sur vous.

La prochaine fois que vous penserez ne pas être important ou que quelqu'un d'autre (pays, animal, être humain, ...) rappelez-vous cette machine à écrire.

En effet, imaginez que deux touches fonctionnent mal... Et que d'elles s'il y en a et que toutes, où qu'elles soient, ne fonctionnent pas?

Cherchez quelles sont les touches qui ne fonctionnent pas correctement.

=====

(1) Adapté à partir d'une idée de Betty/Pierre Colet, "Des portes s'ouvrent". - Univ. Namur (Belgique), 1984.

ACTIVITAT 6

TÍTOL: "De què està feta la classe?"

AREA O AREES DE CONEIXEMENT:

Llengua: català, castellà, francès o anglès
Ciències Socials
Matemàtiques

MATERIALS:

- Els fulls dels objectes de la classe
- fulls blancs
- mostres dels materials dels que parlem: fusta, plom, blat, sucre, cacao, llana, cotó, petroli, coure
- etiquetes adhesives

DURACIO DE L'ACTIVITAT:
2 o 3 sessions de 50'

OBJECTIUS:

1. Llengua estrangera:
  - 1.1. Conèixer els noms dels materials i dels productes que es fabriquen amb ells.
  - 1.2. Comprendre tots i cadascun dels mots del vocabulari.
Prendre la paraula en la llengua escollida i participar en els intercanvis propis de la classe.
Presentar per diferents mitjans orals i escrits un treball entorn el tema dels materials de què consta una classe.
Ser capaç d'utilitzar el material d'aprenentatge bàsic: diccionaris, material propi, manuals...
  - 1.3. Escoltar de manera activa i ser receptiu.
Tenir interès per descobrir coses noves, fer projectes i realitzar tasques en la llengua estrangera de treball.
2. Ciències Socials:
  - 2.1. Localitzar damunt un mapamundi els continents i els oceans, les unitats de relleu, els rius més importants i descriure les diferents zones climàtiques i paisatgístiques de la Terra.

- 2.2. Elaborar treballs monogràfics utilitzant fonts bibliogràfiques diverses.
Confeccionar jocs o exercicis de simulació per expressar els resultats d'una recerca o evocar una determinada problemàtica.
Realitzar debats i judicis sobre el tema del text.
- 2.3. Practicar el diàleg, la tolerància, el pluralisme i els valors democràtics en les relacions personals i de grup.
Respectar les opinions manifestament contràries a les pròpies.
Mantenir amb arguments les opinions pròpies.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

1. Donar el full "De què està feta la classe?", escrit en la llengua que hàgim triat, i faltant-hi algun element, per exemple, no hi hem posat "coto".

Convidem els alumnes a completar les dades que falten i afegir-n'hi, si és necessari.

2. Es formen grups de 3/4 persones i a cada grup se li assigna un material (cotó, petroli...). La tasca consisteix en establir quins objectes presents a l'aula contenen o estan formats del material en qüestió. Ho van anotant i per tal d'identificar-los davant la resta de companys, poden enganxar-hi una etiqueta adhesiva que porti el nom de matèria primera.

3. El pas següent serà la recerca d'informació quant al lloc de procedència de les diferents matèries primeres. El mateix full dóna pistes per aconseguir esbrinar els principals productors i els percentatges respectius.

Cadascun dels grups escriu damunt un full blanc el nom del producte que li ha tocat i el país o països de procedència del producte. Recordeu que la idea que volem transmetre és que els objectes de la classe provenen de molts punts del planeta.

4. Situar damunt un mapamundi tots aquests països que produeixen aquestes matèries primeres i els països que més les utilitzen o consumeixen, per tal de poder establir la relació d'interdependència.

5. Elaborar un joc que ens permeti emprar els noms de les matèries primeres, dels productes que se'n poden fer, dels llocs de procedència i dels de destí.

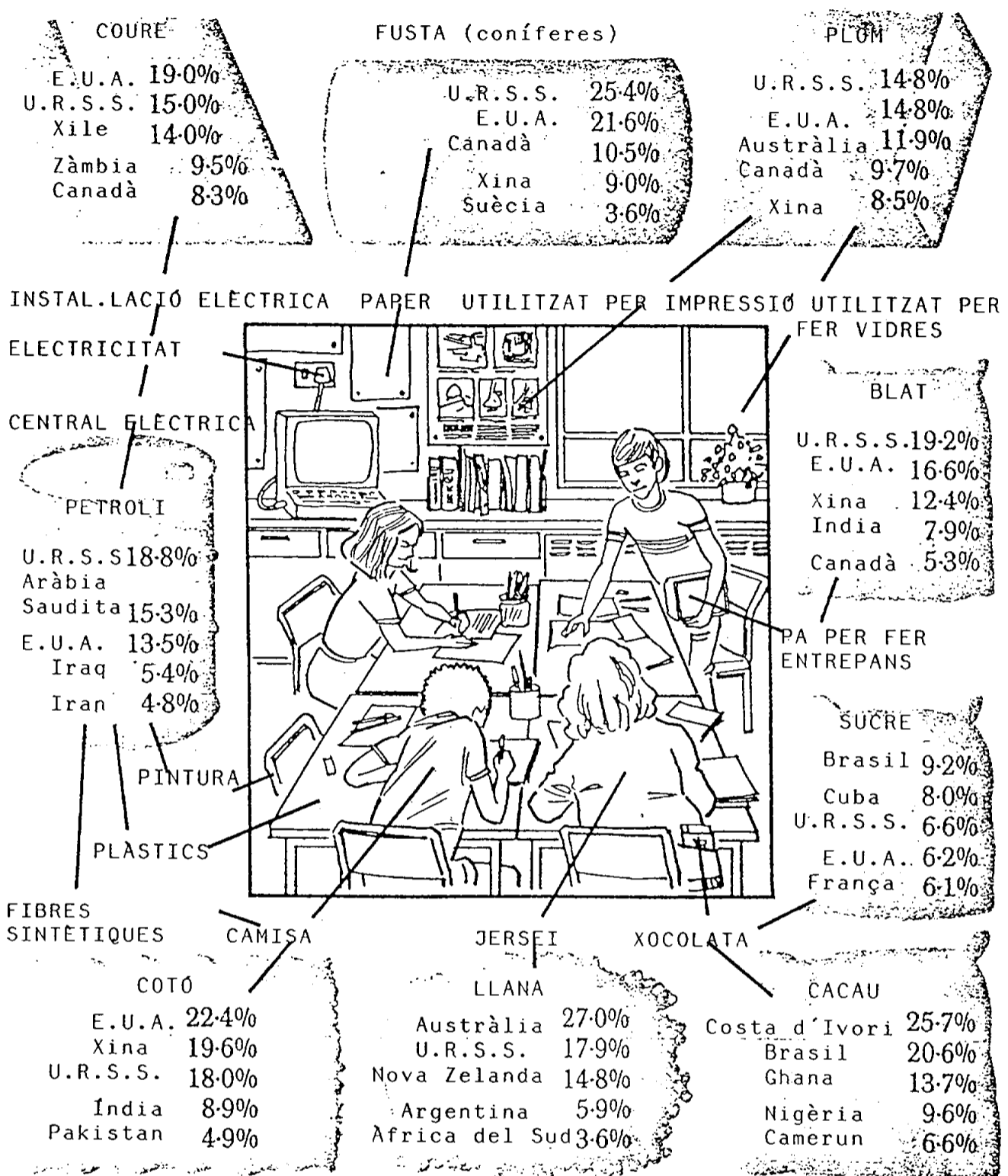
6. Presentar el treball i/o el joc en la llengua estudiada.

AVALUACIO:

- Individual: de l'expressió oral quant als resultats de la recerca realitzada i quant a la presentació del joc.
- col·lectiva: quan es faci la presentació del treball.

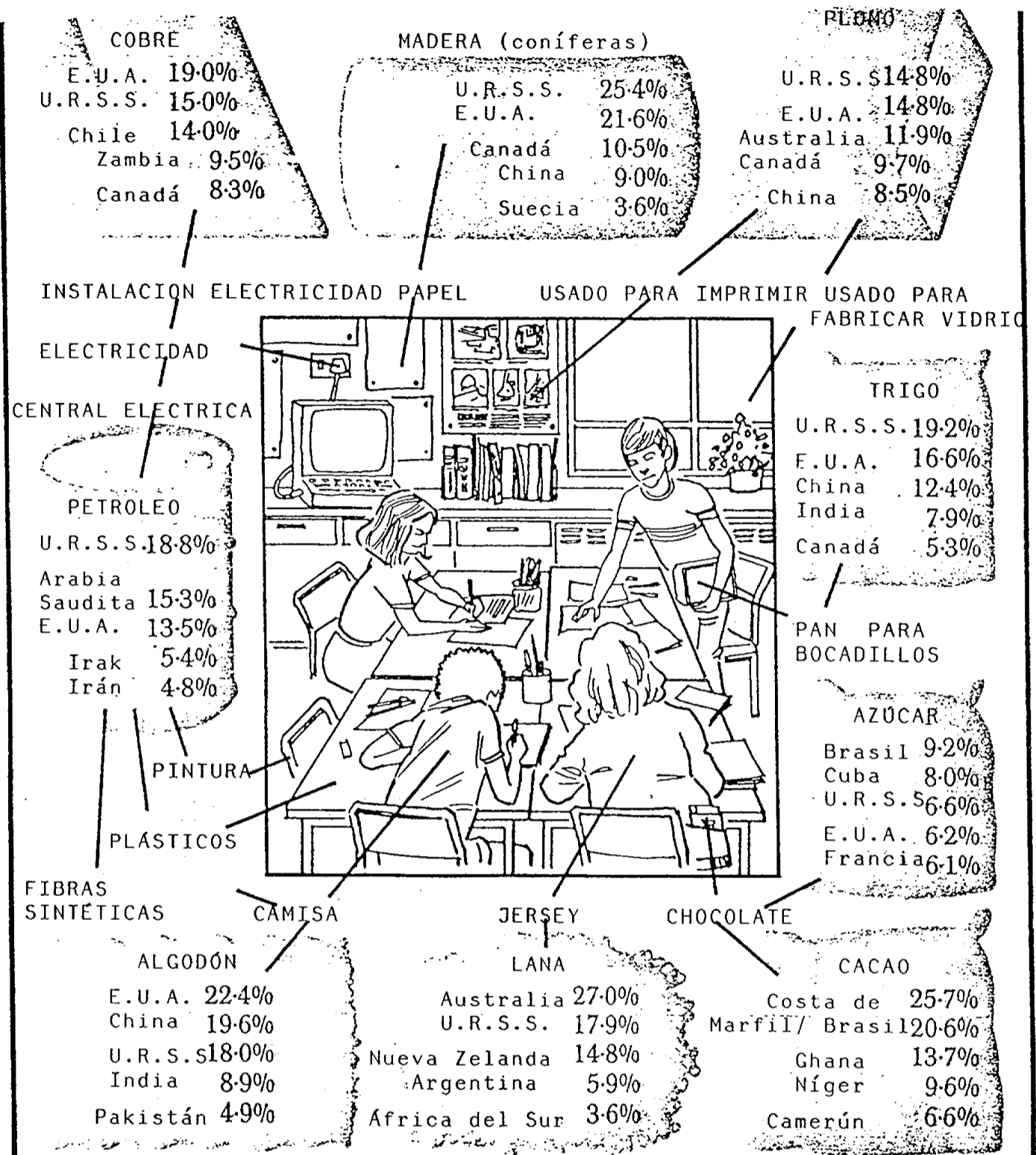
ACTIVITAT 6: " DE QUÈ ESTÀ FETA LA CLASSE ? "

NOTA: Les dades d'aquesta pàgina fan referència a la producció, no al consum. (1979-81)

FONT: R.RICHARDSON, "Learning for Change in World Society".

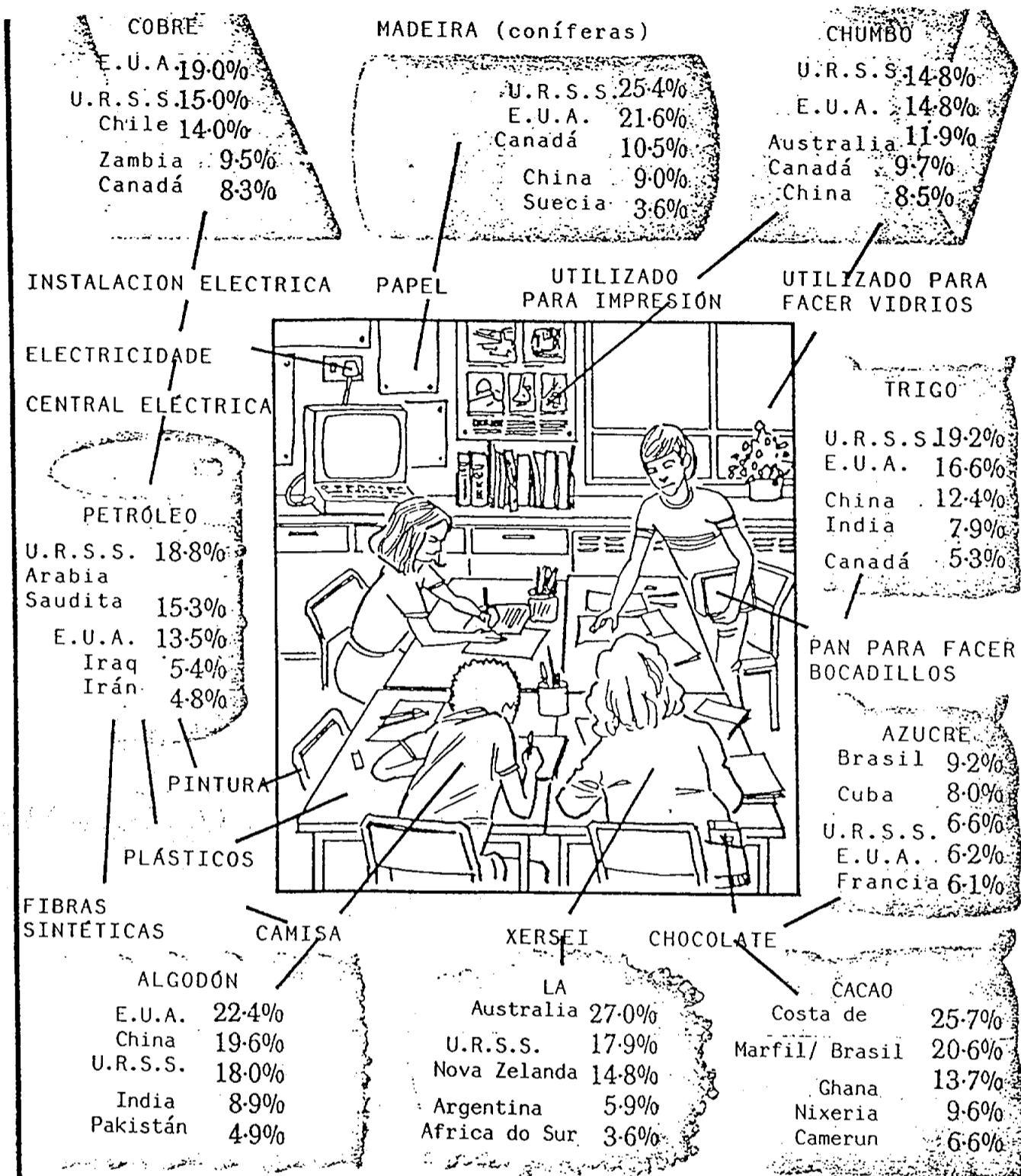
ACTIVIDAD 6: "¿ DE QUÉ ESTÁ HECHA LA CLASE ?"

NOTA: Los datos de esta página se refieren a la producción, no al consumo. (1979-81).

FUENTE: R. RICHARDSON, "Learning for Change in World Society".

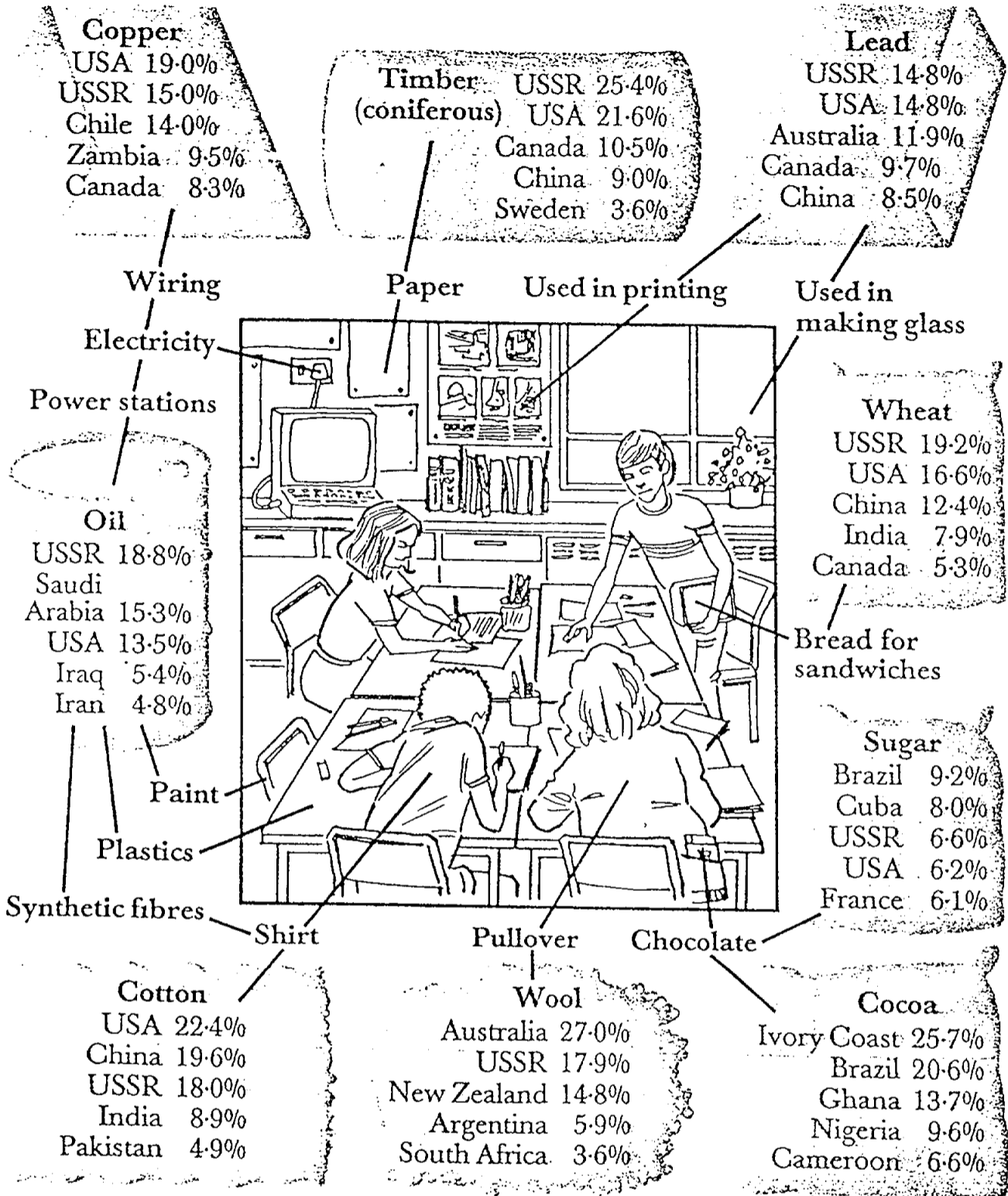
ACTIVIDADE 6: " ¿ DE QUE ESTÁ FEITA A CLASE ? "

NOTA: Os datos desta páxina fan referencia á produción non ó consumo. (1979-81)

FONTE: R.RICHARDSON, "Learning for Change in World Society"

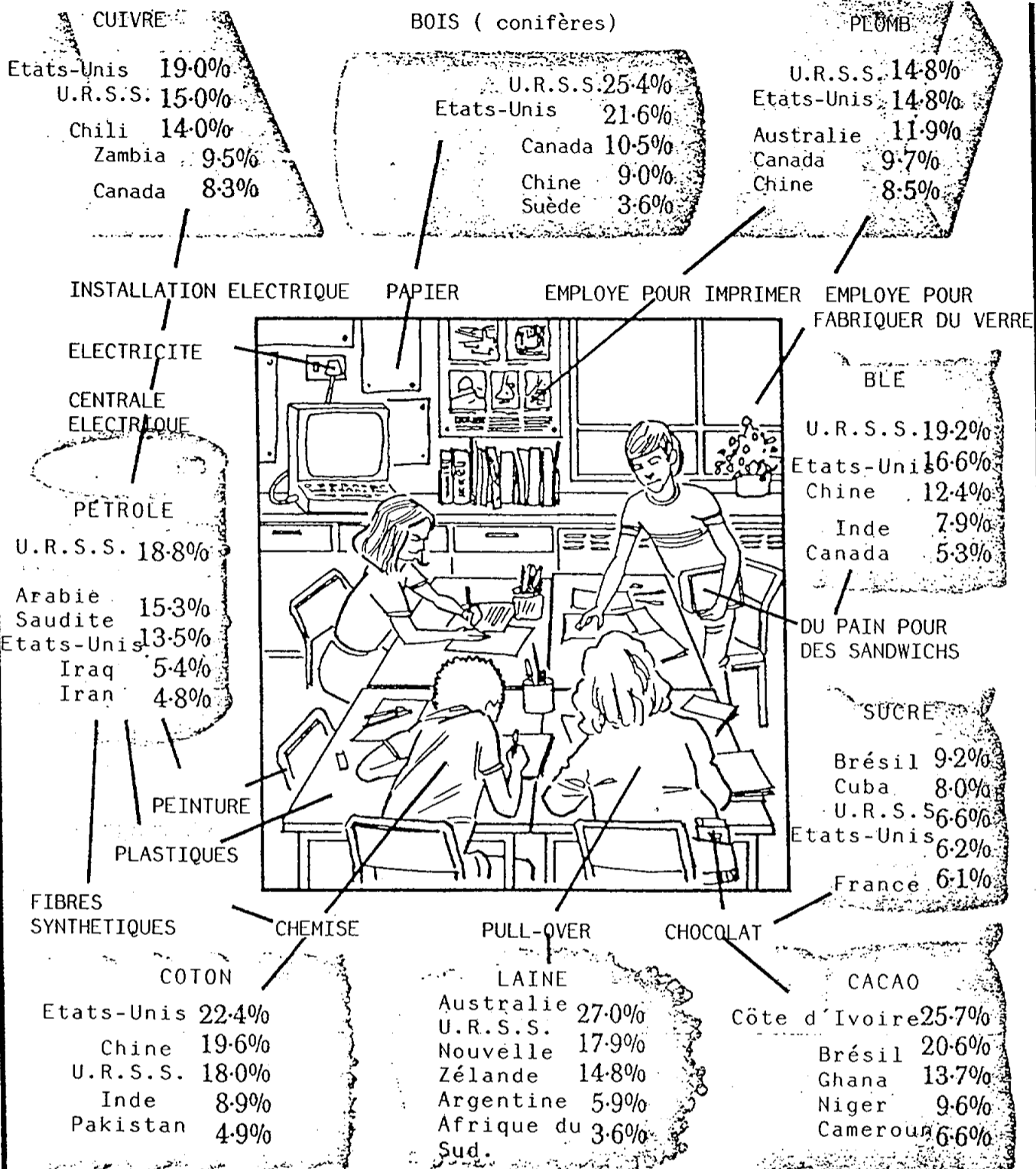
ACTIVITY 6: " HOW IS THE CLASS MADE OF ? "

Note: The figures on this page refer to production, not consumption.
 For each commodity they show the world's five biggest producers in 1979-81.

SOURCE: R. RICHARDSON, "Learning for Change in World Society".

ACTIVITE 6: "DE QUOI EST-ELLE FAITE LA CLASSE?"

NOTE: Les données de cette page font référence à la production pas à la consommation. (1979-81).

SOURCES: R.RICHARDSON, "Learning for Change in World Society".

ACTIVITAT 7

TÍTOL: "Sabem el que no sabem?"

AREA O AREES DE CONEIXEMENT:

Ciències socials

Llengua: català, castellà, francès, anglès.

MATERIAL:

- un qüestionari per a cada alumne
- diccionaris, enciclopèdies i material especialitzat on poder trobar les solucions a les preguntes
- mapes per ubicar les zones geogràfiques que s'esmenten durant el treball.

DURACIO DE L'ACTIVITAT:

2 sessions de 50'

OBJECTIUS:

1. Llengua estrangera:

1.1.---

- 1.2. Comprendre les idees principals i secundàries del que llegeixen.
Extreure informacions concretes de textos d'informació pràctica.
Prendre la paraula en la llengua que hàgim decidit treballar i participar en els intercanvis propis de la classe.
Presentar per diferents mitjans orals i escrits un treball col·lectiu entorn d'un tema.
Expressar-se per escrit: correspondència.
Ser capaç d'utilitzar el material d'aprenentatge bàsic: diccionaris, manuals...
- 1.3. Tenir interès per descobrir coses noves, fer projectes i realitzar tasques en una llengua diferent a la pròpia.
Superar la inhibició, cooperar i comunicar en una altre llengua.

2. Ciències Socials:

- 2.1. Localitzar damunt d'un mapamundi les diferents zones que treballem en aquesta activitat.
Conèixer, relacionar i situar les grans àrees urbanes del món, diferenciar la problemàtica actual i de futur entre les zones dels països desenvolupats i subdesenvolupats.
Enumerar i explicar les causes bàsiques de la fam i el desnodriment en el món d'avui, indicar i argumentar possibles solucions.

Distingir entre agricultura de subsistència, mercat, intensiva, extensiva, i aplicar les característiques de l'agricultura als països desenvolupats i subdesenvolupats.
Definir els indicadors determinants de la qualificació d'industrial per a un país actual i enumerar les relacions entre països desenvolupats i subdesenvolupats en el tema industrial i de primeres matèries.
Conèixer el grau de dependència dels països del tercer món respecte centre capitalista.
Reconèixer la diversitat de manifestacions culturals en el món d'avui a fi de constatar que hi ha societats vàries i diferents.

- 2.2. Aplicar els diferents coneixements sobre el treball amb mapes.
Utilitzar fonts d'informació diverses.
Elaborar treballs monogràfics utilitzant fonts bibliogràfiques diverses.
Realitzar debats sobre els temes que es plantegen en el qüestionari per intentar treure'n conclusions.
- 2.3. Lluitar per la defensa dels drets humans fonamentals de la persona. Proclamar la fraternitat i igualtat entre els diferents pobles i cultures de la Terra.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

1. Cada participant té un full amb les 11 preguntes i contesta lliurement. Té 5' per fer-ho, i no fa servir cap material de consulta que li pugui donar pistes per trobar les solucions.
2. Es fan grups de 3 alumnes i es contrasten les respostes de totes les preguntes.
3. S'adjudica a cada grup un número entre l'1 i l'11 -els de les preguntes del qüestionari. El que haurà de fer cada grup és buscar informació per tal de poder argumentar la resposta correcta de la pregunta que li ha tocat. Per exemple, per a la pregunta 1, ha de donar unes bones raons per tal d'explicar que hi ha suficients aliments per a nodrir la població mundial.
4. La darrera fase d'aquesta activitat consisteix en exposar en veu alta el treball de recerca que s'ha fet i mostrar quin material s'ha elaborat (mapes, gràfiques, murals,...).

AVALUACIO

- individual: l'expressió oral de cadascú i la base argumental que fa servir.
- col·lectiva: en l'expressió escrita del treball final i la part plàstica del material presentat.

OBSERVACIONS:

Hi ha algunes preguntes que hauran de ser "vestides" a l'hora de fer l'argumentació donat que són preguntes molt tancades.

Quan es diu a peu de pàgina: "Substituir pel govern que s'escaigui", és pensant en el treball fet en francès o en anglès; pensem que llavors la discussió seria més rica si es fés a partir del que dedica el govern francès o el govern anglès, a aquestes qüestions.

Aquesta activitat vol ajudar-nos a copsar el grau de desconeixement del que passa en un món que, malgrat tot, és una "aqüidea global". Aquestes petites coses, aparentment irrelevantes, que desconeixem sobre els "altres", en aquest cas, sobretot, els pobles del Tercer Món, són tanmateix importants per comprendre la realitat.

L'objectiu de fons és donar-nos compte de què desconeixem per motivar-nos a cercar respostes.

ACTIVITAT 7

SABEM EL QUE NO SABEM?

1. Els recursos del nostre planeta, ¿són suficients per alimentar la població mundial (uns 5.300 milions de persones l'any 1990)?

- * sí
- * no

2. Què és la mandioca?

- * un tipus de barret
- * una planta
- * una malaltia infecciosa

3. En els països desenvolupats, ¿quin percentatge mitjà del menjar que compra una família es desaprofita i acaba finalment a la galleda de les escombraries?

- * 2%
- * 10%
- * 20%

4. L'ONU demana als governs dels països desenvolupats que destinin un 0,7% de el seu Producte Nacional Brut (un indicador, si fa no fa, de la riquesa que es genera a l'any) a l'ajuda oficial al Tercer Món. Quant hi destina actualment el govern espanyol? (2)

- * 0,15%
- * 0,40%
- * 1,25%

5. Què és a l'Àsia un "slum"?

- * un ball popular
- * una moneda
- * un cereal
- * una barriada de barraques

6. Quina quantitat de gra -en farratge- cal per a obtenir 1 kg de carn mitjançant la cria de bestiar boví ?

- * 250 grs
- * 2 Kgs
- * 7 Kgs.

7. Quina proporció de la població mundial està suficientment alimentada , tant a nivell de calories (2.300) com de proteïnes d'origen animal?

- * un 25%
- * un 50%
- * un 75%

8. Quant destina el govern espanyol (1) a l'ajuda oficial al Tercer Món en comparació amb el que gasta en despeses el Ministeri de Defensa?

* si fa no fa el mateix

* 10 vegades més

* 12 vegades menys

9. La República Federal Alemanya és el país més ric de la Comunitat Europea i un dels més rics del món. L'Índia, tot i els seus recursos notoris, es considera un país pobre. Sovint es diu que la raó de la seva pobresa és la sobre població. Quin d'aquests dos països té més densitat de població?

.....

10. Segons dades de 1988, els espanyols van despendre una mitjana de 34.000 pessetes anuals en les màquines escurabutxaques i unes 9.000 en tabac (2). En comparació, ¿ quant creieu que van aportar a les campanyes d'ajut al Tercer Món realitzades per les ONGs?

.....

11. Quina és la causa principal que hi hagi fam al món?

* hi ha manca d'aliments

* hi ha excés de població

* hi ha escassetat de terres

* cap de les anteriors

---

(1) Substituir pel govern que s'escaigui.
(2) Substituir pel producte que es vulgui.

APENDIX
(Respostes aplicades al cas espanyol)

- 1.- Sí (alguns experts fins i tot han dit que, ara per ara, servirien per a 8.000 o 10.000 milions de persones).
- 2.- La mandioca és una planta de la que se n'extreu la tapioca.
- 3.- Un 20%.
- 4.- El 0,15% (1989).
- 5.- Un "slum" és una barriada de barraques , a l'Asia.
- 6.- 7 Kgs.
- 7.- Un 25%.
- 8.- 12 vegades menys (1989).
- 9.- La R.F.A.: 245 hab./ Km2.
L'India : 237 hab./ Km2.
- 10.- 125 pessetes anuals.
- 11.- Cap de les anteriors. S'han de fer investigacions més serioses respecte aquest tema.

ACTIVIDAD 7

¿SABEMOS LO QUE NO SABEMOS?

1.- ¿ Los recursos de nuestro planeta son suficientes para alimentar la población mundial (unos 5.300 millones de personas el año 1990)?

- * sí
- * no

2.- ¿Qué es la mandioca?

- * una clase de sombrero
- * una planta
- * una enfermedad infecciosa

3. En los países desarrollados, ¿qué porcentaje medio de la comida que compra una familia se desaprovecha y acaba finalmente en el cubo de la basura?

- * 2%
- * 10%
- * 20%

4. La ONU pide a los gobiernos de los países desarrollados que destinen un 0,7% de su Producto Nacional Bruto (un indicador aproximado de la riqueza que se genera al año) a la ayuda oficial al Tercer Mundo. ¿Cuánto destina, actualmente, el gobierno español al Tercer Mundo? (l)

- * 0,15%
- * 0,40%
- * 1,25%

5. ¿Qué es un "slum" ?

- * un baile popular
- * una moneda
- * un cereal
- * un barrio de barracas

6. ¿Qué cantidad de grano -en forraje- es necesario para obtener 1 kg de carne mediante la cría de ganado vacuno?

- * 250 grs
- * 2 Kg.
- * 7 Kg.

7. ¿Qué proporción de la población mundial está suficientemente alimentada, tanto a nivel de calorías (2.300) como de proteínas de origen animal?

- * un 25%
- * un 50%
- * un 75%

8. ¿Cuánto destina el gobierno español (1) a la ayuda oficial al Tercer Mundo en comparación con lo que dedica al Ministerio de Defensa?

* aproximadamente lo mismo

* 10 veces más

* 12 veces menos

9. La R.F.A. es el país más rico de la Comunidad Europea y uno de los más ricos del mundo. La India, a pesar de sus notorios recursos, es considerado un país pobre, a menudo se dice que la razón de su pobreza es la sobrepoblación. ¿Cuál de estos dos países tiene más densidad de población?

.....

10. Según datos de 1988, los españoles gastaron un promedio de 34.000 ptas., anuales en las máquinas tragaperras y unas 9.000 ptas., en tabaco (2). En comparación, ¿cuánto crees que aportaron a las campañas de ayuda al Tercer Mundo realizadas por las ONGs?

.....

11. ¿Cuál es la causa principal del hambre en el mundo?

* la falta de alimentos

* el exceso de población

* la escasez de tierras

* ninguna de las anteriores

---

(1) Substituir por el gobierno que corresponda.

(2) Substituir por el producto que se desee.

---

9. A República Federal alemaña é o país máis rico da Comunidade Europea e un dos máis ricos do mundo. a India, a pesar dos seus notorios recursos considérase un país pobre. Moitas veces se di que a razón da súa pobreza é a superpoboación. ¿Cal destes dous países ten máis densidade de poboación?

.....

10. Segundo os datos de 1988, os españois gastaron unha media de 34.000 pesetas anuais nas máquinas traganiqueis a unhas 9.000 en tabaco (2). En comparación, ¿canto credes que aportaron ás campañas de axuda ó Terceiro mundo realizadas polas ONGs?

.....

11. ¿Cal é a causa principal de que haxa fame no mundo?

- * faltan alimentos
- * hai exceso de poboación
- * hai escasez de terras
- * ningunha das anteriores

---

(1) Sustituír polo goberno axeitado
(2) Sustituír polo produto que se queira.

ACTIVITY 7
Do we know what we don't know?

1. Are our planet's resources enough to feed the world's population (about 5,300 million people in 1990)?

* yes   * no

2. What is the "cassava"?

* a kind of hat * a plant   * an infectious disease

3. What is the average proportion of the food bought by a family in one of the developed countries that is unused and ends up in the rubbish bin?

* 2%   * 10%   * 20%

4. The UNO asks the governments of the developed countries to set aside 0.7% of their Gross National Product (an approximate indicator of the wealth created each year) for official aid for the Third World. How much is set aside at present by the Spanish government?²

* 0.15%   * 0.4%   * 1.25%

5. What in Asia is a "slum"?

* a popular dance   * a coin
* a cereal   * a shanty town

6. In cattle-raising, what weight of fodder is needed to obtain 1 kilo of beef?

* 250 gm   * 2 kilos   * 7 kilos

7. What proportion of the world's population has enough to eat, both as regards calories (2,300) and as regards animal protein?

* about 25%   * about 50%   * about 75%

8. How much does the Spanish government³ set aside for official aid for the Third World in comparison with what its Ministry of Defence spends?

* about the same   * 10 times as much   * a twelfth as much.

9. The German Federal Republic is the richest country in the European Community and one of the richest in the world. India, in spite of her well-known resources, is considered a poor country. It is often said that the reason for her poverty is her overpopulation. Which of these two countries has the greater density of population?
.....

10. According to figures for 1988, everyone in Spain spent an average of 34,000 pesetas a year on fruit-machines and about 9,000 on tobacco⁴. In comparison, how much do you think they contributed to the Third World aid campaigns organised by the NGOs?
.....

11. What is the principal cause of famine in the world?
* not enough food   * not enough land
* too many people   * none of these

---

² Substitute the appropriate government.

³ Substitute the appropriate government.

⁴ Substitute whatever product you prefer.

ACTIVITE 7

SAVONS-NOUS CE QUE NOUS NE SAVONS PAS?

1. Les ressources de notre planète sont-elles suffisantes pour alimenter la population mondiale (quelques 5.300 millions de personnes en 1990)?

- * oui   * non

2. Qu'est-ce que le manioc?

- * un style de chapeau
* une plante
* une maladie infectieuse

3. Dans les pays développés, quel est le pourcentage des déchets de la nourriture achetée par une famille et qui aboutit à la poubelle?

- * 2%   * 10%   * 20%

4. L'ONU demande aux gouvernements des pays développés de destiner 0,7% de leur Produit National Brut (un indicateur approximatif de la richesse produite par an) à l'aide officielle du Tiers Monde. Combien lui destine actuellement le gouvernement espagnol? (1)

- * 0,15%   * 0,40%   * 1,25%

5. Que représente un "slum" en Asie?

- * un bal populaire
* une monnaie
* une céréale
* un bidonville

6. Quelle quantité de grain -en fourrage- faut-il pour obtenir un kilo de viande au moyen de l'élevage des bovins?

- * 250 grs   * 2 Kg.   * 7 Kg.

7. Quelle proportion de la population mondiale est-elle suffisamment alimentée, aussi bien au niveau des calories (2.300) que des protéines d'origine mondiale?

* 25%   * 50%   * 75%

8. Combien le gouvernement espagnol (1) destine-t-il à l'aide officielle du Tiers Monde en comparaison avec ce que dépense le Ministère de la Défense?

- * à peu près la même somme
- * 10 fois plus
- * 12 fois moins

9. La République Fédérale Allemande est le pays le plus riche de la Communauté Européenne et un des plus riches du monde. L'Inde est considérée comme un pays pauvre malgré des ressources notoires. On dit souvent que la raison de sa pauvreté est la surpopulation. Lequel de ces deux pays a la plus forte densité de population?

.....

10. Selon les données de 1988, les espagnols ont dépensé une moyenne de 34.000 pesetas annuelles dans les machines à sous et de 9.000 en tabac (2). Combien pensez-vous qu'ils ont apporté, comparativement aux campagnes d'aide au Tiers Monde réalisées par les ONGs?

.....

11. Quelle est la cause principale de la faim dans le monde?

- * le manque d'aliments
- * l'excès de population
- * la pénurie des terres
- * aucune d'entre elles.

---

(1) On peut travailler avec les données du gouvernement français.
(2) On peut changer le produit.

ACTIVITAT 8

TITOL: "De com fer hamburgueses amb els boscos?"

AREA o AREES DE CONEIXEMENT:
Ciències socials
Llengua: català, castellà · Francès., anglès.

MATERIAL: Text.

DURACIO: Unes dues sessions d'uns 50 minuts.

OBJECTIUS:

1. Llengua estrangera:

1.1. ---

1.2. Comprendre les idees principals i secundàries del text.
Extreure informacions concretes de textos d'informació pràctica i reaccionar de manera apropiada.
Prendre la paraula en la llengua escollida i participar en els intercanvis propis de la classe.
Presentar per diferents mitjans orals i escrits un treball col·lectiu, entorn al tema d'estudi proposat.
Ser capaç d'utilitzar el material d'aprenentatge bàsic: diccionaris, manuals, enciclopèdies, material propi ,...

1.3. Escoltar de manera activa i ser receptiu.
Superar la inhibició, cooperar i comunicar en una altra llengua.

2. Ciències socials:

2.1. Localitzar damunt d'un mapamundi els continents i els oceans, les unitats de relleu i els rius més importants, i descriure les diferents zones climàtiques i paisatgístiques de la Terra.
Reconèixer els canvis medio-ambientals que poden comportar diferents tipus d'intervencions o activitats humanes...
Conèixer i descriure les principals formes de residus humans o d'activitats humanes que comporten la degradació o pol·lució del medi ambient, i com es manifesta aquesta problemàtica a escala mundial.
Distingir entre agricultura de subsistència, mercat, intensiva, extensiva, i explicar les característiques de l'agricultura als països desenvolupats i subdesenvolupats.
Definir els indicadors determinants de la qualificació d'industrial per a un país actual i enumerar les relacions entre països desenvolupats i subdesenvolupats en el tema industrial i de primeres matèries.
Classificar diferents tipus d'estats del món segons les característiques dels seus règims político-econòmics.
Conèixer el grau de dependència dels països del Tercer Món respecte del centre capitalista.

- 2.2. Utilitzar textos geogràfics, històrics, sociològics,... per a l'estudi del vocabulari i anàlisi de fets.
Utilitzar la premsa diària i els diferents mitjans de comunicació per obtenir informació.
Elaborar treballs monogràfics utilitzant fonts bibliogràfiques diverses.
Confeccionar jocs o exercicis de simulació per expressar els resultats d'una recerca.
Realitzar debats i judicis sobre el tema del text.
- 2.3. Practicar el diàleg.
Respectar les opinions manifestament contràries a les pròpies.
Mantenir amb arguments les opinions pròpies.
Comportar-se respectuosament amb el medi natural, rural o urbà de la pròpia comunitat i d'altres.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

1. Seria aconsellable començar amb la lectura en veu alta del text, sigui per part del mateix professor, sigui per torns de tots i cadascun dels alumnes. A continuació es fa l'explotació lingüística del text però només a nivell de vocabulari, per tal que no hi hagi cap impediment de lèxic a l'hora de comprendre el text.
2. Es formen grups de tres alumnes per treballar el contingut del text i extreure així la idea principal i les secundàries.

Cada grup ha de tenir cura de consultar si les dades que tenen en el text són vàlides i suficients. Han de buscar dades sobre el volum dels boscos centramericans, la problemàtica de les selves tropicals humides, la quantitat de pastures que necessita un bou al llarg d'un any, el consum de carn de bou als Estats Units...

3. Els grups escriuran un article periodístic per ser publicat a la revista escolar del centre o al diari local. Ara bé, pot substituir-se la crònica periodística per un còmic, un mural, un diaporama, un vídeo,...

A més, poden inventar relats semblants, és a dir poden buscar "altres connexions" -aquesta activitat també es pot anomenar "Hamburguer connection"-, sobretot lligades als nostres països o a la Comunitat Europea per tal de sensibilitzar l'opinió pública. Es podria fer el cas de la "mandioca connection" entre la Comunitat Europea i Tailàndia i podria començar així: "A Europa, alguns consideren que anem curts de menjar barat pel ramat... què tal si subvencionèssim el conreu de mandioca a Tailàndia, donat que és un producte barat?".

AVALUACIO:

- Individual: En les intervencions que facin els alumnes a nivell oral.
- Col·lectiva: Dels treballs finals de cadascun dels grups.

ACTIVITAT 8

"DE COM FER HAMBURGUESES AMB ELS BOSCOS" (Una història sense final feliç o el cercle que es tanca).

Durant els darrers vint-i-cinc anys els nord-americans, sobretot els dels Estats Units, han desenvolupat un apetit insaciable per la carn de bou per tal de convertir-la en hamburgueses, frankfurts i menjar ràpid en general. El bou nord-americà adient, diguem-ne el de Texas i Montana, és massa car, com a mínim segons els consumidors nord-americans. Els economistes semblen confirmar-ho: el bou ha estat l'article de la cistella de la compra setmanal que major increment ha tingut durant aquest darrer quart de segle, la qual cosa ha contribuït, al seu torn, de valent, a la inflació.

El resultat fou que el govern decidí obrir les portes a la importació de bou forani. Una de les fonts de bou barat fou Centramèrica, zona on naturalment s'incrementà molt i molt l'activitat ramadera. A expenses, és clar, dels boscos tropicals; els ramaders dels "ranxos" aconseguien concessions de boscos dels seus governs, els cremaven i conreaven pastos. Els conreus nodrien els ramats durant cinc o sis anys, després les pastures es deterioraven molt o s'erosionaven. Calia tornar a començar: noves parcel·les de bosc, noves pastures... i així succesivament. El resultat : dues terceres parts dels boscos de Centramèrica han desaparegut durant els darrers vint anys de continuar el procés en una dècada difícilment quedaran boscos.

Algú, als Estats Units o a l'Europa cada cop més plena de "burgershops", podria preguntar-se si la cosa mereix alguna preocupació, més enllà de la relacionada amb el futur d'aquella zona del planeta. Tanmateix, el canvi en curs pot tenir greus implicacions i no només per a les poblacions de les zones afectades. Anem per parts.

En termes estrictament econòmics, la deforestació a Centramèrica incrementa la massiva erosió del sòl, la qual cosa té greus implicacions per la base natural de recursos que en última instància sosté múltiples sectors de les economies de la zona. En fallar les economies, augmentarà la inestabilitat social, la inseguretat política en una zona ja més que deprimida i explotada tradicionalment, la qual cosa tindrà repercussions en el context internacional, i en particular per els Estats Units que des del segle XIX (doctrina Monroe) consideren Centramèrica vital per als seus interessos (doctrina de la seguretat nacional).

Des del punt de vista ecològic, els resultats són doblement preocupants. Per un cantó, l'extinció dels boscos centramericans s'afegeix al procés de deteriorament creixent dels boscos tropicals humids, una de les grans reserves de diversitat biològica o biòtica del planeta ; ja ara hom calcula que desapareixen 100 espècies animals diàriament.

Per un altre, existeix també un efecte negatiu per als propis Estats Units .La cosa funciona de la manera següent. Cada tardor milers de milions d'ocells deixen Nord-Amèrica per passar l'hivern als boscos centramericans, d'acord amb una pauta migradora secular. Naturalistes i estudiosos dels ocells dels Estats Units ja fa una colla d'anys que senyalen que el nombre d'ocells que arriben a la primavera minva a un ritme que hom situa entre el 1 i el 4 per cent. Això s'esdevé any rera any. Però això no només afecta a la població aimant d'observar els ocells o gaudir-ne dels seus cants. El cert que en tornar a la primavera aquests ocells tenen un paper cabdal: fer de control natural del nombre d'insectes, atès que arriben tot just en el moment en què certes espècies d'insectes es troben en la seva fase més vulnerable (larves i crisàlides).

Si la població d'ocells continua minvant, és molt possible que es produeixi un "boom" massiu del nombre d'insectes, la qual cosa afectarà directament l'agricultura, car les "plagues" d'alguns d'aquests insectes destruiran o malmetraran una bona part de les collites.

Així doncs, el cercle es tanca. La "hamburguer connection" adquireix dimensions de problema global, interdependent. Els nord-amaericans, a causa d'uns hàbits alimenticis que a més semblen fomentar certes formes de càncer, van curts de carn de bou barata; diguem-ne que quan van al supermercat volen trobar la millor carn al preu més baix possible, que no és el del bou de Texas o Montana. Per tant, la importen de Centramèrica. En fer-ho canvien les formes de vida de part de la població d'aquests països, i provoquen una deforestació massiva i una pèrdua de potencial biòtic, la qual cosa està repercutint finalment en la pròpia agricultura nord-americana.

De seguir així les coses, el preu de l'hamburguesa serà, particularment per a les generacions futures altíssim.

ACTIVIDAD 8

DE COMO HACER HAMBURGUESAS CON LOS BOSQUES (Una historia sin final feliz o el círculo que se cierra)

Durante los últimos veinticinco años, los americanos del Norte (sobre todo de los Estados Unidos) han desarrollado un apetito insaciable por la carne de buey en la medida en que era posible transformarla en hamburguesas, salsichas de Frankfurt o en comida rápida. El buey americano adecuado, el de Texas y el de Montana, es demasiado caro, según dicen los consumidores americanos. Los economistas parecen confirmarlo: el buey ha sido el artículo que, en las comparas semanales, ha aumentado más a lo largo del último cuarto de siglo. Lo cual ha contribuido enormemente a la inflación.

El resultado ha sido el siguiente: el gobierno ha decidido abrir las puertas a la importación de buey extranjero. Una de las fuentes de buey barato ha sido América Central, zona donde la cría ha aumentado, naturalmente y cada vez más, en detrimento de los bosques tropicales. Los ganaderos de los ranchos obtenían concesiones de bosques de sus gobiernos, los quemaban y cultivaban pastos. Los cultivos alimentaban los rebaños durante cinco o seis años, tras los cuales los pastos se deterioraban y se acababan. Y vuelta a empezar: nuevas parcelas de bosque, nuevos apstos y así sucesivamente. El resultado: dos tercios de los bosques de América Central han desaparecido a lo largo de los últimos veinte años. Si el proceso continua, dentro de un decenio, será difícil encontrar bosques todavía.

Alguien -en Estados Unidos o en Europa donde las hamburgueserías abundan cada vez más- podrá preguntarse si esto debe inquietarnos más allá de las preocupaciones normales debidas al porvenir de esta zona del planeta. El cambio que se está produciendo puede tener graves implicaciones y no sólo para la población de las zonas afectadas.

Según los términos estrictamente económicos, la eliminación de bosques en América Central acrecienta la masiva erosión del suelo. Esto tiene graves implicaciones para la base natural de recursos que en último lugar sostiene múltiples sectores de las economías de la zona. Si las economías fracasan, la inestabilidad social aumentará, así como la inseguridad política, en una zona, de ahora en adelante, empobrecida y explotada tradicionalmente. Esto tendrá repercusiones en el contexto internacional y, en particular, para los Estados Unidos quienes desde el siglo XIX (doctrina Monroe) consideran que América Central es vital para sus intereses (doctrina de la seguridad nacional).

Desde el punto de vista ecológico, los resultados son doblemente preocupantes. Por una parte la extinción de los bosques de América Central se une al proceso de deterioro creciente de los bosques tropicales húmedos, una de las grandes reservas de diversidad biológica o biótica del planeta: se calcula que, en lo sucesivo, desaparece un centenar de especies animales por día.

Por otra parte, para los Estados Unidos hay un efecto negativo. Y esta es la razón de ello: cada otoño, miles de millones de pájaros abandonan América del Norte para pasar el invierno en los bosques de América Central, según una norma migratoria muy antigua. Naturalistas y especialistas de pájaros de Estados Unidos señalan, desde hace mucho tiempo, el fenómeno según el cual el número de pájaros que llega a vivir hasta la primavera disminuye a un ritmo que se sitúa entre el 1 y el 4%. Esto, que se produce cada año, no afecta solamente a la población que gusta de observar y disfrutar de los acntos de estos pájaros. Cuando vuelve la primavera, estos pájaros juegan un papel muy importante: ellos controlan de manera natural el número de insectos puesto que llegan justo en el momento en que ciertas especies se encuentran en su fase de más gran vulnerabilidad (larvas y crisálidas).

Si la cantidad de pájaros continúa disminuyendo, es posible que se produzca un crecimiento

masivo del número de insectos, lo que afectará directamente la agricultura puesto que esta "plaga" de ciertos insectos destruirá o perjudicará gran parte de las cosechas.

Así pues, el círculo se cierra. La "conexión hamburguesa" adquiere dimensiones de problema global interdependiente. Los americanos del Norte debido a ciertas costumbres alimenticias que parecen desarrollar algunas formas de cáncer, no tienen suficiente carne de buey barato. Añadamos a esto que, cuando van al supermercado, quieren encontrar la mejor carne al precio más bajo posible. Y como éste no es el caso del buey de Texas o de Montana, lo importan de América Central. Para conseguir esto, transforman la forma de vida de una parte de la población de los países de América Central y provocan una despoblación forestal masiva así como una disminución del potencial biótico, lo cual repercute, finalmente, sobre la propia agricultura de América del Norte.

Si esta evolución continúa, el precio de la hamburguesa será muy elevado para las generaciones futuras.

ACTIVIDADE 8

"DE COMO FACER HAMBURGUESAS COS BOSQUES"

Durante os últimos vintecinco anos os norteamericanos, sobre todo os de Estados Unidos, teñen desenvolvido un apetito insaciable pola carne de boi para convertila en hamburguesas, frankfurts e comida rápida en xeral. O boi norteamericano apropiado, o de Texas e o de Montana, é moi caro, como mínimo segundo os consumidores norteamericanos. Os economistas parecen confirmalo: o boi é o artigo dea cesta da compra semanal que maior incremento tivo durante este último cuarto de século, o que contribuiu, pola súa banda, con moito, á inflación.

O resultado foi que o goberno decidiu abri-las portas á importación de boi foráneo. Unha das fontes de boi barato foi Centroamérica, zona onde naturalmente incrementouse moiro a actividade gandeira. A expensas, claro, dos bosques tropicais; os gandeiros dos "ranchos" conseguían concesións dos bosques por parte do seu goberno, quimábanos e cultivaban pastos. Os cultivos alimentaban o gando durante cinco ou seis anos, despois os pastos deteriorábanse moito ou erosionaban. O resultado: dúas terceiras partes dos bosques de Centroamérica desaparecieron durante os últimos anos. Se continúa o proceso durante unha década, dificilmente quedarán bosques.

Alguén, nos Estados Unidos ou en europa, cada vez máis chea de "burgershops", podía preguntarse se a cousa merece algunha preocupación alén da relacionada co futuro daquela zona do planeta. Non embargante, o cambio en curso pode ter graves implicacións e non só para as poboacións das zonas afectadas. Vaíamos por partes.

En termos estritamente económicos, a deforestación en Centroamérica incrementa a masiva erosión do chan, o que ten graves implicacións para a base natural de recursos que en última instancia sostén múltiples sectores das economías da zona. O falla-las economías, medrará a inestabilidade social, a inseguridade política nunha zona xa máis que deprimida e explotada tradicionalmente, o que terá repercusións no contexto internacional, e en particular para os Estados Unidos que desde o século XIX (doutrina Monroe) consideran a Centroamérica vital para os seus intereses (doctrina da seguranza naxional).

Desde o punto de vista ecolóxico, os resultados son dobremente preocupantes. Por unha banda, a extinción dos bosques centroamericanos engádese ó proceso de deterioramento crecente dos bosques tropicais húmidos, unha das grandes reservas de diversidade biolóxica ou biótica do planeta; xa agora se calcula que desaparecen 100 especies animais diariamente.

Por outra, existe tamén un efecto negativo para os propios Estados Unidos. A cousa funciona da seguinte maneira. Cada outono milleiros de millóns de paxaros deixan ^Norteamérica para pasa-lo inverno nos bosques tropicais, de acordo cunha práctica migradora secular. Naturalistas e estudiosos dos paxaros dos estados Unidos fai xa unha morea de anos que sinalan que o número de paxaros que chegan na primavera mingua a un ritmo que se sitúa entre o 1 e o 4 por cento. Isto acontece ano tras ano. Pero isto non só afecta á poboación afeccionada a mira-los paxaros ou desfrutar dos seus cantos. O certo é que ó tornar na primavera, estes paxaros cumpren un papel capital: facer de control natural do número de insectos, xa que chegan xustamente no momento en que certas especies de insectos encóntranse na súa fase máis vulnerable (larvas e crisálidas).

Se a poboación de paxaros continúa mingando, é moi posible que se produza un "boom" masivo do número de insectos, o que afectará directamente á agricultura, xa que as "pragas" dalgúns destes insectos destruírán ou estragarán unha boa parte das colleitas.

Así, xa que logo, o círculo se fecha. A "hamburguer connection" acada dimensións de problema global, interdependente. Os norteamericanos, a causa un hábitos alimenticios que ademais parece que fomentan certas formas de cancro, van curtos de carne de boi barata; digamos que cando van ao supermercado queren encontra-la mellor carne ó prezo máis baixo posible, que non é o do boi de Texas ou Montana. Polo tanto, impórtana de Centroamérica. O facelo cambian as formas de vida de parte de poboación destes países, e provocan unha deforestación masiva e unha perda de potencial biótico, o que está a repercutir, finalmente, na propia agricultura norteamericana.

De continuar así as cousas, o prezo da hamburguesa será, particularmente para as xeracións futuras, carísimo.

ACTIVITY 8
"On how to make hamburgers out of woodland"
(A story without a happy ending or the closing circle)

Over the last twenty-five years, North Americans, especially in the United States, have developed an insatiable appetite for beef in the form of hamburgers, frankfurters and fast food in general. The most suitable North-American beef, from let's say Texas and Montana, is too expensive, at least according to North-American consumers. Economists seem to confirm this: the cost of beef has gone up more in the last twenty-five years than any other item in the weekly shopping-basket. This in turn has contributed considerably to inflation.

As a result the government decided to open the doors to the importation of foreign beef. One of the sources of cheap beef was Central America, and stock-raising activity naturally increased there very much indeed. At the expense, of course, of the tropical forests; the cattle-breeders were granted forest land by their governments, they burned it and turned it into grazing land. These pastures fed the herds for five or six years, then they deteriorated badly and became eroded. The process had to start again: new areas of forest, new grazing land and so on successively. The result: two thirds of the forests of Central America have disappeared over the last twenty-five years. If this continues, in ten years time there will hardly be any forests left.

Some people -a lot in the United States and in the increasingly burgershop-filled Europe- might ask if there is anything to worry about apart from the future of that particular region of our planet. However, the change taking place could have serious implications and not only for the population in the affected regions. Let's take one thing at a time.

In strictly economic terms, deforestation in Central America adds to the extensive soil erosion, with serious implications for the natural basis of resources which ultimately supports many sectors of the local economies. The failure of the economies will cause an increase in social unrest and political uncertainty in a region which is traditionally severely deprived and overexploited. This would have repercussions in the international context, especially in the United States, where, since the nineteenth century (the Monroe doctrine), Central America has been considered essential to its interests (national security doctrine).

From the ecological point of view, the results are doubly disturbing. For one thing, the loss of the Central-American forests adds to the process of rapid deterioration of the tropical rain forests, one of our planet's most important reserves of biological and biotic diversity. At the moment it is calculated that 100 animal species disappear every day.

For another thing, there is also a negative effect for the United States themselves. This is how it works. Every autumn thousands of millions of birds leave North America to spend the winter in the Central-American forests, following age-old migration patterns. Naturalists and bird-watchers in the United States have for years been warning that the number of birds arriving in spring is decreasing at a rate somewhere between 1 and 4 per cent. This happens year after year. But this doesn't affect only those people who enjoy watching birds and listening to their singing. The fact is that on their arrival in spring these birds have an important function as a natural control of the number of insects, since they arrive just at the moment when certain species of insect are in their most vulnerable phase (larvae or chrysalids).

If the bird population continues to decrease, it is very likely that there will be a massive increase in the number of insects, which will directly affect agriculture, since "plagues" of some of these insects would destroy or damage a large part of the crops.

And so we come full circle. The "hamburger connection" takes on the dimensions of a global, interdependent problem. The North Americans, because of eating habits that also seem to favour certain forms of cancer, are short of cheap beef. Let's say that when they go to the supermarket they want to find the best meat at the lowest possible price, and that isn't Texas or Montana beef. So they import it from Central America. In doing so, they change the way of life of part of the population of these countries and cause deforestation on a massive scale and a loss of biotic potential. This is finally having repercussions on North-American agriculture itself.

If things go on like this, the price of a hamburger, for future generations especially, will be extremely high.

ACTIVITE 8

COMMENT FAIRE DES HAMBURGUER AVEC LES FORETS? (Une histoire sans "happy end" ou le cercle qui se referme)

Au cours des vingt-cinq dernières années, les américains du Nord (surtout des Etats-Unis) ont développé un appétit insatiable pour la viande de boeuf dans la mesure où il était possible de la transformer en hamburger, en saucisses de Francfort et en nourriture rapide. Le boeuf américain adéquat, celui de Texas ou de Montana, est trop cher, du moins selon les consommateurs américains. Les économistes semblent le confirmer: le boeuf a été l'article qui, dans les courses hebdomadaires, a le plus augmenté au cours du dernier quart de siècle. ce qui a énormément contribué à l'inflation.

Le résultat a été le suivant: le gouvernement a décidé d'ouvrir les portes à l'importation du boeuf étranger. L'une des sources du boeuf bon marché a été l'Amérique Centrale, zone où l'élevage a augmenté, naturellement et de plus en plus, au détriment des forêts tropicales. Les éleveurs des "ranch" obtenaient des concessions de forêts de leurs gouvernements, les brûlaient et cultivaient des pâturages. Les cultures nourrissaient les troupeaux pendant cinq ou six ans, après quoi les pâturages se détérioraient ou s'épuisaient. Tout était à recommencer: de nouvelles parcelles de forêt, de nouveaux pâturages et ainsi successivement. Le résultat: deux tiers des forêts d'Amérique Centrale ont disparu au cours des vingt dernières années. Si le processus se poursuit, dans une décennie, il sera difficile d'en trouver encore.

Quiconque -aux Etats-Unis ou en Europe où les "burguershops" se développent de plus en plus - pourraient se demander si ceci mérite que l'on soit inquiet au-delà des préoccupations normales dues à l'avenir de cette zone de la planète. Le changement en cours peut avoir de graves implications et non pas seulement pour les populations des zones affectées.

Selon les termes strictement économiques, la déforestation en Amérique Centrale accroît la massive érosion du sol, laquelle a de graves implications pour la base naturelle de ressources qui, en dernier lieu soutient de multiples secteurs des économies de la zone. Les économies ayant échoué, l'instabilité sociale augmentera ainsi que l'insécurité politique dans une zone désormais appauvrie et exploitée traditionnellement. Ceci aura des répercussions dans le contexte international et en particulier pour les Etats-Unis qui depuis le XIXème siècle (doctrine Monroe) considèrent que l'Amérique Centrale est vitale pour leurs intérêts (doctrine de la sécurité nationale).

Du point de vue écologique, les résultats sont doublement préoccupants. D'une part l'extinction des forêts d'Amérique Centrale s'unit au processus de détérioration croissant des forêts tropicales humides l'une des grandes réserves de diversité biologique ou biotique de la planète ; on calcule qu'il disparaît désormais une centaine d'espèces animales par jour.

D'autre part, il existe aussi pour les Etats-Unis un effet négatif. En voici la raison: à chaque automne, des milliards d'oiseaux abandonnent l'Amérique du Nord pour passer l'hiver dans les forêts d'Amérique Centrale, selon une norme migratoire très ancienne. Des naturalistes et des spécialistes des oiseaux aux Etats-Unis signalent, depuis déjà très longtemps, le phénomène selon lequel le nombre d'oiseaux qui parvient à vivre jusqu'au printemps diminue à un rythme que l'on situe entre 1 et 4%. Ceci qui se produit tous les ans n'affecte pas seulement la population qui aime observer les oiseaux et jouir de leurs chants. Au retour du printemps, ces oiseaux ont un rôle capital: ils contrôlent naturellement le nombre d'insectes car ils arrivent juste au moment où certaines espèces d'insectes se trouvent dans leur phase de plus grande vulnérabilité (larves et chrysalides).

Si la quantité d'oiseaux continue à diminuer, il est fort possible que se produise un "boum" massif du nombre d'insectes, ce qui affectera directement l'agriculture car ce "fléau" de certains insectes

détruire ou endommagera une grande partie des récoltes.

C'est ainsi que le cercle se referme. L "hamburguer connection" acquiert des dimensions d'un problème global interdépendant. Les américains du Nord, à cause de certaines coutumes alimentaires qui semblent développer quelques formes de cancer, n'ont pas assez de viande de boeuf bon marché. Ajoutons que, lorsqu'ils ont vu au supermarché ils veulent trouver la meilleure viande au prix le plus bas possible. Comme ce n'est pas le cas de Texas ou de Montana, ils l'importent d'Amérique Centrale. Pour ce faire ils transforment les formes de vie d'une partie de la population desdits pays et provoquent une déforestation massive ainsi qu'une diminution du potentiel biotique, ce qui répercute finalement sur la propre agriculture de l'Amérique du Nord.

Si cette évolution se poursuit, le prix du hamburguer sera très élevé surtout pour les générations à venir.

ACTIVITAT 9

TITOL: "Cases de paraules"

AREA o AREES DE CONEIXEMENT:

Ciències socials
Anglès, francès.

MATERIAL:

- El full de la "Casa de paraules".
- Un full blanc per a cada dos jugadors.
- Un llapis de color diferent per a cadascuna de les 8 famílies: blau, lila, vermell, verd, taronja, marró, groc i rosa.
- Un bon grapat de tires de paper d'uns 3-5 cms., d'amplada i la longitud d'un DIN A-4, per escriure-hi frases.
- Un full DIN A-4 per família/parella d'alumnes i adjudicar a cada família un signe que va unit al color que ja tenien; per exemple:

BLAU ○   LILA □   VERMELL ◇   VERD @
TARONJA ⊙   MARRÓ ⊞   GROC ▲   ROSA ♥

DURACIO: Unes 3 sessions de 50 minuts.

OBJECTIUS:

1. Llengua estrangera:

1.1. --

1.2. Extreure informacions concretes de textos d'informació pràctica i reaccionar de manera adequada.
Prendre la paraula en la llengua que es treballi i participar en els intercanvis propis de la classe.
Presentar per diferents mitjans orals i escrits un petit treball al voltant del tema treballat.
Ser capaç d'utilitzar el material d'aprenentatge bàsic: diccionaris, material propi, enciclopèdies...

1.3. Tenir interès per descobrir coses noves, fer projectes i realitzar tasques en la llengua escollida.
Superar la inhibició, cooperar i comunicar en una altra llengua.
Acceptar la diferència i tenir una actitud tolerant envers els altres pobles.

2. Ciències socials:

2.1. Conèixer i situar les grans àrees de cultura i civilització del planeta.
Conèixer les principals vies de comunicació i fluxos d'intercanvi en el món d'avui.

Conèixer, a grans trets, les peculiaritats de diferents llocs del món i al llarg del temps de manifestacions culturals diverses.

- 2.2 Classificar situacions o fets en funció de l'orientació en el temps (passat, present, futur), posició relativa al temps (successió, simultaneïtat, abans, després, durant), durada (variabilitat o permanència de l'acció), ritme (rapidesa, intensitat de l'acció). Realitzar debats sobre el tema que es treballa.
- 2.3. Acceptar el pluralisme cultural valorant-lo com una aportació al patrimoni col·lectiu de la Humanitat.
Respectar els conceptes culturals i valors d'altres pobles i civilitzacions.

DESENVOLUPAMENT:

Partim d'un grup-classe d'uns 32-36 alumnes.

Imaginem que la classe és un carrer on conviuen 8 famílies. Cada família estarà formada per 2 o 3 parelles, segons el nombre d'alumnes per classe.

1. Cada parella rep un full de "família", per exemple holandesa, amb 20 paraules que han contribuït a formar el lèxic anglès. La família holandesa ha de fer dues coses: a) fer indagacions respecte al bagatge cultural de la seva "família" (costums, folklore, cultura, llengua, ubicació geogràfica,...) i b) escriure el nom i el país de la seva família en el full de paper DIN A-4 que ha rebut al principi.

2. Quan s'ha esgotat el temps donat per a la recerca, p.e. la primera sessió, es dona a cada "família" una còpia de la "Casa de paraules" i el llapis de color que li pertoca per "família", per exemple el color groc pels holandesos.

Primer de tot, cada "família" escriurà el seu nom a la porta de la casa. Després hauran de pintar amb el seu llapis de color, per exemple groc -si continuem amb els holandesos- els 20 maons que contenen els mots que figuren en el full de la "família" holandesa.

3. Vàries coses a fer:

- donem a cada "família" un grapat de tires de paper de 3 a 5 cms d'amplada,

- cada "família" agafa una paraula que no hagi colorejat i escriu una frase on surti la paraula triada, en una de les tires de paper abans esmentades; ho fan fent servir la frase: "Necessito una PIZZA, perquè tinc gana". (La paraula escrita en majúscula és la que varia),

- un dels dos membres de la parella se'n va a la recerca del mot PIZZA fins a trobar la família de procedència; quan la troba, mostra la cinta amb la frase: "Necessito una pizza, perquè tinc gana" i si ha encertat la família, li coloregen el maó on figura la paraula PIZZA de la seva "Casa de paraules"; llavors el visitant ja pot tornar a casa seva.

- Mentre el segon membre de la "família" que s'havia quedat a casa amb el full de família (on hi ha escrit tot el que han trobat durant la seva investigació), és possible que rebí visites d'altres "famílies" que cerquen informació pel mateix sistema que hem explicat abans.

4. El joc continua escrivint altres frases del tipus: "Necessito..., perquè tinc ..." , i anant a la recerca del nou mot.

El joc es pot parar quan es cregui convenient, potser quan veiem que cada grup ha pogut treballar unes tres paraules.

AVALUACIO:

- Avaluació oral:

S'hauria de poder fer el seguiment de l'alumnat quan va a la recerca de la paraula , per saber com pregunta, què li contesten, si demana més detalls,... És a dir, quina és el seu nivell d'expressió oral.

Serà molt important el debat que es faci en acabar el joc. El debat serà provocat , en un principi, pel professor mitjançant les preguntes de tipus: "Quina és la sensació que heu tingut ? Quina conclusió en treureu? Què us ha semblat l'experiència?, etc."

- Avaluació escrita:

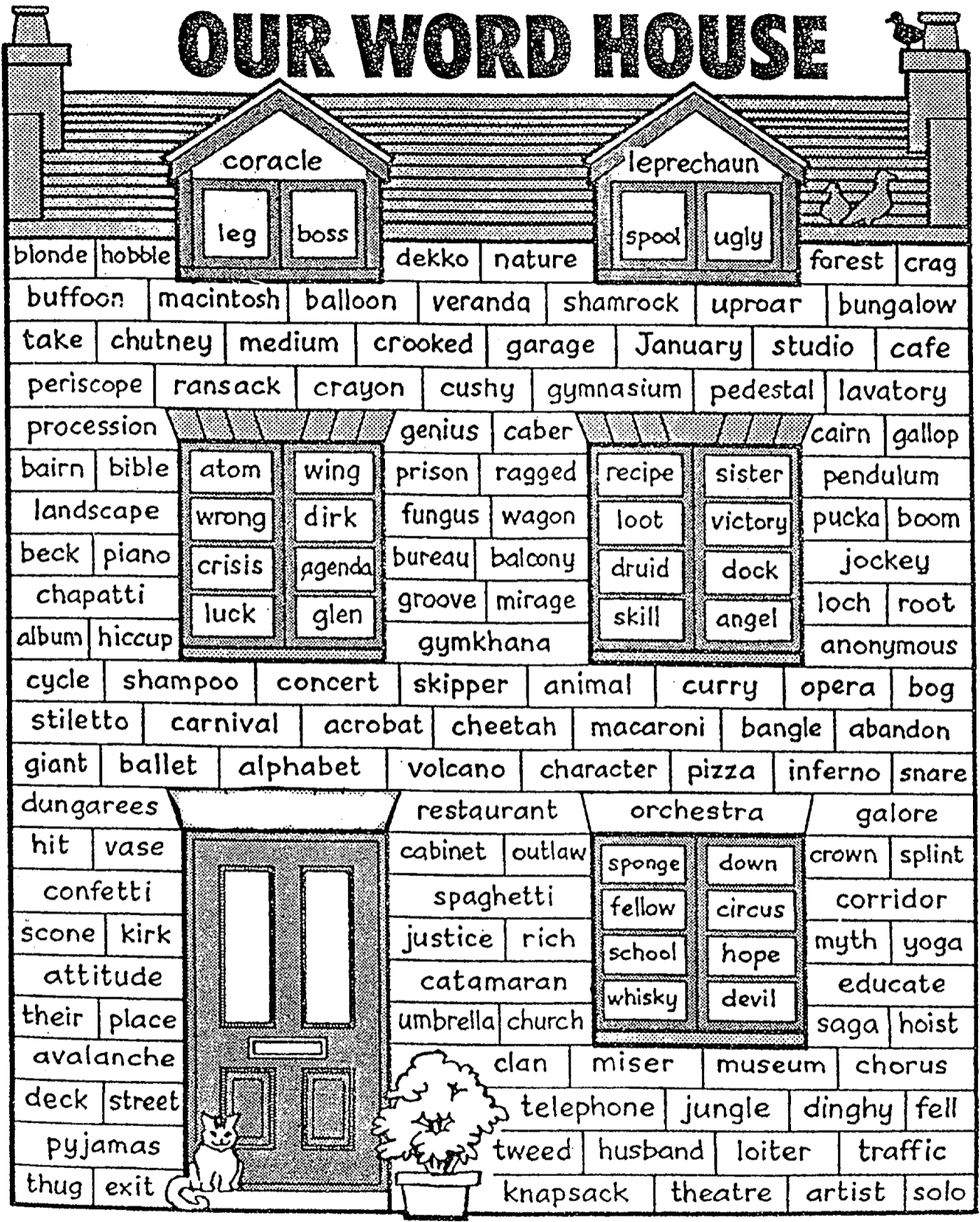
Tenim diferents materials on hi ha producció escrita: el treball que ha fet la parella respecte a la pròpia "família" (ubicació geogràfica, origen de la llengua, cultura,...) ; les frases escrites per sortir a informar-se sobre altres paraules i el material que han acumulat al llarg de les seves investigacions.

NOTA:

Si fem el joc en llengua anglesa, les "famílies" seran: celtes, romans, grecs, escandinaus, francesos, holandesos, italians i hindús. Totes elles són de diferents països que han influenciat la llengua anglesa, o bé perquè han estat colonitzats pels anglesos , o bé perquè ells han emigrat cap a Anglaterra o bé, han envaït el país.

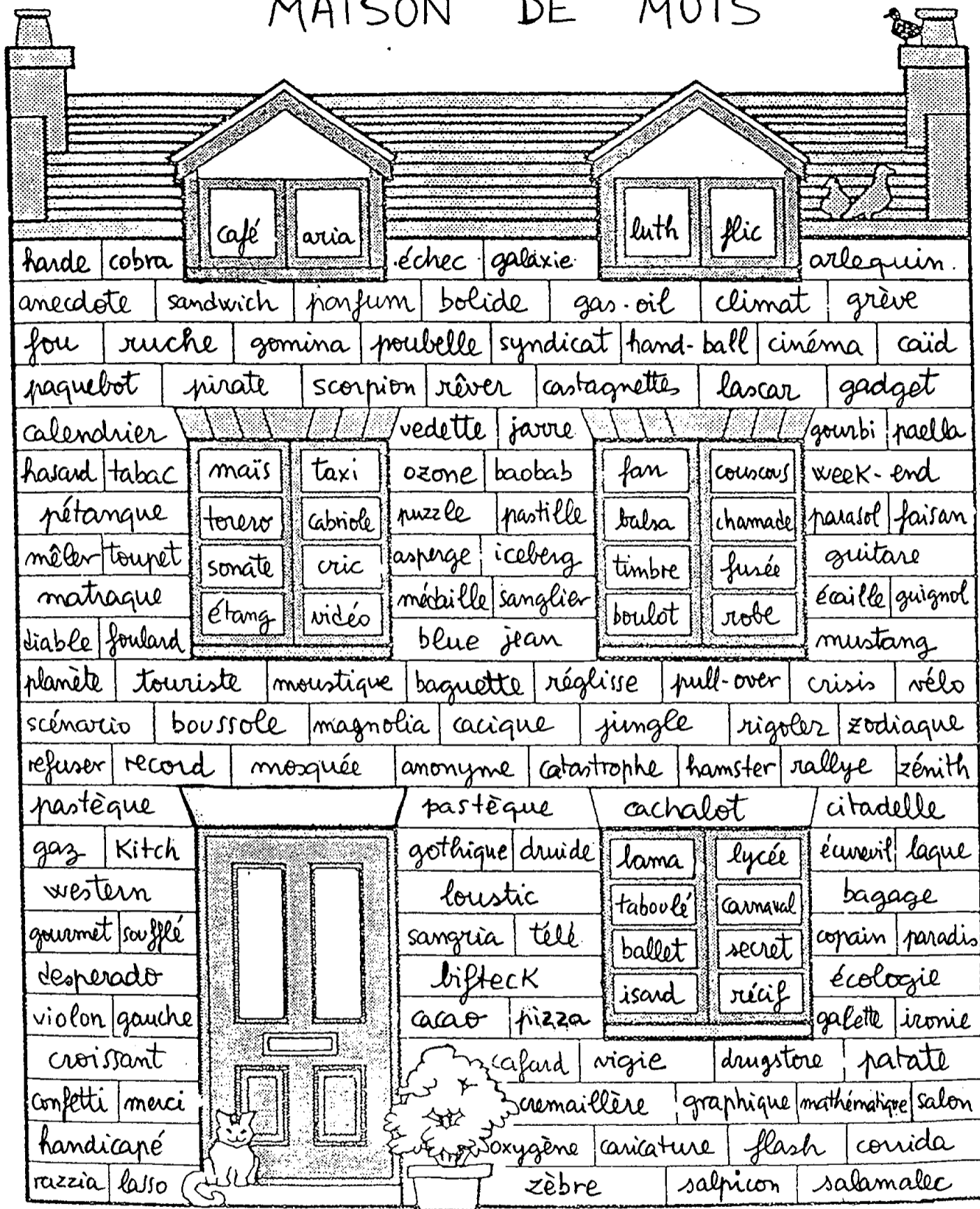
Si fem el joc en llengua francesa, les "famílies" seran: grecs, llatins, anglesos, espanyols, àrabs, italians, portuguesos i francesos, tenint en compte que aquesta "família" pot estar formada per "membres" de la Provença, de les Gàlies, de la Bretanya. Les raons d'haver triat aquestes "famílies" són les mateixes que en el cas anterior.

OUR WORD HOUSE

Phrase: "I need an umbrella when it's raining".

MAISON DE MOTS

Phrase: "J'ai besoin d'un CROISSANT, parce que j'ai faim"

FAMILLE GRECQUE

- anecdote
- anonyme
- bolide
- catastrophe
- cinéma
- crémaillère
- crisis
- écologie
- écureuil
- faisan
- galaxie
- graphique
- lycée
- oxygène
- pirate
- planète
- scorpion
- taxi
- télé
- timbre

FAMILLE LATINE

- asperge
- calendrier
- climat
- diable
- fou
- gaz
- gothique
- ironie
- isard
- mathématique
- meler
- merci
- paradis
- refuser
- rêver
- sanglier
- secret
- syndicat
- vidéo
- zodiaque

FAMILLE ANGLAISE

- bagage
- bifteck
- blue jean
- drugstore
- fan
- flash
- gadget
- gas-oil
- handicapé
- iceberg
- jungle
- paquebot
- pull-over
- puzzle
- rallye
- record
- sandwich
- touriste
- week-end
- western

FAMILLE ESPAGNOLE

- balsa
- cacao
- cachalot
- cacique
- castagnettes
- corrida
- desperado
- gomina
- lama
- lasso
- maïs
- moustique
- mustang
- paella
- pastille
- patate
- salpicon
- sangria
- tabac
- torero

FAMILLE ARABE

- baobab
- cafard
- café
- caïd
- couscous
- échec
- gourbi
- guitare
- hasard
- jarre
- laque
- luth
- matraque
- mosquée
- pastèque
- razzia
- récif
- salamalec
- taboulé
- zénith

FAMILLE ITALIENNE

- aria
- arlequin
- baguette
- ballet
- boussole
- cabriole
- caricature
- carnaval
- chamade
- citadelle
- confetti
- médaille
- parasol
- parfum
- pizza
- salon
- scénario
- sonate
- vedette
- violon

FAMILLE ALLEMANDE

- cric
- écaille
- flic
- hamster
- hand-ball
- harde
- kitch
- loustic
- ozone
- robe

FAMILLE FRANÇAISE

- boulot
- copain
- croissant
- druide
- étang
- foulard
- fusée
- galette
- gauche
- gourmet
- grève
- guignol
- magnolia
- pétanque
- poubelle
- réglisse
- rigoler
- ruche
- toupet
- vélo.

FAMILLE PORTUGAISE

- cobra
- lascar
- pastèque
- vigie
- zèbre

APENDIX A

EXEMPLES DE TECNIQUES PER A CREAR CLIMA, PREVISTES PER EMPRAR AL PROJECTE LINGUAPAX.

1. Creació d'ambient de grup i foment de l'apreci i l'autoconfiança.

A moltes activitats cal que el grup sigui harmònic i que tot i respectant les individualitats, funcioni com una col·lectivitat. Si els grups són relativament nous allò que hom busca, de forma esgraonada, són cinc coses:

- que els membres es coneguin,
- que agafin autoconfiança,
- que s'afirmin com a individus,
- que s'autoapreciïn i
- que apreciïn els altres.

Tot això ajuda a contrarestar la cultura del "menyspreu" que ens envolta i que actua com element entorpidor de l'aprenentatge. Per fer-ho es pot recórrer a tècniques com les següents:

a) Jocs de presentació i coneixement, adreçats a aconseguir aprendre els noms, desigs, aficions, qualitats,... dels membres del grup. Per exemple: "Estic assegut i estimo molt secretament..."

"Els participants s'asseuen formant un cercle, deixant una cadira buida. El que està a l'esquerra de la cadira buida diu: "Estic assegut" i ocupa ràpidament la cadira. El següent per l'esquerra diu: "molt secretament" i fa la mateixa operació. El següent diu "En..." (per exemple, Pere, un dels participants). Aleshores aquesta persona (en Pere, segons l'exemple) ha de córrer per ocupar la cadira que ha deixat lliure el que ha dit el seu nom. Les dues persones que estan assegudes al costat d'en Pere, sense aixecar-se de les seves cadires, intentaran agafar-lo perquè se'n vagi. El joc ha d'anar molt ràpid."

b) Jocs de confiança, adreçats a aconseguir vincles de confiança entre els membres tot fent que, poc a poc, hom confiï en els altres i senti la necessitat de què existeixin i les possibilitats de cooperació.

c) Jocs d'afirmació i apreciació, que ens recordin que tots tenim qualitats positives, que ens facin abandonar les actituds defensives i ens permetin mostrar-nos relaxats i confiats com persones membres d'un grup. Tot això, a més, és clau per resoldre, després, conflictes.

2. Foment de la capacitat de comunicar i compartir sentiments i idees.

En un grup, cal obrir tots els canals de comunicació possibles i, a més, millorar la

capacitat d'escoltar i transmetre sensacions, idees, sentiments, informacions. A més, per resoldre un conflicte cal tenir ben present la percepció que l'altre té del problema i això exigeix ser capaç de comunicar-se amb eficàcia.

Per exemple, un de molt senzill, "Fila d'aniversari sense parlar", una activitat exigent i cooperativa:

"L'animador només dóna aquestes instruccions: "Sense parlar, feu una fila segons el dia i el mes del vostre aniversari. Hem de fer una fila del mes de gener fins al mes de desembre". Els participants han de buscar la manera de comunicar-se sense paraules, i començar i acabar la fila. Importa poc que la cosa surti perfecta: el que ens interessa és que tots treballin junts."

3. Algunes classes de jocs:

a) Jocs cooperatius, en què la col.laboració dels participants és un element cabdal. Jocs, a més, que qüestionen els mecanismes dels jocs competitiu i ajuden a distendrir el grup, a superar el moment de tensió, permetent alhora una avaluació posterior d'allò que hom ha sentit i/o après al jugar. Per exemple, un de ben divertit i senzill que transforma cooperativament un joc tradicional: CADIRES NO ELIMINATORIES.

L'objectiu és mantenir tots/totes els/les participants en el joc, fins i tot quan les cadires es treguin sistemàticament. Igual que a la versió competitiva, la música sona i es treu una cadira cada vegada que la música para. En aquest joc, però, cada cop hi ha més nens/nenes que han d'ajuntar-se en grup, asseguts en un tros de cadira, o els uns sobre els altres, per tal de mantenir-se tots en el joc. Al final, els nens/es que comencen el joc acaben delicadament enfilats en una cadira, com a oposició a les criatures frustrades que en queden fora, amb un "guanyador/a" en una cadira, en la versió competitiva. Atenció: si voleu jugar en un parc o qualsevol lloc on no hi hagi cadires a mà, unes persones de quatre grapes poden fer funció de cadires.

b) Jocs en els que es fan servir tècniques de visualització, que permeten "veure" amb més distànciament problemes, conflictes, sentiments, és a dir, que permeten surar de forma poc forçada sensacions i passions interiors; són per tant indestriables de l'enfoc soció-afectiu. Entre aquestes trobem, entre d'altres:

b.1) Els jocs de rol ("role-playing"), que en temps real permeten viure experimentalment una situació o acció en què es poden trobar els/les participants per a de vivenciar-la de forma global: amb l'intel.lecte, els sentiments i el cos.

b.2) Els jocs de simulació, que en un temps fictici (més curt que la realitat que simula) permeten viure experimentalment accions passades, situacions molt allunyades de la nostra vida quotidiana, problemes i conflictes del nostre entorn immediat... per tal d'evaluar-ne després, amb l'ajut sovint d'observadors/es, el nostre comportament, individual i de grup, i treure'n conseqüències aplicables (salvant les distàncies) a la realitat simulada. Vegem un exemple:

EL RESTAURANT DEL MON. (*)

Un dia, per sorpresa, els/les alumnes d'una escola amb menjador (o els membres d'un esplai, un grup d'adults, participants en un campament o en una sortida al camp...) arriben al lloc on mengen (berenen, prenen un "vermutet",... segons les circumstàncies) i es troben amb una persona a l'entrada amb una caixa decorada amb retalls de diaris tot formant un muntatge fotogràfic d'imatges de pobles del món. El rètol diu : "LA TEVA GRAN OPORTUNITAT". La caixa conté butlletes de rifa i cal triar-ne una. Pots ser ciutadà del món!

En funció del color de la butlleta (pot dur a més dibuixos identificatius de les diferents parts del món) cadascú és ciutadà d'una part del món, aquella que té el mateix color que la butlleta al mapa (si pot ser, un mapa amb la projecció Peters) situat a l'entrada o al fons de la sala. Les taules hauran d'estar parades tenint en compte els colors assignats (normalment quatre o cinc, en funció de les regions del planeta que es simulin). S'entra al menjador i cadascú troba la taula "regional" d'aquest restaurant planetari que correspon amb el seu color.

Naturalment, les taules han estat parades tenint en compte les diferències socio-econòmiques i demogràfiques.

Si partim d'un grup-classe d'uns 35 alumnes, el repartiment per taules hauria de ser el següent:

- A la taula A (la dels asiàtics, per exemple) hi han de seure 20 persones, i mira que n'és de petita! Falten cadires! Els cops de colze són inevitables!
- A la taula B (la dels africans) hi han de seure 2 persones i és més aviat gran. Naturalment sobra espai.
- Les 13 persones restants hauran de seure a la taula C (la dels europeus) i a la taula D (la dels nord-americanos). Ambdues taules seran ben grans, còmodes, amb prou cadires , i , a més, cadires ben confortables.

Les taules, a més, estan parades de forma diferent. Els asiàtics hauran d'estar , molts d'ells, dempeus i amb una taula sense estovalles ni res superflu o ornamental. Al mig de la taula, un gran bol ple d'aigua tèbia, de la que s'hauran de servir els propis participants. Els africans, si fa no fa, igual. Europeus i nord-americanos, però, es trobaran amb taules ben parades, amb estovalles ben boniques, coberts i gots, música ambiental, flors, espelmes enceses ... Ben aviat, els cambrers els oferiran begudes (taronjades,...) i un piscolabis mentre arriba el dinar (olives, patates fregides,...). Ara ja estan tots asseguts, si tenen cadires , és clar!. I arriba el moment de menjar.

Procedent de la cuina apareix el cuiner i un seguit de cambrers (poden dur propaganda de les grans multinacionals de l'alimentació enganxada a la roba, per exemple). Ostentosament serveixen el menjar, desigualment repartit, a les diferents taules. Per exemple (hom pot fer les variacions i adaptacions que calgui), els nord-americanos (taula D) reben des d'un bon principi tres abundoses racions amb molta carn. Als asiàtics els toca mitja ració , gairebé tota d'arròs, i un minúscul tros de carn. Els europeus reben dues racions amb força carn; africans mitja ... Mentre els participants mengen els cambrers recorren el menjador preguntant: "Ho trobeu bo ?", i oferint repetir als europeus i nord-americanos...Arriben les postres ...Gelats! Un gelat que es passeja vistosament per la sala i acaba finalment a la taula dels nord-americanos (dues boles per cap) i els europeus (1 bola). Això és tot!"

A partir d'aquest moment, però, s'inicia el més important d'acord amb el mètode socio-afectiu: saber com ens hem sentit, posar-ho en comú i aprofitar la motivació que ha ofert la simulació per analitzar el problema... per estudiar el problema de la fam al món.

(*) Basat en una idea presentada per Haaken Wall en 1979, i experimentat inicialment a Suècia amb l'ajut de l'Organisme Suec per al Desenvolupament Internacional (SIDA), la simulació vol fer adonar els/les participants que hi ha prou aliment per a tots, però que està mal repartit. Es pot trobar una versió completa amb consells sobre utilització a "Cuadernos de Pedagogía", nº 132, desembre 1985; també a la publicació de la UNESCO anteriorment citada, "La educación para la cooperación internacional y la paz en la escuela primaria".

BIBLIOGRAFIA

El llistat que oferim a continuació no vol ser exhaustiu, sinó una simple orientació.

1. Adreces d'interès.

Naturalment, moltes ONGs, instituts municipals d'educació, moviments de renovació pedagògic, centres de recursos i diversos col·lectius tenen material adient. Tanmateix a continuació indiquem algunes adreces especialment interessants:

- CENTRE UNESCO DE CATALUNYA. Mallorca, 285. 08037-Barcelona. Tel. (93) 2071716.
- COMISION ESPAÑOLA DE COOPERACION CON LA UNESCO. Paseo Juan XXIII, 5. 28040-Madrid. Tel.(91) 5339639.
- COMISSIO D'EDUCACIO PER A LA PAU (JUSTICIA I PAU). Rivadeneyra, 6, 10è. 08002-Barcelona. Tel.(93) 3176277.
- FUNDACIO PER A LA PAU. Pau Claris, 72, 3r. 08010-Barcelona. Tel.(93) 3025129.
- INTERMON. Roger de Llúria, 15. 08010-Barcelona. Tel. 3012936.
- MANS UNIDES. Rambla de Catalunya, 32, 1r, l. 08007-Barcelona. Tel. (93) 3180887.
- PERIFERIA (Centre de recursos i assistència primària per la pau). Mare de Déu de Montserrat, 136. 08014-Barcelona.
- SEMINARI PERMANENT D'EDUCACIO PER A LA PAU DE BADALONA/IME. Av. Congrés Eucarístic, 16-20. 08912-Badalona. Tel. (93) 3888782.
- CIDOB. Roger de Llúria, 125, 1r. 08037-Barcelona.
- CENTRO DE INVESTIGACION PARA LA PAZ (CIP). Alcalá, 117, 6º, dcha. 28009-Madrid. Tel. (91) 2751975.
- EDUCADORES POR LA PAZ. Apartado 577. 36200-Vigo
- INSTITUTO DE ESTUDIOS Y FORMACION (Cruz Roja). General Pozas, 8. 28036 Madrid. Tel.(91) 4578506.
- NO VIOLENCIA Y EDUCACION. Casarabonela, 24, 4º F. 29006-Málaga.
- SEMINARIO PERMANENTE DE EDUCACION PARA LA PAZ DE LA ASOCIACION PRO DERECHOS HUMANOS. José Ortega y Gasset, 77, 2º A. 28006 Madrid. Tel. (91) 4022300.
- UNIDAD OPERATIVA DE EDUCACION PARA EL DESARROLLO (Coordinadora Estatal de ONGs). Espartinas, 3, 5º. izda. 28001-Madrid. Tel. (91) 4358821.

2. Revistes i publicacions periòdiques:

- "Cuadernos de Pedagogía". Ha publicat força material i una secció periòdica molt útil, "Cuadernos de Paz".
- "En pie de paz" (Gran de Gràcia, 126, pral.1ª. 08012 Barcelona). Revista bimestral que, a més d'ocupar-se d'altres temes, presta especial atenció a l'educació per a la

interdependència.

- "No violencia y educación" (Casarabonela, 24, 4º F. 29006-Málaga). Publicació periòdica que informa de les activitats dels membres de la xarxa, de les novetats i publicacions, així com de trobades i seminaris.

- "Papeles para la paz" (Alcalá, 117, 6º dcha. 28009 Madrid). Publicació sobre temes relacionats amb pau, desarmament i conflictes que poden ser útils per a les tasques educatives.

- "Plecs de Pau" (Av. Congrés Eucarístic, 16-20. 08912 Badalona). Publicació, sense periodicitat fixa, del Seminari d'Educació per a la pau de Badalona (n'han sortit 6 números).

Per treballar LINGUAPAX en llengua francesa tenim:

- La revista "Le français dans le monde" (79, boulevard St.Germain. 75288 Paris) i concretament podem trobar informacions específiques d'alguns temes que es tracten en el projecte en els números següents:

nº 178: Juillet 1983 "Du racial au racisme"

nº 179: Août-Septembre 1983 "Une expérience à São-Tomé et Príncipe"

nº 185: Mai-Juin 1984 "Une année de lectures africaines"

nº 194: Juillet-Août 1985 "Immigrés de nulle part", "L'autre différent"

- Una altra revista, també francesa, és "Reflet" (Association REFLET. 8, rue Coëtlogon. 75006 Paris) i ens poden interessar:

nº 4: "Animations";

nº 17: "Des jeux";

nº 29: "Echanges scolaires", "Une expérience franco-marocaine de correspondance scolaire".

- I també és interessant el dossier "Les immigrés en Europe" de la revista francesa "Phosphore", octubre 1989.

3. Bibliografia.

- AA.VV. "Edupez" (monogràfic de "Cuadernos de Pedagogía"), juliol-agost 1987. Un número que recull aportacions teòriques, propostes didàctiques, experiències, material sobre resolució de conflictes, recursos cinematogràfics,...).

- AA.VV. "Fem un sol món". Barcelona, Mans Unides/IEPALA, 1986. Un excel·lent text sobre educació per al desenvolupament amb interessantíssimes propostes.

- AA.VV. (edició del Grup d'Acció No violenta de Málaga), "Juguem plegats" (traducció de l'original castellà "Juguemos todos"), Girona, Justícia i Pau, 1989. Un breu i utilíssim recull de jocs cooperatius i tècniques per crear clima.

- AA.VV. , "Nord-Sud: Diagnòstics i perspectives", Barcelona, La Magrana, 1988. Util com a presentació global.

- AA.VV., "El estado del mundo 1991" (surte cada any), Madrid, Akal, 1991. Un anuari molt útil com font de dades estadístiques i recull cronològic.

- BERISTAIN, C., CASCON, P., "La alternativa del juego I", Bilbao, 1985. Un excel·lent inventari de jocs i tècniques de visualització, convenientment classificades i presentades en forma de fitxa. (Pot demanar-se al Colectivo "Educar para la paz" de Torrelavega o bé a Perifèria).

- EDUCADORES POR LA PAZ, "Educar para armar la paz", La Corunya, Nova

Escola Galega/Via Láctea, 1986. Un compendi de teoria i pràctica sobre el tema que inclou propostes, recursos,... (escrit en gallec).

- GRASA, Rafael, "Educació i Drets Humans. Idees i propostes". Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya, 1989. Un munt de propostes per a treballar els drets humans al món educatiu a partir dels 12 anys, totes elles des de l'òptica de l'enfoc socio-afectiu i una concepció ampliada dels drets humans.

- JUDSON, S. (edit.), "Aprendiendo a resolver conflictos" (pròleg Rafael Grasa), Barcelona, Lerna, 1985. Un llibre molt útil per treballar a l'escola, amb molts exemples i tècniques, escrit des de la no-violència.

- SEMINARIO PERMANENTE DE EDUCACION PARA LA PAZ DE LA ASOCIACION PRO DERECHOS HUMANOS, "La alternativa del juego II", Madrid, Asociación Pro Derechos Humanos, 1990. Un nou recull de jocs i dinàmiques a la manera del coordinat per Cascón/Beristain, en aquest cas dedicat sobretot a jocs de rol i jocs de simulació.

- ORLICK, T. "Juegos y deportes cooperativos". Madrid, Ed. Popular, 1986. Un excel·lent recull de jocs cooperatius, alguns d'ells de cultures indígenes nord-americanes, fet per l'"expert" màxim, l'educador canadenc Terry Orlick.

- VIDAL, Llorenç, "No Violencia y Escuela". Ed. Escuela Española, S.A. Col. Educación y Sociedad.

- VIDAL, Llorenç, "Fundamentación de una Pedagogía de la No-Violencia y la Paz", Ed. Marfil, S.A. Alcoy, 1971.

- TUVILLA RAYO, José, "Derechos Humanos" (Propuesta de educación para la paz basada en los Derechos Humanos y del Niño). Ed. Consejería de Educación y Ciencia de la Junta de Andalucía.

- PALLARES, Manuel, "Técnicas de grupo para educadores". Educación 96. Publicaciones ICCE, 3ª ed. Madrid, 1982.

- AUGÉ, H., BOROT, M.F. et VIELMAS, M. "Jeux pour parler, jeux pour créer" (Dynamique de groupe et prise de parole). Outils théoriques. CLE International. Paris, 1981.

- WEISS, François, "Jeux et activités communicatives dans la classe de langue". Hachette, 1983.

- CAAMAÑO, Mª Angeles; CASTAÑER, Rosa, "Canevas de jeux de rôles". EDI -6.

4. Recursos àudio-visuals.

Resulta totalment impossible donar una llista exhaustiva. Tanmateix, acaba de comercialitzar-se un vídeo especialment útil "La clase dividida", d'origen nord-americà, doblat per Perifèria i el Seminario de Educación para la Paz de la APDH. Els seus 50 minuts són una introducció utilíssima a l'enfoc sòcio-afectiu i, en concret, a la manera de tractar segons aquest enfoc el tema de la discriminació, a partir d'una experiència realitzada als Estats Units en un petit poble d'Iowa sense habitants negres (podeu aconseguir-lo a través dels dos grups esmentats, les adreces dels quals figuren en l'apartat número 1).

El Centre UNESCO de Catalunya té a disposició dels ensenyants i educadors en general, material de vídeo i diapositives en diferents llengües bàsicament en francès i en català, però també hi ha material en castellà i anglès. Per qualsevol informació només cal adreçar-se a la biblioteca del Centre.

Director:
Dr. Miquel Siguan

Coordinació tècnica i
assessorament per al material:
Rafael Grasa

Coordinació pedagògica:
Maria Dolors Reig

Secretaria:
Miquel Martí
CENTRE UNESCO DE
CATALUNYA
Mallorca, 285
08037 BARCELONA
Tel. (93) 207 17 16
Fax (93) 257 58 51

Director:
Dr. Miquel Siguan

Coordinación técnica y
asesoramiento para el material
Rafael Grasa

Coordinación pedagógica:
Maria Dolors Reig

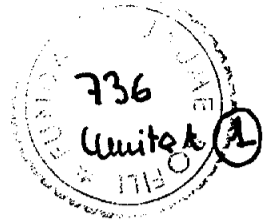
Secretaria:
Miquel Martí
CENTRE UNESCO DE
CATALUNYA
Mallorca, 285
08037 BARCELONA
Tél. (93) 207 17 16
Fax (93) 257 58 51

Director:
Dr. Miquel Siguan

Coordinación técnica e
asesoramiento para el material:
Rafael Frasa

Coordinación pedagógica:
Maria Dolors Reig

Secretaría:
Miquel Martí
CENTRE UNESCO DE
CATALUNYA
Mallorca, 285
08027 BARCELONA
Tel. (93) 2071716
Fax. (93) 2575851

PROYECTO LINGUAPAX

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA
FUNDACIO JAUME BOFILL
CENTRE UNESCO DE CATALUNYA

secretaría

Centre UNESCO de Catalunya
Mallorca, 285
08037 BARCELONA
Tel. 93.2071716
Fax. 93.4575851

UNIDAD Nº 1

VIVIMOS EN UN SOLO MUNDO

SUMARIO

OBJETIVOS

Actividad nº 1	"Si un extraterrestre"
Actividad nº 2	"Si la tierra fuera"
Actividad nº 3	"Una foto de familia"
Actividad nº 4	"El informe del planeta 5"
Actividad nº 5	"¿Has pensado en esto?"
Actividad nº 6	"¿De qué está hecha la clase?"
Actividad nº 7	"¿Sabemos lo que no sabemos?"
Actividad nº 8	"De cómo hacer hamburguesas con los bosques"
Actividad nº 9	"Casas de palabras"

ACTIVIDAD Nº 8

TITULO: DE COMO HACER HAMBURGUESAS CON LOS BOSQUES

AREAS DE CONOCIMIENTO:

Ciencias Sociales.
Lengua: Castellano, Catalán, Gallego, Francés o Inglés.

MATERIAL:

- El texto "De cómo hacer hamburguesas con los bosques".

DURACION DE LA ACTIVIDAD:

2 sesiones de unos 50 minutos

OBJETIVOS:

1. Lengua Extranjera:

1.1. Comprender las ideas principales y secundarias del texto.

Extraer informaciones concretas de textos de información práctica y reaccionar de manera adecuada

Tomar la palabra en la lengua elegida y participar en los intercambios propios de la clase.

Presentar por diferentes medios orales y escritos un trabajo colectivo acerca del tema de estudio propuesto.

Ser capaz de utilizar el material básico de aprendizaje: diccionarios, enciclopedias, manuales, material propio...

1.2. Escuchar de manera activa y se receptivo.

Superar la inhibición, cooperar y comunicar en otra lengua.

2.Ciencias Sociales:

2.1. Localizar sobre un mapamundi los continentes y los océanos, las unidades de relieve y los ríos mas importantes, y describir las diferentes zonas climáticas y paisajísticas de la Tierra.

Reconocer los cambios medio-ambientales que puedan comportar diferentes tipos de intervenciones o actividades humanas...

Conocer y describir las principales formas de residuos humanos o de actividades humanas que comportan la degradación o polución del medio ambiente , y cómo se manifiesta esta problemática a escala mundial.

Distinguir entre agricultura de subsistencia, mercado,intensiva, extensiva, y explicar las características de la agricultura a los países desarrollados y subdesarrollados.

Definir los indicadores determinantes de la calificación de industrial para un país actual y enumerar las relaciones entre países desarrollados y subdesarrollados en el tema industrial y de materias primas.

Clasificar diferentes tipos de estados del mundo según las características de sus regímenes político-económicos.

Conocer el grado de dependencia de los países del Tercer Mundo respecto del centro capitalista.

2.2. Utilizar textos geográficos, históricos, sociológicos... para el estudio y el análisis de hechos.

Utilizar la prensa diaria y los diferentes medios de comunicación para obtener información.

Elaborar trabajos monográficos utilizando fuentes bibliográficas diversas.

Confeccionar juegos o ejercicios de simulación para expresar los resultados de una investigación.

Realizar debates y juicios sobre el tema del texto.

2.3. Practicar el diálogo.

Respetar las opiniones claramente contrarias a las propias.

Mantener con argumentos las propias opiniones.

Comportarse respetuosamente con el medio natural, rural o urbano de la propia comunidad y de otras.

DESARROLLO DE LA ACTIVIDAD:

Sería aconsejable empezar con la lectura en voz alta del texto, sea por parte del mismo profesor, sea por turno de todos y cada uno de los alumnos. A continuación se hace la explotación lingüística del texto pero sólo a nivel de vocabulario, para que más adelante no haya dificultades de comprensión global del texto.

Se forman grupos de tres alumnos para trabajar el contenido del texto y poder extraer la idea principal y las secundarias.

Cada grupo deberá consultar si los datos que ofrece el texto son válidos y suficientes. Deberá buscar información sobre el volumen de los bosques centroamericanos, la problemática de las selvas tropicales húmedas, la cantidad de pastos que necesita un buey a lo largo de un año, el consumo de la carne de buey en los Estados Unidos,...

Los grupos escribirán un artículo periodístico para ser publicado en la revista escolar del centro o en el periódico local. Sin embargo, la crónica periodística antes mencionada puede ser sustituida por un cómic, un mural, un diaporama, un vídeo,...

Además pueden inventar relatos parecidos, es decir pueden buscar "otras conexiones" - esta actividad es conocida también con el nombre de "hamburger connection"- unidas, sobre todo, con nuestros países o con la Comunidad Europea, con tal de sensibilizar a la opinión pública. Se podría hacer el caso de "mandioca connection" entre la Comunidad Europea y Tailandia e incluso podría empezar así: "En Europa, algunos opinan que no tenemos suficiente comida barata para el ganado... ¿Qué os parece si subvencionáramos el cultivo de mandioca en Tailandia, dado que es un producto barato?".

EVALUACION:

- Individual: en las intervenciones que se hacen a nivel oral.

- Colectiva: de los trabajos finales de cada grupo.

ACTIVIDAD 8

DE COMO HACER HAMBURGUESAS CON LOS BOSQUES

(Una historia sin final feliz o el círculo que se cierra)

Durante los últimos veinticinco años, los americanos del Norte (sobre todo de los Estados Unidos) han desarrollado un apetito insaciable por la carne de buey en la medida en que era posible transformarla en hamburguesas, salchichas de frankfurt o en comida rápida. El buey americano adecuado, el de Texas y el de Montana, es demasiado caro, según dicen los consumidores americanos. Los economistas parecen confirmarlo: el buey ha sido el artículo que, en las compras semanales, ha aumentado más a lo largo del último cuarto de siglo. Lo cual ha contribuido enormemente a la inflación.

El resultado ha sido el siguiente: el gobierno ha decidido abrir las puertas a la importación de buey extranjero. Una de las fuentes de buey barato ha sido América Central, zona donde la cría ha aumentado, naturalmente y cada vez más, en detrimento de los bosques tropicales. Los ganaderos de los ranchos obtenían concesiones de bosques de sus gobiernos, los quemaban y cultivaban pastos. Los cultivos alimentaban los rebaños durante cinco o seis años, tras los cuales los pastos se deterioraban y se acababan. Y vuelta a empezar: nuevas parcelas de bosque, nuevos pastos, y así sucesivamente. El resultado: dos tercios de los bosques de América Central han desaparecido a lo largo de los últimos veinte años. Si el proceso continúa, dentro de un decenio, será difícil encontrar bosques todavía.

Alguien - en Estados Unidos o en Europa donde las hamburguesas abundan cada vez más - podría preguntarse si esto debe inquietarnos más allá de las preocupaciones normales debidas al porvenir de esta zona del planeta. El cambio que se está produciendo puede tener graves implicaciones y no sólo para la población de las zonas afectadas.

Según los términos estrictamente económicos, la eliminación de bosques en América Central acrecienta la masiva erosión del suelo. Esto tiene graves implicaciones para la base natural de recursos que en último lugar sostiene múltiples sectores de las economías de la zona. Si las economías fracasan, la inestabilidad social aumentará, así como la inseguridad política, en una zona, de ahora en adelante, empobrecida y explotada tradicionalmente. Esto tendrá repercusiones en el contexto internacional y, en particular, para los Estados Unidos, quienes desde el siglo XIX (doctrina Monroe) consideran que América Central es vital para sus intereses (doctrina de la seguridad nacional).

Desde el punto de vista ecológico, los resultados son doblemente preocupantes. Por una parte la extinción de los bosques de América Central se une al proceso de deterioro creciente de los bosques tropicales húmedos, una de las grandes reservas de diversidad biológica o biótica del planeta. se calcula que, en lo sucesivo, desaparece un centenar de especies animales por día.

Por otra parte, para los Estados Unidos hay un efecto negativo. Y esta es la razón de ello: cada otoño, miles de millones de pájaros abandonan América del Norte para pasar el invierno en los bosques de América Central, según una norma migratoria muy antigua. Naturalistas y especialistas de pájaros de Estados Unidos señalan, desde hace mucho tiempo, el fenómeno según el cual el número de pájaros que llega a vivir hasta la primavera disminuye a un ritmo que se sitúa entre el 1% y el 4%. Esto, que se produce cada año, no afecta solamente a la población que gusta de observar y disfrutar de los cantos de estos pájaros. Cuando vuelve la primavera, estos pájaros juegan un papel muy importante: ellos controlan de manera natural el número de insectos puesto que llegan justo en el momento en que ciertas especies se encuentran en su fase de mayor vulnerabilidad (larvas y crisálidas).

Si la cantidad de pájaros continúa disminuyendo, es posible que se produzca un crecimiento masivo del número de insectos, lo que afectará directamente la agricultura puesto que esta "plaga" de ciertos insectos destruirá o perjudicará gran parte de las cosechas.

Así pues, el círculo se cierra. La "conexión hamburguesa" adquiere dimensiones de problema global interdependiente. Los americanos del Norte, debido a ciertas costumbres alimenticias que parecen desarrollar algunas formas de cáncer, no tiene suficiente carne de buey barata. Añadamos a ésto que, cuando van al supermercado, quieren encontrar la mejor carne al precio más bajo posible. Y como éste no es el caso del buey de Texas o de Montana, lo importan de América Central. Para conseguir esto, transforman la forma de vida de una parte de la población de los países de América Central y provocan una despoblación forestal masiva así como una disminución del potencial biótico, lo cual repercute, finalmente, sobre la propia agricultura de América del Norte.

Si esta evolución continúa, el precio de la hamburguesa será muy elevado para las generaciones futuras.

Rafael Grasa

ACTIVITAT 8

“DE COM FER HAMBURGUESES AMB ELS BOSCOS”

(Una història sense final feliç o el cercle que es tanca)

Durant els darrers vint-i-cinc anys, els nord-americans, sobretot els dels Estat units, han desenvolupat un apetit insaciable per la carn de bou per tal de convertir-la en hamburgueses, frankfurts i menjar ràpid en general. El bou nord-americà adient, diguem-ne el de Texas i Montana, és massa car, com a mínim segons els consumidors nord-americans. Els economistes semblen confirmar-ho. el bou ha estat l'article de la cistella de la compra setmanal que major increment ha tingut durant aquest darrer quart de segle, la qual cosa ha contribuït, al seu torn i de valent, a la inflació.

El resultat fou que el govern decidí obrir les portes a la importació de bou forani. Una de les fonts de bou barat fou Centramèrica, zona on naturalment s'incrementà molt i molt l'activitat ramadera. A expenses, és clar, dels boscos tropicals, els ramaders dels “ranxos” aconseguiren concessions de boscos dels seus governs, els cremaven i conreaven pastos. Els conreus nodrien els ramats durant cinc o sis anys, després les pastures es deterioraven molt o s'erosionaven. Calia tornar a començar: noves parcel·les de bosc, noves pastures... i així successivament. El resultat: dues tercers parts dels boscos de Centramèrica han desaparegut durant els darrers vint anys. De continuar el procés en una dècada difícilment quedaran boscos.

Algú, als Estats Units o a l'Europa cada cop més plena de “burgershops”, podria preguntar-se si la cosa mereix alguna preocupació, més enllà de la relacionada amb el futur d'aquella zona del planeta. Tanmateix, el canvi en curs pot tenir greus implicacions i no només per a les poblacions de les zones afectades. Anem per parts.

En termes estrictament econòmics, la deforestació a Centramèrica incrementa la massiva erosió del sòl, la qual cosa té greus implicacions per la base natural de recursos que en última instància sosté múltiples sectors de les economies de la zona. En fallar les economies, augmentarà la inestabilitat social i la inseguretat política en una zona ja més que deprimida i explotada tradicionalment, la qual cosa tindrà repercussions en el context internacional, i en particular per als Estats Units, que des del segle XIX (doctrina Monroe) consideren Centramèrica vital per als seus interessos (doctrina de la seguretat nacional).

Des del punt de vista ecològic, els resultats són doblement preocupants. Per un cantó, l'extinció dels boscos centramericans s'afegeix al procés de deteriorament creixent dels boscos tropicals humids, una de les grans reserves de diversitat biològica o biòtica del planeta; ja ara hom calcula que desapareixen 100 espècies animals diàriament.

Per un altre, existeix també un efecte negatiu per als propis Estats Units. La cosa funciona de la manera següent. Cada tardor milers de milions d'ocells deixen Nord-Amèrica per passar l'hivern als boscos centramericans, d'acord amb la pauta migratoria secular. Naturalistes i estudiosos dels ocells dels Estats Units ja fa una colla d'anys que senyalen que el nombre d'ocells que arriben a la primavera minva a un ritme que hom situa entre el 1 i el 4 per cent. Això s'esdevé any rera any. Però això no només afecta a la població amant d'observar els ocells o gaudir-ne dels seus cants. El cert és que en tornar la primavera aquests ocells tenen un paper cabdal: fer de control natural del nombre d'insectes, atès que arriben just en el moment en què certes espècies d'insectes es troben en la seva fase més vulnerable (larves i crisàlides).

Si la població d'ocells continua minvant, és molt possible que es produeixi un “boom” massiu del nombre d'insectes, la qual cosa afectarà directament l'agricultura, car les “plagues” d'alguns d'aquests insectes destruiran o malmetran una bona part de les collites.

Així doncs, el cercle es tanca. La “hamburger connection” adquireix dimensions de problema global, interdependent. Els nord-americans, a causa d'uns hàbits alimenticis que a més semblen fomentar certes formes de càncer, van curts de carn de bou barata; diguem-ne que quan van al supermercat volen trobar la millor carn al preu més baix possible, que no és el del bou de Texas o Montana. per tant, la importen de Centramèrica. En fer-ho canvien les formes de vida de part de la població d'aquests països, i provoquen una deforestació massiva i una pèrdua de potencial biòtic, la qual cosa està repercutint finalment en la pròpia agricultura nord-americana.

De seguir així les coses, el preu de l'hamburguesa serà, particularment per a les generacions futures, altíssim.

Rafael Grasa

ACTIVIDADE 8

“DE COMO FACER HAMBURGUESAS COS BOSQUES”

Durante os últimos vintecinco anos os norteamericanos, sobre todo os de Estados Unidos, teñen desenvolvido un apetito insaciable pola carne de boi para convertila en hamburguesas, frankfurts e comida rápida en xeral. O boi norteamericano apropiado, o de Texas e o de Montana, é moi caro, como mínimo segundo os consumidores norteamericanos. Os economistas parecen confirmalo: o boi é o artigo de a cesta da compra semanal que maior incremento tío durante este último cuarto de século, o que contribuiu, pola súa banda, con moito, á inflación.

O resultado foi que o goberno decidiu abri-las portas á importación de boi foráneo. Unha das fontes de boi barato foi Centroamérica, zona onde naturalmente incrementouse moiro a actividade gandeira. A expensas, claro dos bosques tropicais; os gandeiros dos “ranchos” conseguían concesións dos bosques por parte do seu goberno, quimábanos e cultivaban pastos. Os cultivos alimentaban o gando durante cinco ou seis anos, despois os pastos deteriorábanse moito ou erosionában. O resultado: dúas terceiras partes dos bosques de Centroamérica desapareceron durante os últimos anos. Se continúa o proceso durante unha década, dificilmente quedaran bosques.

Alguén, nos Estados Unidos ou en Europa, cada vez máis chea de “burgershops”, podía preguntarse se a cousa merece algunha preocupación alén da relacionada co futuro daquela zona do planeta. Non embargante, o cambio en curso pode ter graves implicacións e non só para as poboacións das zonas afectadas. Vaiamos por partes.

En termos estrictamente económicos, a deforestación en Centroamérica incrementa a masiva erosión do chan, o que ten graves implicacións para a base natural de recursos que en última instancia sostén múltiples sectores das economías da zona. O falla-las economías, medrará a inestabilidade social, a inseguridade política nunha zona xa máis que deprimida e explotada tradicionalmente, o que terá repercusións no contexto internacional, e en particular para os Estados Unidos que desde o século XIX (doutrina Monroe) consideran a Centroamérica vital para os seus intereses (doutrina da seguraza naxional).

Desde o punto de vista ecolóxico, os resultados son dobremente preocupantes. Por unha banda, a extinción dos bosques centroamericanos engádese ó proceso de deterioramento crecente dos bosques tropicais húmidos, unha das grandes reservas de diversidade biolóxica ou biótica do planeta; xa agora se calcula que desaparecen 100 especies animais diariamente.

Por outra, existe tamén un efecto negativo para os propios Estados Unidos. A cousa funciona da seguinte maneira. Cada outono milleiros de millóns de paxaros deixan Norteamérica para pasa-lo inverno nos bosques tropicais, de acordo cunha práctica migradora secular. naturalistas e estudiosos dos paxaros dos Estados Unidos fai xa unha morea de anos que sinalan que o número de paxaros que chegan na primavera mingua a un ritmo que se sitúa entre 1 e o 4 por cento. Isto acontece ano tras ano. Pero isto non só afecta á poboación afeccionada a mira-los paxaros ou desfrutar dos seus cantos. O certo é que ó tornar na primavera, estes paxaros cumpren un papel capital: facer de control natural do número de insectos, xa que chegan xustamente nomomento en que certas especies de insectos encóntranse na súa fase máis vulnerable (larvas e crisálidas).

Se a poboación de paxaros continúa mingunado, ce moi posible que se produza un “boom” masivo do número de insectos, o que afectará directamente á agricultura, xa que as “pragas” dalgúns destes insectos destruírán ou estragarán unha boa parte das colleitas.

Así, xa que logo, o círculo se fecha. a “hamburger connection” acada dimensións de problema global, interdependente. Os norteamericanos, a causa un hábitos alimenticios que ademais parece que fomentan certas formas de cáncer, van curtos de carne de boi barata; digamos que cando van ao supermercado queren encontra-la mellor carne ó prezo máis baixo posible, que non é o do boi de Texas ou Montana. Pola tanto, impórtana de Centroamérica. O facelo cambian as formas de vida de parte de poboación destes países, e repercutir, finalmente, na propia agricultura norteamericana.

De continuar así as cousas, o prezo da hamburguesa será, particularmente para as xeracións futuras, carísimo.

Rafael Grasa

ACTIVITY 8

"On how to make hamburgers out of woodland" (A story without a happy ending or the closing circle)

Over the last twenty-five years, North Americans, especially in the United States, have developed an insatiable appetite for beef in the form of hamburgers, frankfurters and fast food in general. The most suitable North-American beef, from let's say Texas or Montana, is too expensive at least according to North-American consumers. Economists seem to confirm this: the cost of beef has gone up more in the last twenty-five years than any other item in the weekly shopping-basket. This in turn has contributed considerably to inflation.

As a result the government decided to open the doors to the importation of foreign beef. One of the sources of cheap beef was Central America, and stock-raising activity naturally increased there very much indeed. At the expense, of course, of the tropical forests; the cattle-breeders were granted forest land by their governments, they burned it and turned it into grazing land. These pastures fed the herds for five or six years, then they deteriorated badly and became eroded. The process had to start again: new areas of forest, new grazing land and so on successively. The result: two thirds of the forests of Central America have disappeared over the last twenty-five years. If this continues, in ten years time there will hardly be any forests left.

Some people - a lot in the United States and in the increasingly burgershop-filled Europe - might ask if there is anything to worry about apart from the future of that particular region of our planet. However, the change taking place could have serious implications and not only for the population in the affected regions. Let's take one thing at a time.

In strictly economic terms, deforestation in Central America adds to the extensive soil erosion, with serious implications for the natural basis of resources which ultimately supports many sectors of the local economies. The failure of the economies will cause an increase in social unrest and political uncertainty in a region which is traditionally severely deprived and overexploited. This would have repercussions in the international context, especially in the United States, where, since the nineteenth century (the Monroe doctrine), Central America has been considered essential to its interests (national security doctrine).

From the ecological point of view, the results are doubly disturbing. For one thing, the loss of the Central-American forests adds to the process of rapid deterioration of the tropical rain forests, one of our planet's most important reserves of biological and biotic diversity. At the moment it is calculated that 100 animal species disappear every day.

For another thing, there is also a negative effect for the United States themselves. This is how it works. Every autumn thousands of millions of birds leave North America to spend the winter in the Central-American forests, following age-old migration patterns. Naturalists and bird-watchers in the United States have for years been warning that the number of birds arriving in spring is decreasing at a rate somewhere between 1 and 4 per cent. This happens year after year. But this doesn't affect only those people who enjoy watching birds and listening to their singing. The fact is that on their arrival in spring these birds have an important function as a natural control of the number of insects, since they arrive just at the moment when certain species of insect are in their most vulnerable phase (larvae or chrysalids).

If the bird population continues to decrease, it is likely that there will be a massive increase in the number of insects, which will directly affect agriculture, since "plagues" of some of these insects would destroy or damage a large part of the crops.

And so we come full circle. The "hamburger connection" takes on the dimensions of a global, interdependent problem. The North Americans, because of eating habits that also seem to favour certain forms of cancer, are short of cheap beef. Let's say that when they go to the supermarket they want to find the best meat at the lowest price, and that isn't Texas or Montana beef. So they import it from Central America. In doing so, they change the way of life of part of the population of these countries and cause deforestation on a massive scale and a loss of biotic potential. This is finally having repercussions on North-American agriculture itself.

If things go on like this, the price of a hamburger, for future generations especially, will be extremely high.

Rafael Grasa

ACTIVITE 8

COMMENT FAIRE DES HAMBURGER AVEC LES FORETS?

(Une histoire sans "happy end" ou le cercle qui se referme)

Au cours des vingt-cinq dernières années, les américains du Nord (surtout des Etats-Unis) ont développé un appétit insatiable pour la viande de boeuf dans la mesure où il était possible de la transformer en hamburger, en saucisses de Frankfort et en nourriture rapide. Le boeuf américain adéquat, celui de Texas ou de Montana, est trop cher, du moins selon les consommateurs américains. Les économistes semblent le confirmer: le boeuf a été l'article qui, dans les courses hebdomadaires, a le plus augmenté au cours du dernier quart de siècle. Ce qui a énormément contribué à l'inflation.

Le résultat a été le suivant: le gouvernement a décidé d'ouvrir les portes à l'importation du boeuf étranger. L'une des sources de boeuf bon marché a été l'Amérique Centrale, zone où l'élevage a augmenté, naturellement et de plus en plus, au détriment des forêts tropicales. Les éleveurs des "ranch" obtenaient des concessions de forêts de leurs gouvernements, les brûlaient et cultivaient des pâturages. Les cultures nourrissaient les troupeaux pendant cinq ou six ans, après quoi les pâturages se détérioraient ou s'épuisaient. Tout était à recommencer: de nouvelles parcelles de forêt, de nouveaux pâturages et ainsi successivement. Le résultat: deux tiers des forêts d'Amérique Centrale ont disparu au cours des vingt dernières années. Si le processus se poursuit, dans une décennie, il sera difficile d'en trouver encore.

Quiconque - aux Etats-Unis ou en Europe où les "burgershops" se développent de plus en plus - pourraient se demander si ceci mérite que l'on soit inquiet au-delà des préoccupations normales dues à l'avenir de cette zone de la planète. Le changement en cours peut avoir de graves implications et non pas seulement pour les populations des zones affectées.

Selon les termes strictement économiques, la déforestation en Amérique Centrale accroît la massive érosion du sol, laquelle a des graves implications pour la base naturelle de ressources qui, en dernier lieu soutient de multiples secteurs des économies de la zone. Les économies ayant échoué, l'instabilité sociale augmentera ainsi que l'insécurité politique dans une zone désormais appauvrie et exploitée traditionnellement. Ceci aura des répercussions dans le contexte international et en particulier pour les Etats-Unis qui depuis le XIXème siècle (doctrine Monroe) considèrent que l'Amérique Centrale est vitale par leurs intérêts (doctrine de la sécurité nationale).

Du point de vue écologique, les résultats sont doublement préoccupants. D'une part l'extinction des forêts d'Amérique Centrale s'unit au processus de détérioration croissant des forêts tropicales humides, l'une des grandes réserves de diversité biologique ou biotique de la planète; on calcule qu'il disparaît désormais une centaine d'espèces animales par jour.

D'autre part, il existe aussi pour les Etats-Unis un effet négatif. En voici la raison: à chaque automne, des milliards d'oiseaux abandonnent l'Amérique du Nord pour passer l'hiver dans les forêts d'Amérique Centrale, selon une norme migratoire très ancienne. Des naturalistes et des spécialistes des oiseaux aux Etats-Unis signalent, depuis déjà très longtemps, le phénomène selon lequel le nombre d'oiseaux qui parvient à vivre jusqu'au printemps diminue à un rythme que l'on situe entre 1 et 4%. Ceci qui se produit tout les ans n'affecte pas seulement la population qui aime observer les oiseaux et jouir de leurs chants. Au retour du printemps, ces oiseaux ont un rôle capital: ils contrôlent naturellement le nombre d'insectes car ils arrivent juste au moment où certaines espèces d'insectes se trouvent dans leur phase de plus grande vulnérabilité (larves et chrysalides).

Si la quantité d'oiseaux continue à diminuer, il est fort possible que se produise un "boum" massif du nombre d'insectes, ce qui affectera directement l'agriculture car ce "fléau" de certains insectes détruira ou endommagera une grande partie des récoltes.

C'est ainsi que le cercle se referme. L'"hamburger connection" acquiert des dimensions d'un problème global interdépendant. Les américains du Nord, à cause de certaines coutumes alimentaires qui semblent développer quelques formes de cancer, n'ont pas assez de viande de boeuf bon marché. Ajoutons que, lorsqu'ils vont au supermarché ils veulent trouver la meilleure viande au prix le plus bas possible. Comme ce n'est pas le cas de Texas ou de Montana, ils l'importent d'Amérique Centrale. Pour ce faire ils transforment les formes de vie d'une partie de la population des dits pays et provoquent une déforestation massive ainsi qu'une diminution du potentiel biotique, ce qui répercute finalement sur la propre agriculture de l'Amérique du Nord.

Si cette évolution se poursuit, le prix du hamburger sera très élevé surtout pour les générations à venir.

Rafael Grasa

ACTIVIDAD Nº 9

TITULO: CASAS DE PALABRAS

AREAS DE CONOCIMIENTO:

Ciencias Sociales.
Lengua: Castellano, Catalán, Gallego, Francés o Inglés.

MATERIAL:

- La hoja de "Casas de palabras".
- Una hoja en blanco para cada dos jugadores.
- Un lápiz de color diferente para cada una de las 8 familias: azul, lila, rojo, verde, naranja, marrón, amarillo y rosa.
- Un manojo de tiras de papel de unos 3-5 cms de ancho y la longitud de un folio DIN A-4, para poder escribir frases en ellas.
- Una hoja en blanco, tamaño DIN A-4, por familia/pareja de alumnos, adjudicando, además, a cada familia, un signo que va unido al color que ya tenían; por ejemplo:

AZUL LILA ROJO VERDE

NARANJA MARRON AMARILLO ROSA

DURACION DE LA ACTIVIDAD:

3 sesiones de unos 50 minutos.

OBJETIVOS:

1. Lengua Extranjera:

1.1.

1.2. Extraer informaciones concretas de textos de información práctica y reaccionar de manera adecuada.

Tomar la palabra en la lengua que se haya decidido trabajar y participar en los intercambios propios de la clase.

Presentar por diferentes medios orales y escritos un trabajo acerca del tema propuesto.

Ser capaz de utilizar el material básico de aprendizaje: diccionarios, enciclopedias, material propio,...

1.3. Tener interés por descubrir cosas nuevas, hacer proyectos y realizar tareas en la lengua escogida.

Superar la inhibición, cooperar y comunicar en otra lengua.

Aceptar la diferencia y tener una actitud tolerante hacia los demás pueblos.

2. Ciencias Sociales:

2.1. Conocer y situar las grandes áreas de cultura y civilización del planeta.

Conocer las principales vías de comunicación y los flujos de intercambio en el mundo actual.

Conocer, a grandes rasgos, las peculiaridades de diferentes lugares del mundo y a lo largo del tiempo de manifestaciones culturales diversas.

2.2. Clasificar situaciones o hechos en función de la orientación temporal (pasado, presente, futuro), posición relativa al tiempo (sucesión, simultaneidad, antes, después, durante), duración (variabilidad o permanencia de la acción), ritmo (rapidez, intensidad de la acción).

Realizar debates sobre el tema que se trabaja.

2.3. Aceptar el pluralismo cultural valorándolo como una aportación al patrimonio colectivo de la Humanidad.

Respetar los conceptos culturales y los valores de otros pueblos y civilizaciones.

DESARROLLO DE LA ACTIVIDAD:

Suponemos que el grupo-clase consta de unos 32-36 alumnos.

Imaginamos que la clase es una calle en la que conviven 8 familias. Cada familia estará formada por dos o tres parejas, según el número de alumnos por clase.

1. Cada pareja recibe una hoja de "familia", por ejemplo en el caso de la lengua inglesa, podemos hablar de la familia holandesa. Y en su hoja constarán 20 palabras que han contribuido a formar el léxico inglés.

La "familia holandesa" ha de hacer dos cosas: a) investigar respecto al bagaje cultural de su "familia" (costumbres, folklore, cultura, lengua, ubicación geográfica...) y b) escribir el nombre y el país de su "familia" en la hoja de papel DIN A-4 que está en blanco.

2. Cuando se ha agotado el tiempo dado para la investigación - por ejemplo, la primera sesión - se da a cada "familia" una copia de la hoja "Casa de familias" y el lápiz de color que le pertenece según su "familia", por ejemplo, el color amarillo para los holandeses.

Lo primero que hará cada "familia" será escribir su nombre en la puerta de la casa. Después deberán pintar, con su lápiz de color, los veinte ladrillos que figuran en la hoja de la "familia".

3. Los pasos siguientes serán:

- Damos a cada "familia" un manojo de tiras de papel de las de 3-5 cm. de ancho.

- Cada "familia" coge una de las palabras que no esté coloreada y escribe una frase, en una de las tiras de papel, en la que esté la palabra elegida. El modelo de frase podría ser: "Necesito una PIZZA, porque tengo hambre". (La palabra escrita en mayúscula sería la que iríamos sustituyendo por otras).

- Uno de los dos miembros de la pareja familiar sale a la búsqueda de la palabra PIZZA hasta encontrar la "familia" a la que ésta pertenece. Cuando la encuentra, muestra la cinta con la frase: "Necesito una PIZZA porque tengo hambre" y si ha acertado la "familia", ésta le pintará el ladrillo donde esté escrita la palabra PIZZA. Entonces el visitante ya podrá volver a su "casa".

- Mientras el segundo miembro de la "familia" que se había quedado en casa con la hoja de familia - en la que había escrito toda la información de su investigación -, es posible que reciba las visitas de otros miembros de otras familias, los cuales estarán también buscando información, por el mismo sistema que hemos explicado antes.

4. El juego continúa escribiendo frases del tipo: "necesito ... porque tengo ..." y saliendo a buscar la procedencia de dichos vocablos.

El juego se puede parar cuando se crea conveniente, quizás cuando veamos que cada pareja ha podido investigar tres palabras.

EVALUACION:

- Evaluación oral: se podría hacer el seguimiento del alumno cuando sale a buscar información (cómo pregunta, qué le contestan, si pide más detalles...). Será muy importante el debate que se haga al acabar el juego. El debate será

provocado, en un principio, por el profesor mediante algunas preguntas como: “¿Qué sensación habéis tenido? ¿Qué conclusiones sacaríais? ¿Qué os ha parecido la experiencia?, etc.

-Evaluación escrita: tenemos diferentes materiales de producción escrita: el trabajo que ha hecho cada pareja respecto a la propia “familia” (ubicación geográfica, origen de la lengua, cultura,...); las frases escritas para salir a informarse sobre otras palabras y el material que han ido acumulando en sus investigaciones.

NOTA:

Si hemos hecho el juego en lengua inglesa, las familias serán: celtas, romanos, griegos, escandinavos, franceses, holandeses, italianos e hindús. Todas ellas son de diferentes países que han influenciado la lengua inglesa, o bien porque han sido colonizados por los ingleses, o bien porque ellos han emigrado hacia Inglaterra o bien porque han invadido el país.

Si hacemos el juego en lengua francesa, las familias serán: griegos, latinos, ingleses, españoles, árabes, italianos, portugueses y franceses, teniendo en cuenta que en esta última “familia” puede haber elementos de Provenza, de las Galias, de Bretaña... Las razones de haber escogido estas familias son las mismas que en el caso anterior.

OUR WORD HOUSE

Roof Gables:
 Left: coracle (leg, boss)
 Right: leprechaun (spool, ugly)

Chimneys:
 Left: blonde, hobble
 Right: forest, crag

Walls (Top Row):
 blonde | hobble | dekko | nature | spool | ugly | forest | crag

Walls (Second Row):
 buffoon | job | balloon | dentist | shamrock | uproar | bungalow

Walls (Third Row):
 take | chutney | medium | crooked | garage | January | studio | cafe

Walls (Fourth Row):
 periscope | ransack | crayon | cushy | gymnasium | pedestal | lavatory

Walls (Fifth Row):
 procession | genius | caber | cairn | gallop

Walls (Sixth Row):
 bairn | bible | atom | wing | prison | ragged | recipe | sister | pendulum

Walls (Seventh Row):
 landscape | wrong | dirk | fungus | wagon | loot | victory | pukka | boom

Walls (Eighth Row):
 beck | piano | crisis | agenda | bureau | balcony | druid | dock | jockey

Walls (Ninth Row):
 chapatti | luck | glen | groove | mirage | skill | angel | loch | root

Walls (Tenth Row):
 album | hiccup | gymkhana | anonymous

Walls (Eleventh Row):
 cycle | shampoo | concert | skipper | animal | curry | opera | bog

Walls (Twelfth Row):
 stiletto | carnival | acrobat | cheetah | macaroni | bangle | abandon

Walls (Thirteenth Row):
 giant | ballet | alphabet | volcano | character | pizza | inferno | snare

Walls (Fourteenth Row):
 dungaree | television | restaurant | orchestra | galore

Walls (Fifteenth Row):
 hit | vase | cabinet | law | sponge | down | crown | splint

Walls (Sixteenth Row):
 confetti | spaghetti | fellow | circus | corridor

Walls (Seventeenth Row):
 scone | kirk | justice | rich | school | hope | myth | yoga

Walls (Eighteenth Row):
 button | catamaran | whisky | devil | educate

Walls (Nineteenth Row):
 their | place | umbrella | church | saga | hoist

Walls (Twentieth Row):
 avalanche | clan | miser | museum | chorus

Walls (Twenty-first Row):
 deck | street | telephone | jungle | dinghy | fell

Walls (Twenty-second Row):
 pyjama | tweed | husband | loiter | traffic

Walls (Twenty-third Row):
 thug | exit | knapsack | theatre | artist | solo

PHRASE: "I need an umbrella when it's raining"

ACTIVITY 9

THE CELTIC FAMILY

- bog
- button
- caber
- cairn
- clan
- coracle
- crag
- dirk
- druid
- galore
- glen
- job
- jockey
- leprechaun
- loch
- rich
- shamrock
- tweed
- whisky

THE DUTCH FAMILY

- boom
- boss
- deck
- dock
- groove
- hiccup
- hobble
- hoist
- hope
- knapsack
- landscape
- loiter
- luck
- scone
- skipper
- splint
- spool
- uproar
- wagon

THE FRENCH FAMILY

- abandon
- artist
- avalanche
- ballet
- balloon
- bureau
- blonde
- cabinet
- cafe
- crayon
- forest
- gallop
- garage
- justice
- mirage
- nature
- pedestal
- prison
- restaurant
- vase
- victory

THE GREEK FAMILY

- acrobat
- alphabet
- angel
- anonymous
- atom
- bible
- crisis
- cycle
- character
- chorus
- church
- devil
- gymnasium
- museum
- myth
- orchestra
- periscope
- telephone
- television

THE INDIAN FAMILY

- bangle
- bungalow
- catamaran
- curry
- cushy
- chapatti
- cheethah

THE ITALIAN FAMILY

- balcony
- buffoon
- carnival
- concert
- confetti
- corridor
- dentist

- chutney
- dekho
- dinghy
- dungaree
- gymkhana
- jungle
- loot
- pukka
- pyjama
- shampoo
- thug
- yoga

- inferno
- macaroni
- opera
- piano
- pizza
- solo
- spaghetti
- stiletto
- studio
- traffic
- umbrella
- volcano

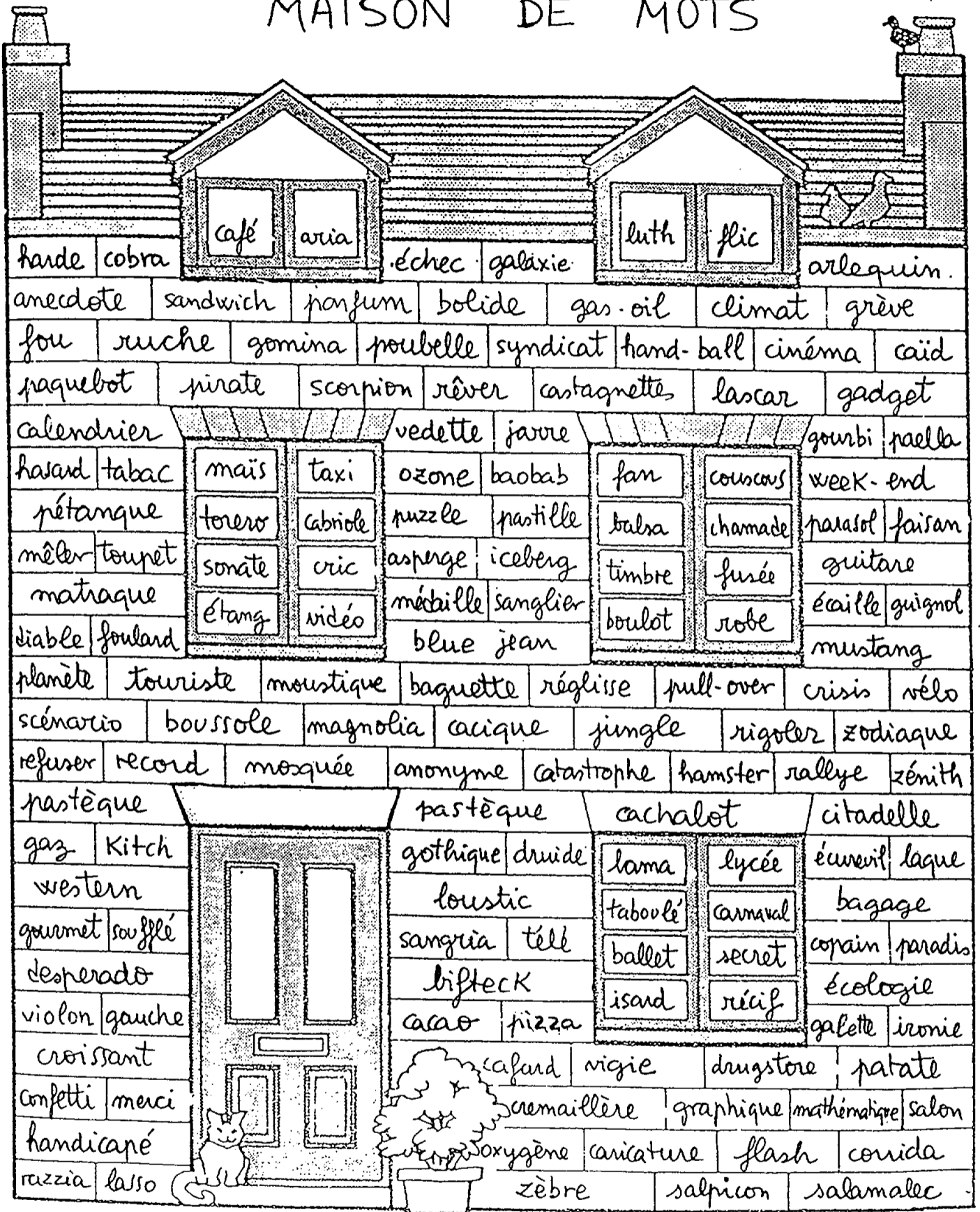
THE LATIN FAMILY

- agenda
- album
- animal
- circus
- crown
- educate
- exit
- fungus
- genius
- giant
- gymnasium
- January
- lavatory
- medium
- miser
- pendulum
- place
- procession
- recipe
- school
- sponge
- street

THE SCANDINAVIAN FAMILY

- bairn
- beck
- crooked
- down
- fell
- fellow
- hit
- husband
- kirk
- leg
- outlaw
- ragged
- ransack
- root
- saga
- sister
- skill
- snare
- take
- their
- ugly
- wing
- wrong

MAISON DE MOTS

D. R. G.

Phrase: "J'ai besoin d'un CROISSANT; parce que j'ai faim".

ACTIVITE 9

FAMILLE GRECOUE

- anecdote
- anonyme
- bolide
- catastrophe
- cinéma
- crémaillère
- crisis
- écologie
- écureuil
- faisan
- galaxie
- graphique
- lycée
- oxygène
- pirate
- planète
- scorpion
- taxi
- télé
- timbre

FAMILLE LATINE

- asperge
- calendrier
- climat
- diable
- fou
- gaz
- gothique
- ironie
- isard
- mathématique
- meler
- merci
- paradis
- refuser
- rever
- sanglier
- secret
- syndicat
- vidéo
- zodiaque

FAMILLE ANGLAISE

- bagage
- bifteck
- blue jean
- drugstore
- fan
- flash
- gadget
- gas-oil
- handicapé
- iceberg
- jungle
- paquebot
- pull-over
- puzzle
- rallye
- record
- sandwich
- touriste
- week-end
- western

FAMILLE ESPAGNOLE

- balsa
- cacao
- cachalot
- cacique
- castagnettes
- corrida
- desperado
- gomina
- lama
- lasso
- mais
- moustique
- mustang
- paella
- pastille
- patate
- salpicon
- sangria
- tabac
- torero

FAMILLE ARABE

- baobab
- cafard
- café
- caïd
- couscous
- échec
- gourbi
- guitare
- hasard

FAMILLE ITALIENNE

- aria
- arlequin
- baguette
- ballet
- boussole
- cabriole
- caricature
- carnaval
- chamade

- jarre
- laque
- luth
- matraque
- mosquée
- pastèque
- razzia
- récif
- salamalec
- taboulé
- zénith

- citadelle
- confetti
- médaille
- parasol
- parfum
- pizza
- salon
- scénario
- sonate
- vedette
- violon

FAMILLE ALLEMANDE

- cric
- écaille
- flic
- hamster
- hand-ball
- harde
- kitch
- loustic
- ozone
- robe

FAMILLE PORTUGAISE

- cobra
- lascar
- pastèque
- vigie
- zèbre

FAMILLE FRANÇAISE

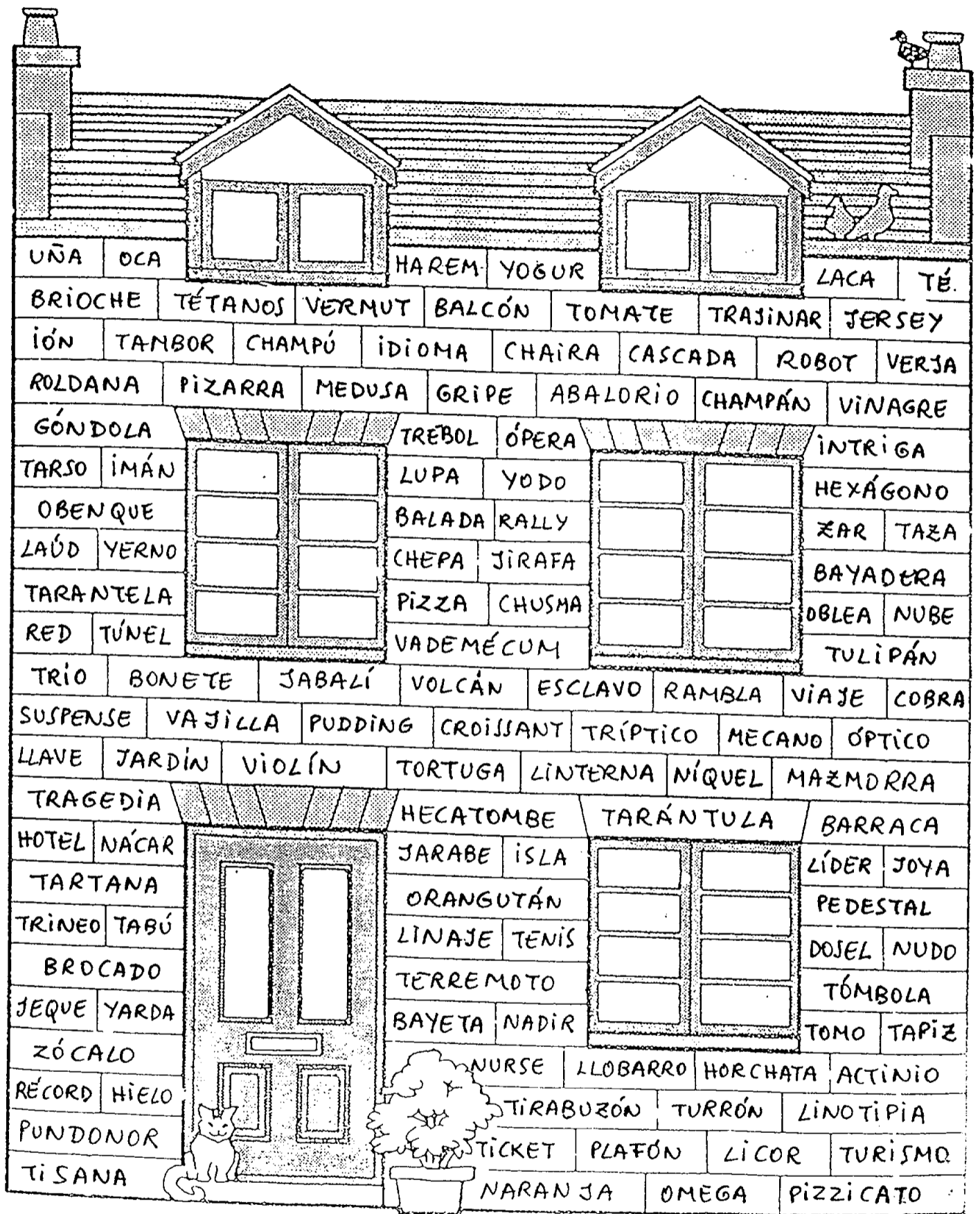
- boulot
- copain
- croissant
- druide
- étang
- foulard
- fusée
- galette
- gauche
- gourmet
- grève
- guignol
- magnolia
- pétanque
- poubelle
- réglisse
- rigoler
- ruche
- toupet
- vélo

D.R.G.

ACTIVIDAD 9

"CASA DE PALABRAS"

D.R.G.

ACTIVIDAD 9

"CASA DE PALABRAS"

FAMILIA ARABE

- abalorio
- harem (o harén)
- imán
- jabalí
- jarabe
- jeque
- jirafa
- laca
- laúd
- mazmorra
- nácar
- nadir
- naranja
- rambla
- taza

FAMILIA CATALANA

- barraca
- bonete
- chepa
- dosel
- linaje
- llobarro
- pundonor
- roldana
- trajinar
- trébol
- turrón
- vajilla
- viaje
- vinagre

FAMILIA FRANCESA

- bayeta
- brioche
- champán
- croissant
- hotel
- jardín
- joya
- linterna
- lupa
- oblea
- plafón
- tapiz
- tirabuzón
- trineo
- verja

FAMILIA GRIEGA

- actinio
- hecatombe
- hexágono
- idioma
- ión
- medusa
- omega
- óptico
- tarso
- tétanos
- tisana
- tomo
- tragedia
- tríptico
- yodo

FAMILIA INGLESA

- champú
- jersey
- líder
- linotipia
- nurse
- pudding
- rally
- récord
- suspense
- tabú
- tenis
- ticket
- túnel
- turismo
- yarda

FAMILIA ITALIANA

- balcón
- cascada
- góndola
- intriga
- mecano
- ópera
- pedestal
- pizza
- pizzicato
- tarantela
- tarántula
- tómbola
- trío
- violín
- zócalo

FAMILIA LATINA

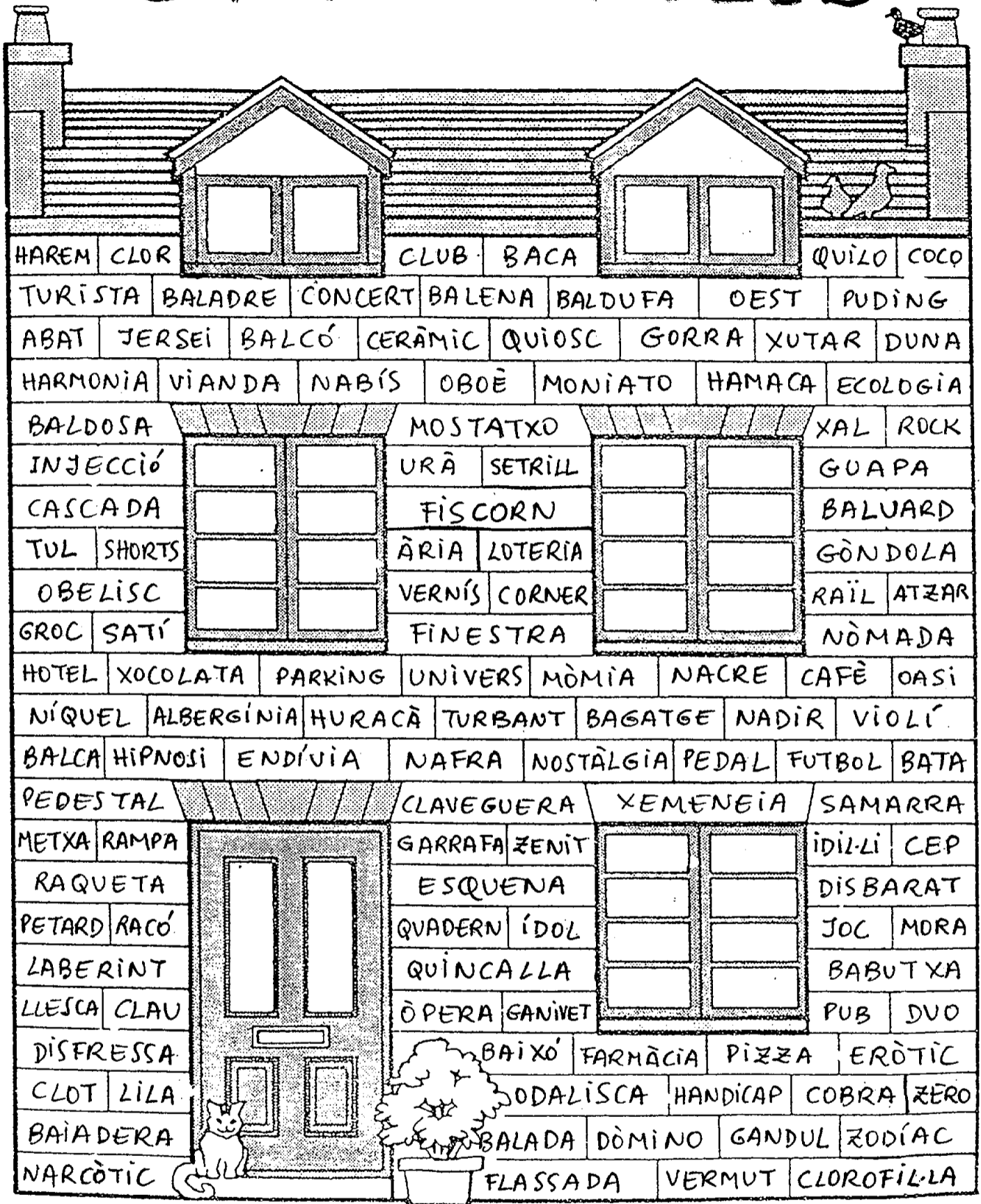
- hielo
- horchata
- isla
- licor
- llave
- nube
- nudo
- oca
- red
- terremoto
- tortuga
- uña
- vademécum
- volcán
- yerno

FAMILIA COMUNITARIA

- balada (Fam. Occitana)
- bayadera (Fam. Portuguesa)
- brocado (Fam. Celta)
- chaira (Fam. Gallega)
- chusma (Fam. Genovesa)
- cobra (Fam. Portuguesa)
- esclavo (Fam. Bizantina)
- gripe (Fam. Suizo-Alemana)
- níquel (Fam. Alemana)
- obenque (Fam. Escandinava)
- orangután (Fam. Malaya)
- pizarra (Fam. Vasca)
- robot (Fam. Checoslovaca)
- tambor (Fam. persa)
- tartana (Fam. Occitana)
- té (Fam. China)
- tomate (Fam. Azteca)
- tulipán (Fam. Turca)
- vermut (Fam. Alemana)
- yogur (Fam. Turca)
- zar (Fam. Rusa)

D.R.G.

CASA DE PARAULES

D.R.G.

ACTIVITAT 9

"CASES DE PARAULES"

FAMILIA LLATINA

- abat
- baladre
- balena
- cep
- clau
- claveguera
- disfressa
- finestra
- groc
- injecció
- obelisc
- pedal
- quadern
- univers
- zodíac

FAMILIA GREGA

- ceràmic
- clor
- clorofil·la
- endívia
- eròtic
- farmàcia
- harmonia
- hipnosi
- laberint
- narcòtic
- nòmada
- oasi
- quilo
- urà
- ecologia

FAMILIA ITALIANA

- ària
- balcó
- cafè
- cascada
- concert
- duo
- fiscorn
- gòndola
- mostatxo
- òpera
- pedestal
- pizza
- violí
- xal
- zero (via àrab)

FAMILIA FRANCESA

- baca
- bagatge
- baluard
- dòmino
- duna
- hotel
- loteria
- metxa
- oboè
- petard
- quincalla
- raqueta
- turista
- vianda
- xemeneia

FAMILIA CASTELLANA

- baixó
- baldosa
- bata
- coco
- disbarat
- guapa
- hamaca
- huracà
- lila
- mòmia
- moniato
- nostàlgia
- rampa

FAMILIA ANGLESA

- club
- corner
- futbol
- handicap
- idil·li
- ídol
- jersei
- parking
- pub
- puding
- raíl
- rock
- shorts

- tul
- xocolata

- vernís
- xutar

FAMILIA ARAB

- albergínia
- atzar
- babutxa
- baldufa
- flassada
- gandul
- garrafa
- harem
- mora
- nadir
- racó
- satí
- setrill
- turbant
- zenit

FAMILIA COMUNITARIA

- baiadera (Fam. Portuguesa)
- balada (Fam. Provençal)
- balca (Fam. Cèltica)
- clot (Fam. Gàl·lica)
- cobra (Fam. Portuguesa)
- esquena (Fam. Alemanya)
- ganivet (Fam. Frànica)
- gorra (Fam. Basca)
- joc (Fam. Frànica)
- llesca (Fam. Pre-romana)
- nabís (Fam. Basca)
- nacre (Fam. Kurda)
- nafra (Fam. Alemanya)
- níquel (Fam. Alemanya)
- odalisca (Fam. Turca)
- oest (Fam. Alemanya)
- quiosc (Fam. Turca)
- samarra (Fam. Basca)
- vermut (Fam. Alemanya)

D.R.G.

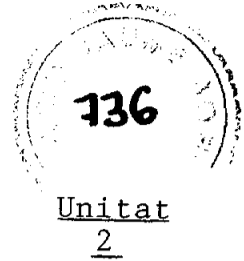
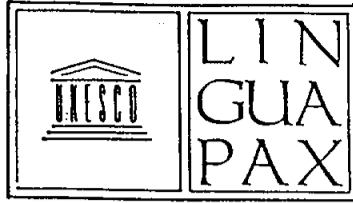

Director:
Dr. Miquel Siguan

Coordinación técnica y
asesoramiento para el material
Rafael Grasa

Coordinación pedagógica:
Maria Dolors Reig

Secretaria:
Miquel Martí
CENTRE UNESCO DE
CATALUNYA
Mallorca, 285
08037 BARCELONA
Tél. (93) 207 17 16
Fax (93) 457 58 51

UNITAT 2
CONVIURE AMB ELS ALTRES

SUMARI.

OBJECTIUS GENERALS.

- ACTIVITAT 1: Introducció a la cooperació i el conflicte: "El guany"
- ACTIVITAT 2: Un joc de cooperació: "Quadrats cooperatius"
- ACTIVITAT 3: Cooperem...escrivint: "Escriptura col·lectiva"
- ACTIVITAT 4: El conflicte
- ACTIVITAT 5: La idea d'enemic en la gènesi dels conflictes
- ACTIVITAT 6: Comunicació i resolució de conflictes
- ACTIVITAT 7: Uns tant i altres tan poc: "Dinàmica dels cubs"
- ACTIVITAT 8: Un joc de rols sobre la competitivitat: "Collage".
- ACTIVITAT 9: La presa de decisions i la negociació: "La inundació"
- ACTIVITAT 10: Relació entre Pau i Justícia: "Pa, no bombes"

BIBLIOGRAFIA

UNITAT 2

CONVIURE AMB ELS ALTRES

OBJECTIUS GENERALS.

1. FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS:

- Conèixer, relacionar i situar les grans àrees urbanes del món; diferenciar la problemàtica actual i de futur entre les zones dels països desenvolupats i els subdesenvolupats.
- Definir els indicadors determinants de la qualificació d'industrial per a un país actual i enumerar les relacions entre països desenvolupats i subdesenvolupats en el tema industrial i de primeres matèries.
- Conèixer les iniciatives que des de Catalunya s'han fet a favor de la concòrdia, progrés, pau i justícia mundials.
- Conèixer el grau de dependència dels països del Tercer Món respecte del centre capitalista, i avaluar les respostes antiimperialistes als diferents continents.
- Analitzar alguns dels problemes de la Humanitat d'avui provocats pel racisme, etnocentrisme i eurocentrisme.
- Conèixer les qüestions fonamentals de la geografia, la història i l'ecologia del planeta.
- Definir conceptes com interdependència, procés i canvi, semblança, manufactura, asimetria, comerç internacional, valors universals i culturals, comunicació, problemes globals,...
- Conèixer els fets elementals sobre les desigualtats existents en el planeta i, al mateix temps, les semblances bàsiques.
- Comprendre la interdependència a partir de fets relacionats amb àrees de coneixement com Ciències Socials, Llengua, Llengües Estrangeres,...

2. PROCEDIMENTS.

- Utilitzar textos literaris (narracions, relats, novel·les, contes, cançons,...) per a l'estudi de fets, opinions, etc.
- Utilitzar la premsa diària i els diferents mitjans de comunicació per obtenir informació sobre diferents temes, preferentment d'actualitat.
- Elaborar treballs monogràfics utilitzant fonts bibliogràfiques diverses.

- Utilitzar jocs o exercicis de simulació per evocar les relacions entre les principals variables d'una situació geohistòrica o social.
- Confeccionar jocs o exercicis de simulació per expressar els resultats d'una recerca o evocar una determinada problemàtica.
- Realitzar debats i judicis sobre determinats temes polèmics de l'actualitat local, nacional, internacional o sobre aspectes d'interès del passat.
- Realitzar dramatitzacions sobre determinats aspectes, fets o situacions del present o del passat.
- Comprendre les idees principals i secundàries de textos : de mitjans de comunicació no especialitzats, premsa, cartes, material "autèntic",...
- Extreure informacions concretes de textos, d'informació pràctica i reaccionar de manera apropiada.
- Prendre la paraula en Llengua Estrangera i participar en els intercanvis propis de la classe.
- Presentar per diferents mitjans orals i escrits (murals, exposicions,...) un petit treball col·lectivament al voltant d'un tema.
- Expressar-se per escrit, per exemple, a través de la correspondència.
- Ser capaç d'utilitzar el material d'aprenentatge bàsic: diccionaris, material propi, manual de classe.
- Establir mecanismes de comunicació susceptibles d'afavorir l'intercanvi d'opinions, idees, enfoc, perspectives,...
- Ser capaços d'abstreure genèrics aplicables a la societat mundial a partir d'exemples concrets.
- Produir material gràfic i escrit, emprant la llengua de treball que prèviament s'hagi triat.

3. ACTITUDS, VALORS I NORMES.

- Practicar el diàleg, la tolerància, el pluralisme i els valors democràtics en les relacions personals i de grup.
- Respectar les opinions manifestament contràries a les pròpies.
- Mantenir amb arguments les opinions pròpies.
- Reaccionar amb energia davant el que siguin violacions dels drets humans o constitucionals com a persona, o en cas que siguin violats els de la comunitat.
- Cooperar, col·laborar i solidaritzar-se amb aquells que pateixen injustícies o són víctimes de situacions desgraciades.
- Solidaritzar-se amb els col·lectius, països o grups socials, víctimes de desigualtats, explotació o menyspreu als drets humans o injustícia.
- Lluitar de manera decidida per la pau i contra el bel·licisme i l'armamentisme.
- Lluitar per la defensa dels drets humans fonamentals de la persona.

- Valorar negativament les conductes que tendeixen de manera feient o encobertament a l'anorreament, genocidi (físic o ciultural), racisme i opressió de qualsevol mena.
  - Valorar positivament les conductes d'altres cosmovisions i àmbits culturals que tendeixen a l'alliberament del dolor humà.
  - Proclamar la fraternitat i igualtat entre els diferents pobles i cultures de la Terra.
  - Acceptar la diferència i tenir una actitud tolerant envers els altres pobles.
  - Distanciar-se dels models i evidències mitjançant l'esperit crític, el sentit de l'humor i la reflexió.
  - Escoltar de manera activa i ser receptiu.
  - Tenir interès per descobrir coses noves, fer projectes i realitzar tasques en altres llengües, a més de la pròpia.
  - Superar la inhibició, cooperar i comunicar en Llengua Estrangera.
-
-

ACTIVITAT 1

TITOL: Introducció a la cooperació i el conflicte: "El guany"

AREES DE CONEIXEMENT: Ciències Socials
Llengua (Cat., Cas., Gallec.-Angl.,Fr.)

MATERIAL: Full "El guany" (tants com parelles s'hagin format en el grup-classe) (ANNEX 1).

DURACIO: 1 sessió de 50 minuts.

PRESENTACIO.

Es tracta d'una activitat inicial, força engrescadora pel debat que genera, a propòsit dels mecanismes entre cooperació i competició.

La idea -inspirada en algunes perversions de la lògica de l'acció col·lectiva ("dilema del presoner", per ex.) i basada en l'estricta interès individual- vol provocar una reflexió sobre els sentiments que es viuen durant l'experiència. Si es vol, pot permetre un treball posterior molt ric sobre la lògica de la decisió col·lectiva. L'objectiu del joc és aconseguir el màxim nombre de punts individualment i/o grupalment, tot fent diverses i successives eleccions entre X o Y. X o Y no signifiquen inicialment res concret, només cooperar o no cooperar. L'elecció però, és interdependent, com mostra després el quadre de guanys.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT.

1. Dividir el grup en subgrups de 4 parelles. Cada parella haurà d'actuar, des del punt de vista de la decisió, com un jugador únic. Obviament, llevat d'alguns moments fixats en les regles del joc, les persones de diferents parelles no poden comunicar-se; a més, ningú no sap mai amb certesa quina ha estat la tria de la resta de jugadors.

Pot haver-hi observadors/es que vagin anotant el tipus de relació que es produeix entre el resultat de cada volta i l'actitud cooperativa o competitiva dels participants.

2. Repartir els fulls "El guany" tot comentant mínimament el sentit del que es persegueix (sense dir res de cooperació i competitivitat). Cal insistir en què hom procedirà a elegir, entre X o Y, 10 cops seguits amb la intenció d'aconseguir el màxim guany, que dona el triomf. L'elecció (X o Y) s'ha de fer per parelles. El guany depèn de l'elecció que es faci i de les realitzades per les altres parelles. El QUADRE A n'explicita els possibles resultats. Es convenient que els/les jugadors/es coneguin prèviament els valors del:

QUADRE A

---

4 X	Cada X perd 1.000 ptes.
3 X 1 Y	Cada X guanya 1.000 ptes. Cada Y perd 3.000 ptes.
2 X 2 Y	Cada X guanya 2.000 ptes. Cada Y perd 2.000 ptes.
1 X 3 Y	Cada X guanya 3.000 ptes. Cada Y perd 1.000 ptes.
4 Y	Cada Y guanya 1.000 ptes.

En les jugades 5, 8 i 10 (tal com es pot veure en el full "El guany") existirà un temps per consultar amb les altres parelles i buscar una estratègia comú. A més, aquestes voltes tenen una bonificació en els guanys i pèrdues.

3. Posar en pràctica el joc, després d'haver exposat, de manera col·lectiva, el QUADRE A i d'haver obert un torn de paraules per aclariment de dubtes.

AVALUACIO.

A. L'avaluació d'aquesta activitat serà bàsicament oral i consistirà en obrir un debat a l'acabament del joc. Proposem les preguntes següents:

- . Com us heu sentit?
- . Què heu experimentat?
- . Què resulta més pràctic: cooperar o competir? Per què? Qui se'n beneficia?
- . Quines dinàmiques provoca la situació?
- . Han influït les voltes amb comunicació i bonificació? En quin sentit?...

B. Podríem fer una semiavaluació escrita proposant a les "parelles" de fer un llistat de casos de cooperació a nivell escolar, familiar, ciutadà, nacional i internacional.

OBSERVACIONS ADDICIONALS.

Cal insistir en una conclusió: la recerca del millor resultat individual (X, guanya en 3 de les 4 possibilitats en què figura) pot acabar comportant el pitjor (perdre 1.000 ptes les 4). La lògica col·lectiva i la individual poden suposar doncs una opció errònia individualment i col·lectiva. Per tant, fins i tot des d'una òptica egoïsta, subjectiva (guanyar tot el que pugui minimitzant el risc de perdre) el més adient pot ser COOPERAR.

ACTIVITAT 1

JOC: "EL GUANY"

FULL DE TREBALL				RESULTAT DE CADA VOLTA
VOLTA	TEMPS	CONSULTA AMB...	ELECCIÓ (X-Y)	PUNTS GUANYATS
1	1'	company		
2	30''	company		
3	30''	company		
4	30''	company		
5 (a)	1' 30''	grup company		
6	30''	company		
7	30''	company		
8 (b)	1' 30''	grup company		
9	30''	company		
10 (c)	1' 30''	grup company		

SUMA TOTAL DE PUNTS.....

=====

- (a) Multiplicar per 3 els resultats de la volta.
- (b) Multiplicar per 5 els resultats de la volta.
- (c) Multiplicar per 10 els resultats de la volta.

=====

ACTIVITY 1

GAME: "THE GAIN"

		WORKING DOCUMENT		SCORE FOR EACH TURN
TURN	TIME	CONSULTATION WITH...	CHOICE (X-Y)	TEAM SCORE
1	1'	classmate		
2	30''	classmate		
3	30''	classmate		
4	30''	classmate		
5 (a)	1' 30''	group classmate		
6	30''	classmate		
7	30''	classmate		
8 (b)	1' 30''	group classmate		
9	30''	classmate		
10 (c)	1' 30''	group classmate		

TOTAL SCORE .....

=====

- (a) Multiply by 3 the results of the turn.
- (b) Multiply by 5 the results of the turn.
- (c) Multiply by 10 the results of the turn.

=====

ACTIVITÉ 1

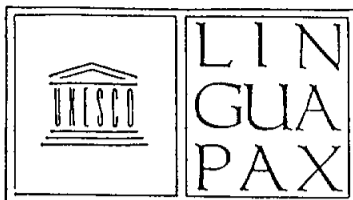
JEU: "LE GAIN"

FEUILLE DE TRAVAIL				RESULTAT DE CHAQUE TOUR
TOUR	TEMPS	CONSULTATION AVEC...	CHOIX (X-Y)	POINTS GAGNÉS
1	1 mn.	camarade		
2	30 s.	camarade		
3	30 s.	camarade		
4	30 s.	camarade		
5 (a)	1 mn. 30 s.	groupe camarade		
6	30 s.	camarade		
7	30 s.	camarade		
8 (b)	1 mn. 30 s.	groupe camarade		
9	30 s.	camarade		
10 (c)	1 mn. 30 s.	groupe camarade		

TOTAL DES POINTS .....

- =====
- (a) Multiplier par 3 les résultats du tour.
  - (b) Multiplier par 5 les résultats du tour.
  - (c) Multiplier par 10 les résultats du tour.
- =====

ACTIVITAT 2

TITOL: Un joc de cooperació: "Quadrats cooperatius"

AREES DE CONEIXEMENT: Ciències Socials.
Llengua.

MATERIAL: Els lots de 5 sobres amb les peces prèviament retallades i distribuïdes (veure ANNEX 2).

DURACIO: 1 sessió de 50 minuts.

PRESENTACIO.

Aquesta activitat va adreçada a fomentar la col.laboració i a copsar la importància de treballar conjuntament.

L'objectiu és formar tots i cadascun dels 5 quadrats, la qual cosa resulta impossible sense l'ajut i la cooperació de tots els jugadors.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT.

1. Formar grups de 5 persones que "jugaran" i 1 observador , per grup, que prendrà nota de com "han jugat".

Cada grup rep 1 lot de 5 sobres -un sobre per persona- i cadascú pot obrir el seu quan es rebi el senyal de començament del joc. Així doncs, cada grup tindrà els 5 sobres necessaris per poder construir els quadrats.

El/la professor/a , abans de donar el senyal, descriu el joc com la construcció d'un puzzle que exigeix la col.laboració de tothom. S'expliciten les instruccions següents:

- Cadascú té un sobre que conté peces per formar un quadrat.
- El joc finalitza quan tothom tingui davant seu un quadrat i aquest sigui del mateix tamany en tots els casos.
- Durant el joc no es pot parlar, ni comunicar-se per gestos ni de cap altra forma.

- No es poden prendre les peces d'un altre jugador però sí cedir les pròpies.

- A mesura que les persones de cada grup vagin finalitzant es quedaran callades, tot observant les altres, fins que tothom hagi enllestit.

2. "Jugar": Fer els quadrats.

AVALUACIO.

L'avaluació del joc "Quadrats cooperatius" la farem oralment i de la següent manera:

1er. Donem la paraula als observadors per tal que puguin explicar tot el que han vist.

2n. Obrim un debat amb les preguntes:

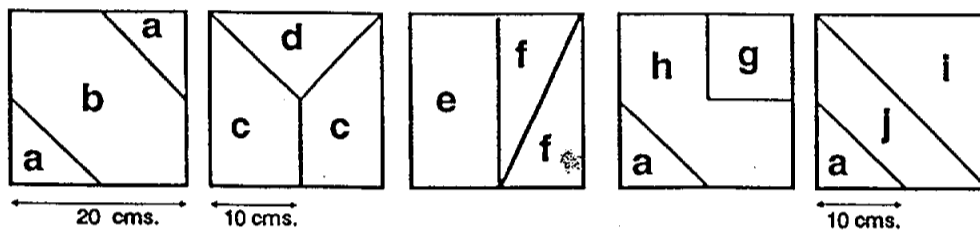
- . Com us heu sentit ?
- . Quina sensació han experimentat els que tenien el sobre C (una sola peça) ?
- . Com s'ha aconseguit solucionar-ho ?
- . Què sentíem quan algú no respectava les regles ? ...

3r. Intentar treure'n alguna conclusió.

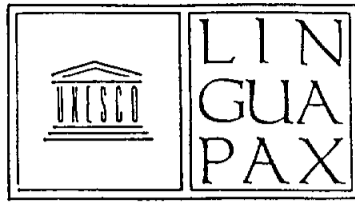

ANNEX 2

Un cop retallades les peces es marquen 5 sobres amb les lletres A, B, C, D, E. Les peces es distribueixen així:

- Sobre A: Peces a, c, h, i.
  - Sobre B: Peces a, a, a, e.
  - Sobre C: Peça j.
  - Sobre D: Peces d, f.
  - Sobre E: Peces b, c, f, g.
-
-

ACTIVITAT 3

TITOL: Cooperem...escrivint: "Escriptura col.lectiva"

AREES DE CONEIXEMENT: Llengua (Cat., Cas., Gallec.-Angl.,Fr.)
Ciències Socials.

MATERIAL: Fulls en blanc.
Bolígraf o llapis.

DURACIO: 1 sessió de 50 minuts.

PRESENTACIO.

Amb aquesta activitat volem experimentar les possibilitats de la cooperació tot escrivint un text -per aquest motiu proposem que aquesta activitat sigui començada a l'àrea de Llengua- mitjançant el mètode de l'"Escriptura col.lectiva" elaborat pels seguidors de la pedagogia de D.Lorenzo Milani i preparat, especialment per aquest projecte, per Miquel Martí, el qual va ser alumne seu.

A més, ens plau exposar el resultat de l'experiència feta amb el professorat LINGUAPAX de Catalunya, durant la jornada de treball del 16-1-92. (Veure ANNEX 3).

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT.

FASES PREPARATORIES DEL MATERIAL:

- 1.Elecció del tema i del lector ("Tenir quelcom a dir , que sigui útil per a tothom o per a molts...").
- 2.Acumulació d'idees. Cada alumne escriu les idees que se li acudeixen en una papereta.
- 3.Classificació de les paperetes en piles d'idees similars.
- 4.Organització de les paperetes de cada pila:
  - a) Donar un ordre lògic.
  - b) Unir-les mitjançant paraules i signes (respectant les possibles contradiccions).
  - c) Eliminació d'idees repetides.
- 5.Multicòpia ordenada de les piles anteriors, deixant lliure la meitat dreta del foli per a les correccions.

FASE DE DISCUSSIO DE LES IDEES:

- 6.Unificació interna del text sencer:
  - a) Eliminar repeticions i reiteració d'idees.
  - b) Trasllet de paràgrafs descol.locats.
  - c) Completar les absències o llacunes detectades.

7. Simplificació i perfeccionament del text:

- a) Correcció de mentides o inexactituds.
- b) Correcció d'expressions recarregades o obscures.
- c) Correcció de paraules rares, innecessàries o injustificables.

8. Revisió de l'escrit per oïdors o lectors sense estudis.

NOTA 1.-En algunes fases, com la 3, la 4 i la 7, segons el nombre de participants, es pot repartir el treball en petits grups, però és convenient fer la revisió tots plegats, donant cadascú la raó de les millores que proposa i evitant sempre la votació: han de convèncer per si mateixos.

EXEMPLE d'exercici col·lectiu realitzat per adults (mestres) en un curs sobre pedagogia de Barbiana.

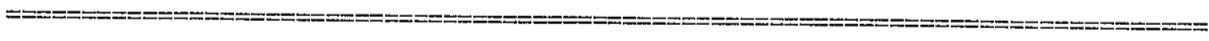
PAPERETES ORDENADES

SIMPLIFICACIONS / MODIFICACIONS

1. HE vist més clarament la injustícia i marginació de l'escola.	1. HEM vist més clarament la injustícia i marginació de l'escola.
2. M'HE ADONAT de l'aburgement de l'escola.	2. El SEU aburgement.
3. HE vist el joc que li fa al sistema.	3. El joc que li fa al sistema.
4. L'escola estatal no funciona i cal buscar solucions.	4. COM l'escola estatal ~~no~~ funciona i cal buscar solucions.
5. AQUESTA és un nou corrent pedagògic.	5. BARBIANA és un nou corrent pedagògic.
6. VAIG ASSISTIR A L'ESCOLA DE BARBIANA, el programa de la qual és "als pobres dels pobres, els marginats"	6. El seu programa és " als pobres des dels pobres, els marginats".
7. IDEES QUE TINC SOBRE L'ESCOLA DE BARBIANA: una escola compensatòria per mitjà del classisme i del domini del llenguatge.	7. I " una escola compensatòria per mitjà del classisme i del domini del llenguatge

NOTA 2.-En tot el procés el mestre només fa d'animador que suggereix i provoca la imaginació i el pensament; mai de censor. En cap moment del procés es seleccionen o es rebutgen idees, encara que estiguin mal redactades; és suficient que s'entenguin. Tot val per començar; després el mateix procés les decantarà o millorarà.

Cal observar que el procés és inductiu (aquesta és la clau essencial de l'"Escriptura col·lectiva"), de baix a dalt. No es parteix d'un esquema a desenvolupar, sinó d'uns materials per a construir. El subjecte que escriu és veritablement plural, no intercanviable per un sol individu més genial que la resta.

TEMA: "La Guerra del Golf: un any després què ?"

PAPERETES ORDENADES

1. Encara no sabem quins interessos van portar a tanta desgràcia humana, ecològica, ... Total per deixar tot un conjunt d'ètnies en una situació de total pobresa.
2. No sabrem mai els costos reals -humans i ecològics- d'un conflicte que, cada dia més, sembla haver estat preparat per a què certes posicions, tant del cantó occidental com del cantó islàmic, es reforcessin amb propòsits ben poc clars.
3. Poc a poc es revelen mentides, fal·làcies i inexactituds de la informació que vàrem rebre. Com fiar-se dels mitjans de comunicació?
4. Després d'un any es comencen a conèixer les diferents formes d'atac que es van portar a terme. Era necessari atacar tantes vegades el mateix objectiu (12 vegades una central elèctrica)?
5. Es una llàstima que un mitjà de comunicació que va néixer llavors -Diari "La Pau"- hagi deixat d'existir, com si ara ja tot estés en ordre i no hi hagués cap conflicte.
6. Un any després continuen existint els mateixos problemes que abans: Kuwait és una monarquia feudal de policies i Irak continua sotmés al despotisme de Hussein.

SIMPLIFICACIONS/MODIFICACIONS

1. QUINS INTERESSOS hi havia darrera un conflicte que ha deixat en situació de total pobresa tot un conjunt d'ètnies?
2. UN ANY DESPRES, COMENCEM A SABER la veritat d'algunes informacions falsejades en aquell moment PERÒ encara queden moltes incògnites.
3. Un mitjà de comunicació que va néixer llavors -Diari "La Pau"- havia d'haver continuat: ENCARA HI HA CONFLICTES.
4. PROBLEMES que continuen existint:
  - Kuwait continua sent una monarquia feudal i no hi ha hagut eleccions democràtiques,
  - Irak continua sotmés al despotisme de Hussein,

7. Un any després el poble kurd continua sense ser reconegut pels turcs i el règim de S.Hussein. - el poble kurd no ha estat reconegut i continua sent perseguit pels turcs i pel règim de S.Hussein,
8. Un any després, la guerra no ha solucionat cap dels problemes de la zona: els ha empitjorat. - els nens pateixen fam i enfermetats diverses,
9. Un any després, l'emir continua vivint com abans i no hi ha hagut eleccions democràtiques. 5. La guerra NO HA SOLUCIONAT cap dels problemes anteriors: ELS HA EMPITJORAT.
10. Després d'un any, els nens es moren de desnutrició i d'enfermetats diverses, quants se'n moriran?
11. Un any després, la situació mundial encara sembla més caòtica. 6. La SITUACIO MUNDIAL encara sembla més CAÒTICA.
12. Com sempre, després d'una guerra, els que pateixen la manca i la misèria no són els que l'han provocada sinó una immensa massa de població civil. 7. RECONSTRUIR un país com l'Irak serà una feina d'anys i panys, i com sempre els que pateixen la manca i la misèria no són els que han provocat la guerra, sinó una immensa massa de POBLACIO CIVIL.
13. Reconstruir un país com l'Irak serà una feina d'anys i panys.
14. Hem perdut la noció del temps i tenim la sensació que ja fa molt i molt temps que es va produir. Per què? La infinitat de desequilibris que han sorgit en el nostre continent, concretament en els països de l'Est, ens fa oblidar els desastres anteriors? 8. Tenim la sensació que ja fa molt temps que es va produir i és que la infinitat de desequilibris que han sorgit - països de l'Est, p.e.- POTSER ens fan OBLIDAR DESASTRES ANTERIORS.
-

AVALUACIO.

No es veu necessària però sí que seria interessant, com tantes altres vegades hem proposat, obrir un torn de paraules per saber què n'opina l'alumnat d'aquesta experiència.

BIBLIOGRAFIA.

- Casa Escuela Santiago-1, "Escritos colectivos de muchachos de pueblo", Editorial Popular, Madrid 1982 (3ª ed.).
  - José Luis CORZO, "La escritura colectiva. Teoría y práctica de la Escuela de Barbiana", Editorial Anaya, Madrid 1983.
  - Miquel MARTI, "El mestre de Barbiana", Editorial Nova Terra, Barcelona 1982 (2ª edició)
-
-

ACTIVITAT 4

TITOL: El conflicte

AREES DE CONEIXEMENT: Llengua.
Ciències Socials.

MATERIAL: - Text "'El Loco": Història d'una revolta"
- Fitxa "Conflicte" (ANNEX 4 A)
- Tires còmiques en diferents llengües : Acudit d'en JAP (Català), Mafalda (Castellà), Tintin (Anglès),
Astérix (Francès). (ANNEXOS 4 B)

DURACIO: 3 sessions de 50 minuts.

PRESENTACIO.

El que es pretén amb aquesta activitat és familiaritzar-se amb el concepte de "conflicte" i la forma d'analitzar-lo.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT.

1. Llegir atentament el fragment de "El Loco". Es pot fer silenciosament i individual, o en veu alta, entre tots i per a tots.
2. A nivell individual, omplir la fitxa "Conflicte" (ANNEX 4 A).
3. Formar grups de 3 a 5 persones per discutir el contingut de les fitxes que cadascú ha elaborat, revisar-les i elaborar-ne una única per grup.
4. A nivell col·lectiu, exposar el treball de cada grup i intentar fer una refundició de manera que només quedi una fitxa "Conflicte".
5. Tornant als petits grups de 3-5 persones, escriure situacions injustes de cada dia, a nivell personal, local, nacional, estatal, internacional. Analitzar-les mitjançant la fitxa "Conflicte" i proposar solucions o maneres de resoldre aquests conflictes.

AVALUACIO.

- a) Avaluació oral: De la posta en comú dels resultats de les fitxes "Conflicte" i dels comentaris que susciți l'anàlisi de les tires còmiques.
- b) Avaluació escrita: Del treball que es faci, tant a nivell individual, com col·lectiu.

OSERVACIONS ADDICIONALS.

Donat que el text "El Loco": Història d'una revolta" només el presentem en Català i Castellà, i per tal de poder dur a terme el treball interdisciplinar entre Ciències Socials i Llengua Estrangera us proposem uns acudits i tires còmiques que poden ser explotats seguint les mateixes pautes que proposem pel text. (ANNEXOS 4 B).

ACTIVITAT 4

TEXT: ""El Loco": Història d'una revolta"(*)

RESUM de l'ARGUMENT: "El Loco" s'ocupa de la història de Tiuna, una petita ciutat andina que es rebel·la contra l'opressió dels magnats propietaris de la mina on treballa la majoria de la població, i contra el desvergonyiment d'un poder que no respecta ni la terra ni les persones.

- "Si fem que es revoltin contra l'exèrcit -explicà-, l'exèrcit intervindrà per reprimir la rebel·lió. Els periodistes estan preparats: es poden fer fotografies, fins i tot es pot filmar un documental si la vostra comissió ho creu oportú i...

- Aquests no es rebel·laran contra els soldats -va objectar el polític.

- Les cases, senyor, penseu en les cases. Les han pintades amb colors vius. Doncs bé, avui mateix l'exèrcit rebrà l'ordre de pintar les parets de blanc. Ja he fet portar la pintura necessària. Amb poques cases n'hi haurà prou. No ho permetran. Es rebel·laran.

- I si no es rebel·len?

- Si se sotmeten voldrà dir que accepten el nostre poder.

El pla era diabòlicament astut. O rebel·lió oberta o submissió.

Varen començar a la plaça. Una esquadra de soldats es va posar a emblanquinar la façana de la primera casa de la dreta, una altra esquadra la de l'esquerra. Blanques, completament blanques. Els colors vius, les emprentes de les mans en forma de sol, varen desaparèixer sota la uniformitat del blanc. D'altres esquadres de soldats, armats, eren situades a les cantonades dels carrers que donaven a la plaça. I uns altres, més lluny. Tots armats.

D'entrada varen acudir els nens, per mirar. Després les dones. I finalment els homes. Era clar que volien destruir la seva feina. Era clar que volien tornar les coses així com eren abans. El blanc anul·la els colors, el blanc matava Tiuna.

Beelzebub va arribar corrents. I amb ella Rafael el Niño, Anita, José, Carlos, Jorge, Miguelito, Asunción.

- Per què? -va preguntar Beelzebub, posant-se al davant del soldat que estava sucant el pinzell.

- Què vols? -va preguntar el soldat. Estava content. La noia era maca, tan plena de foc, amb els ulls blaus, estranys. I era molt a prop seu.

- Per què traieu els colors de les cases? -va increpar Beelzebub. Els seus ulls començaven a perdre el blau que els feia lluminosos, magnífics; s'estaven tornant grisos, freds, tallants. El soldat es va sentir incòmode. Es va tombar als seus companys. Un d'ells va ordenar a Beelzebub que s'anés.

- Per què? -va replicar Beelzebub-. Les cases són nostres. Què voleu, vosaltres?

- Nosaltres fem el que ens ordenen. Ens han dit que emblanquinessim les façanes de les cases i ho fem. Si teniu alguna cosa a dir, aneu a veure el capità.

- Però tu, mentrestant, no pintis -va insistir Beelzebub, interposant-se entre la paret i el soldat del pinzell.

Els seus amics la imitaren. Tenien por, és cert, però estaven disposats a lluitar. Ara els homes s'uniren als joves. I el seu posat era amenaçador. Els soldats, joves ells també, indis, també, reclutats en pobles llunyans, varen retrocedir indecisos. No sabien què fer.

- Aneu-vos-en, -va dir el caporal-, aneu-vos-en, o si no...

No va dir què faria; però no podia consentir, i no consentiria, que uns homes impedissin que els soldats acomplissin les ordres rebudes. Encara, si es tractava de joves, podia passar. Però d'homes adults, no. Era un abús; una revolta contra els soldats, i per tant contra l'estat, contra l'ordre establert. Va fer que deixessin les galledes a terra i que agafessin els fusells. Aleshores van intervenir les dones. Aferraren els seus homes pels braços i cridant, pregant, els arrossegaren al bell mig de la plaça.

- Anem, anem a casa -pregaven-. No us feu matar inútilment. Una paret blanca o de coloraines sempre és una paret.

- La nostra paret és de coloraines -va replicar Beelzebub-. Blanca és seva.

Les dones mantenien els homes quietos enmig de la plaça. Arrambats a les parets hi havia el grup de joves.

- Aparteu-vos -va dir el caporal.

- Intenta pintar i veuràs -va dir Beelzebub.

- Què és el que veuré? -va preguntar el caporal amb to no només de burla, sinó d'insult.

Rafael el Niño va esclamar: - No la toqueu, si no...

La cara del caporal es va posar terriblement seriosa. Ningú no podia amenaçar-lo així davant una noia.

- Calla! -va ordenar Beelzebub a Rafael-. I tu deixa'l en pau. Nosaltres no us hem cridat. I les cases ens agraden així, tal com les hem pintades nosaltres.

- A mi se me'n fot, el color de les vostres cases. I més encara haver-les d'emblanquinar. Però m'han dit que pinti i jo pinto.

- Així si et deien que em tallassis el coll, me'l tallaries, encara que no tinguessis cap motiu per fer-ho; només perquè t'ho havien dit -va comentar amb burla Beelzebub.

El caporal va dubtar un moment abans de contestar: - Jo no tallo caps, jo obeeixo ordres.

- Obeeixes sense raons?

- Vols callar! Faig allò que em diuen; aquest és l'ofici de soldat.

- Exacte. Actuar sense raons. Això és el que volen. Ho volen també de nosaltres. Però nosaltres hem fet allò que creiem just. Allò que tenim dret a fer.

- Bé. Ara vés a acabar el teu discurs al mig de la plaça, amb els altres. Nosaltres continuarem emblanquinant, d'acord?

- La noia té raó -va mormolar un soldat que sucava el pinzell.

- Potser sí -va respondre el caporal, però a nosaltres ens han manat que emblanquinem i nosaltres emblanquinarem, entesos? Au, endavant.

Els soldats aixecaren els pinzells, però sense convicció, indecisos.

- Aparteu-vos o us aparto jo a puntades de peu al cul -va ordenar el caporal. Els nervis li estaven a punt de saltar i estava disposat a fer-se obeir. Agafà el fusell i li tragué el fiador.

- Via fora -va ordenar secament-. Aneu-vos-en o disparo.

Beelzebub va riure. Una rialla nerviosa, però ningú no se'n va adonar. Només ella sabia la por que hi havia en aquella rialla que li sorgia a doll de la gola.

- Au! -va incitar-. Així emblanquinaràs i faràs forats, com un cretí.

L'única cosa que aturava encara al caporal era que qui l'estava provocant era una noia. I una noia bonica, a més a més. Però diable!, per què en lloc d'anar-se'n es dedicava a fer-li perdre els estreps?

Del carrer del fons va començar a avançar una patrulla. Fusells a punt, amb el fiador tret. Un sergent, amb la pistola a la mà, avançava al trot. El Loco va ser més ràpid. Va arribar rient, seguit per Nieves.

- Bonic, bonic, juguem, juguem! -cridava-. La paret nova és més bonica! -S'aturà entre el caporal i Beelzebub.

- Aparta't, Yajen -va advertir-lo la noia.

El Loco va riure.

- Aparta't -va ordenar el caporal.

- Bonic! - El Loco va agafar un pinzell de les mans d'un soldat i va fer una ratlla, passant per damunt de Beelzebub, de Rafael, d'Anita, de José, de Carlos, d'Asunción i després damunt la paret. Tot rient, Nieves el va imitar, fent una altra ratlla a la paret.

- Va, vinga, pintem, pintem -va incitar El Loco tot rient, i, aferrant la mà d'un soldat que mirava sorprès l'escena, el va guiar per fer una tercera ratlla que passava per damunt dels cossos dels joves i acabava a la paret.

- Vinga, vinga! Tot llum! Els soldats estimen la llum! Au, au, tot llum, tot llum, els soldats estimen la llum!

Cantava, com sabia fer-ho i sucava el pinzell. Beelzebub ho va entendre i, seguida dels altres, es va col·locar de manera que la ratlla pogués continuar.

- Vinga, amic -va cridar el caporal-. Anem, que aquesta és l'ordre.

El caporal va somriure. Sí!, era millor així. No desobeïa i alhora no molestava aquella pobra gent.

Quan el sergent, que havia assistit a la darrera part de l'escena, li va preguntar si alguna cosa no funcionava, el caporal, rient, li va contestar que no, que tot anava bé, molt bé. I els soldats reien, i les persones posades al costat de les parets augmentaven. Així és que les parets, ara, dibuixaven el contorn dels habitants de Tiuna. Les parets blanques i les imatges de la gent acolorides. Tots participaren, rere El Loco i Nieves, mentre Beelzebub seguit del gos, corria a agafar els pinzells de "doña" Ida per fer jugar també els altres nens. Fins i tot l'alcalde es va fer emblanquinar, tot arrambat a la façana del palau del jutge. I la seva silueta va quedar ben estampada al costat de la porta. Al lloc del ca hi havia una mà d'El Loco: groga, groga d'or, semblant a un sol naixent.

El polític va observar llargament l'escena i després va ordenar que fessin tornar els soldats. Era inútil prosseguir
(*). Fragment del llibre "El Loco: Història d'una revolució" d'Alberto MANZI. Editorial La Galera.

=====

ACTIVITAT 4

ANNEX 4 A

FITXA "CONFLICTE"

- Nivell del conflicte (local, nacional, estatal, internacional)
- Història del conflicte.
- "Actors participants" (personatges, institucions, països,...): principals i secundaris.
- "Actors sense postura definida".
- Origen del conflicte: necessitats, objectius, interessos de les parts en conflicte.
- Opinions dels participants en el conflicte.
- Evolució del conflicte:
  - . Inici: Què va produir el conflicte?
  - . Intensificació: Quines actituds o accions eleven la tensió del conflicte ?
  - . Mediació: Quines són les accions moderadores ?
- Mètodes diferents per resoldre el conflicte. Conseqüències de cada un d'ells.
- Decisió final. Elecció.

ACTIVITY 4

ANNEX 4 A

"CONFLICT"

After working the piece from Alberto Manzi's book "El Loco", Història d'una revolta in the Social Sciences or Language class, we suggest going on to study it in the Foreign Language class, filling in the "Conflict" workcard with information from foreign newspapers (French or English) and completing the activity with a group exhibition and/or a debate.

"CONFLICT" WORKCARD

-Level of conflict: local, national, state, international.

-History of the conflict.

-Principal and secondary "participating actors" (individuals, institutions, countries...).

"Actors" with undefined stance.

-Origin of the conflict: needs, objectives, interests of the parties in conflict.

Opinions of the participants in the conflict.

-Development of the conflict:

.Beginning: what caused the conflict?

.Escalation: what attitudes or actions raise the tension of the conflict?

.Mediation: What moderating actions are there?

.Different methods for resolving the conflict. Consequences of each of them.

.Final decision. Choice.

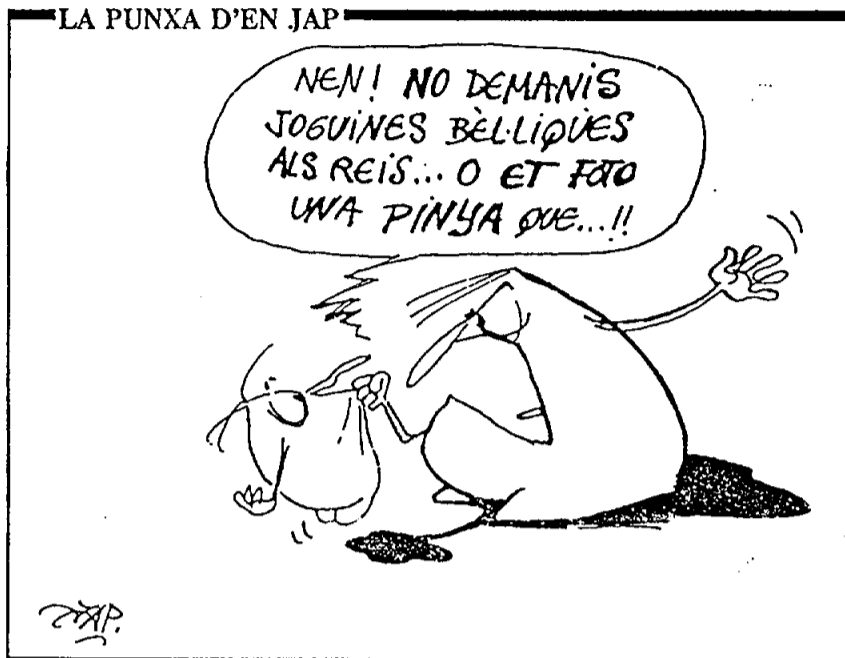
ACTIVITÉ 4

ANNEXE 4A

Après avoir travaillé sur l'extrait du livre "El Loco", "Història d'una revolta", d'Alberto Manzi, pendant le cours de Sciences Sociales ou de Langue, nous proposons soit de poursuivre, soit de l'étudier pendant le cours de Langue Étrangère (Français), de remplir la fiche "Conflit" avec des informations tirées de journaux français, puis d'achever cette activité par une exposition collective et/ou un débat.

FICHE " C O N F L I T "

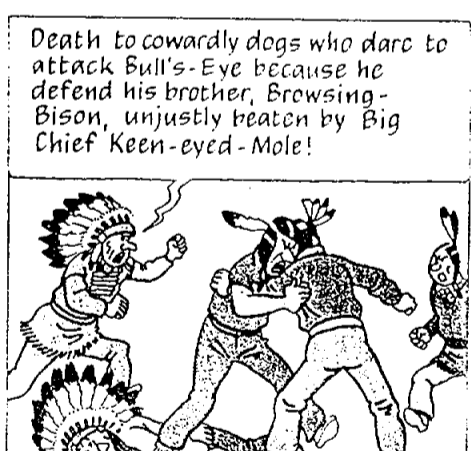
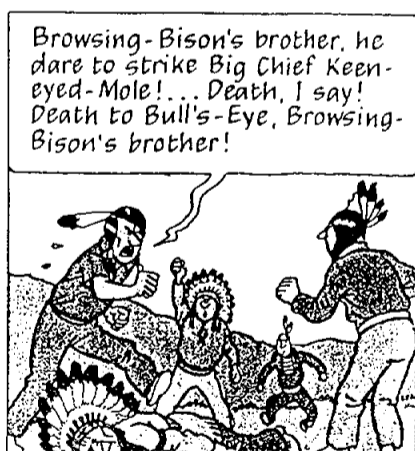
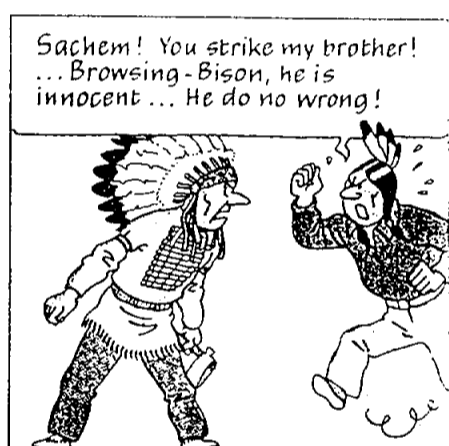
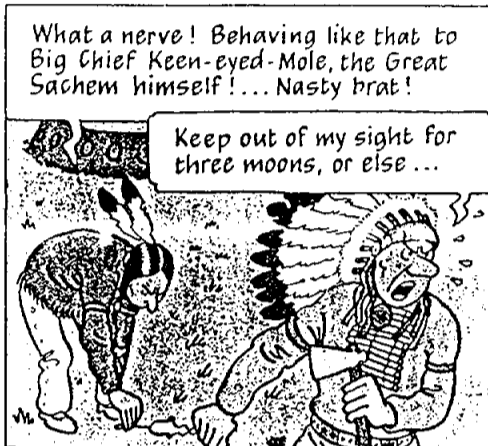
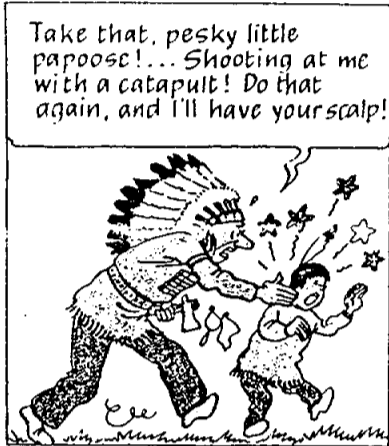
- Niveau du conflit: local, national, international.
- Histoire du conflit.
- "Acteurs participants" (personnages, institutions, pays): principaux et secondaires.
- "Acteurs sans position définie".
- Origine du conflit: besoins, objectifs, intérêts des parties du conflit.
  - . Début: Qu'est-ce qui est à l'origine du conflit ?
  - . Intensification: Quelles attitudes ou actions accentuent la tension du conflit ?
  - . Médiation: Quelles sont les actions modératrices ?
- Différentes méthodes pour résoudre le conflit. Conséquences de chacune d'elles.
- Décision finale. Election.

Divendres, 4 de gener del 1985

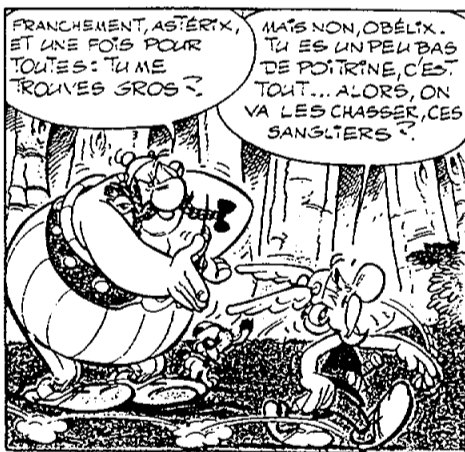
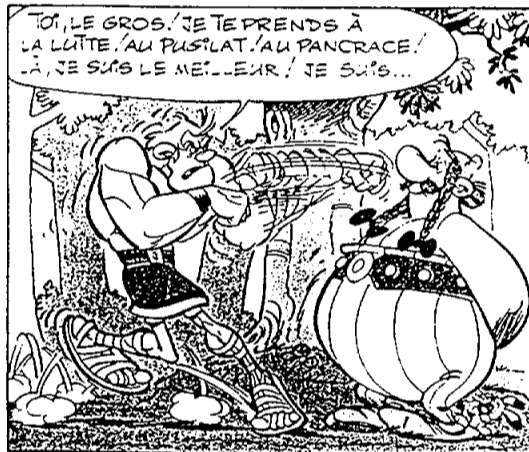
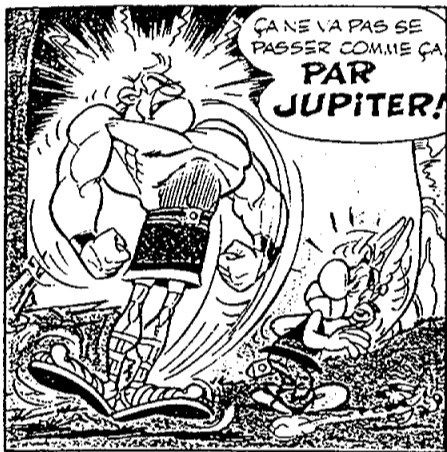
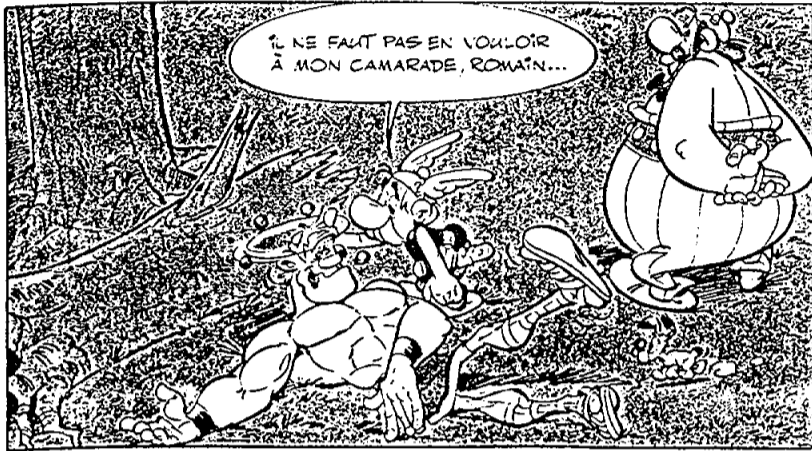

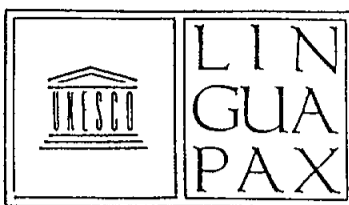

" Tintin in America "

"Astérix aux Jeux Olympiques"

ACTIVITAT 5

TITOL: La idea d'enemic en la gènesi dels conflictes

AREES DE CONEIXEMENT: Llengua.
Ciències Socials.

MATERIAL: - Text "El judici del rusc".
- Llibres de text d'Història.
- Qüestionari de l'Opció A (ANNEX 5 A).
- Material per fer les representacions, si es segueixen les pautes que es proposen en l'Opció B (ANNEX 5 B).
- Diaris d'àmbit local, nacional, estatal, internacional.

DURACIO: Dependrà molt de l'aprofundiment que es vulgui fer.

PRESENTACIO.

Aquesta activitat es presenta com una continuació del treball iniciat en l'Activitat 4 ("El conflicte") i amb dues opcions a seguir, que no tenen perquè ser excloents:

- Opció A: Treballar el text "El judici del rusc" tal com es proposa en l'ANNEX 5 A, o bé fent servir la fitxa "Conflicte" de l'Activitat 4.

- Opció B: Aprofundir el tema duent a terme les tasques que es presenten en el full ANNEX 5 B i implicant-hi altres matèries, com serien la Plàstica i la Dinàmica (dramatitzacions); i les Llengües Estrangeres, establint correspondència amb altres països, la qual cosa els obligarà a emprar altres llengües (Castellà, pels països iberoamericans; Anglès i Francès, pels països africans i de l'Europa de l'Est.)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT.

Veure ANNEX 5 A i ANNEX 5 B.

AVALUACIO:

a) Avaluació oral: De la posta en comú dels treballs realitzats mitjançant debats, taules rodones, simulacions, dramatitzacions,...

b) Avaluació escrita: Dels treballs individuals i col·lectius que s'hagin fet (gràfiques, dossiers, murals, opinió personal del text, treball sobre Lanza del Vasto,...).

ACTIVITAT 5

ANNEX 5 A

OPCIO A: Text " El judici del rusc "(*)

"Oh, germanes meves! -va dir l'abella- som guspines de sol; el nostre cos és del mateix metall. Som les filles del gran cel, les nostres ales són del mateix cristall. La justícia regna en les nostres ciutats: la raó ens porta cap a la felicitat; la música acompanya els nostres actes.

Ens alimentem amb llum líquida; amb un sucre incorruptible i transparent. Som les úniques criatures que sabem menjar sense matar. Per a nosaltres, menjar és unir-nos a la més fina essència de les coses. Per a nosaltres, menjar no és perseguir una presa, abatre un ésser vivent, estripar el cadàver, arrancar i fer malbé el fruit; per a nosaltres és fecundar la flor, és fer brollar la vida.

Però, oh estimades meves!, per què no som perfectes del tot tal com ho són els astres?

Només una cosa ens aparta de la dignitat dels déus: el fibló i el verí que duem en el ventre. I el que fa servir el fibló mata, però el que fa servir el fibló, al mateix temps, mor. Així doncs, donat que l'amor no us atura, al menys que el temor us freni.

Pel que fa a mi, **PREFEREIXO MORIR EN MANS DELS MEUS ENEMICS QUE PER EFECTE DE LA MEVA PROPIA MALICIA.** Oh, reina!, et torno el meu fibló i del meu verí en faré mel.

Les obreres van jutjar i van dir: Per a què ens serveix la mel sense el fibló i sense el verí? Quanta més mel tinguem, més exposat al robatori estarà el nostre rusc. Tornar el fibló és convertir-se en còmplice de l'enemic. Qui de vosatres no hi veu el fibló i el verí de la traïció en les ensucrades paraules d'aquesta? L'acusada mereix la mort.

Els abegots van jutjar i van dir: coneixem el nostre destí que no és altre que morir pel fibló. Però qui sospita que som uns covards ? **L'AMOR I LA MORT VAN LLIGATS.** Voler l'un sense l'altre és contrari a la lògica, als costums i a l'honor. La proposició ens ofèn. L'acusada mereix la mort.

Tots els fiblons van girar-se cap a l'abella que havia renunciat al seu. Totes les abelles que la varen picar van morir lentament. Tot el rusc va morir per haver tingut por de quedar indefens.

(*) Font: LANZA DEL VASTO, "Umbral de la vida interior". Versió catalana de D.R.G.

QUESTIONARI PER APLICAR AL TEXT "El judici del rusc"

1. Lectura del text "El judici del rusc".
  2. Quina és la idea central d'aquest text?
  3. Què en penses de la frase "prefereixo morir en mans dels meus enemics que per culpa de la meua pròpia malícia"?
  4. Penses que negar-se a empuñar una arma és motiu de traïció ?
  5. Creus que es pot viure en un món sense armes? Raona la teva resposta.
  6. Què opines del desenllaç del text?
  7. Què en penses de la valentia?
  8. Què és per a tu una heroïna o un heroi? Posa 'n alguns exemples de tradicionals i alguns del món actual.
  9. I què te'n sembla de la frase "l'amor i la mort van lligats"?
  10. Escriu la teva opinió personal sobre el text "El judici del rusc".
  11. Busca informació sobre Lanza del Vasto i escriu-la.
-
-

ACTIVITY 5

"THE IDEA OF THE ENEMY IN THE GENESIS OF CONFLICTS"

TEXT: "Beehive's judgement" (*)

"Oh, my sisters!" said the bee, "We are sparks of the sun; our body is of the same metal. We are daughters of the great heaven; our wings are of the same crystal. Justice reigns in our cities: truth leads us to joy; music accompanies our actions.

We feed on liquid light, with unadulterated, transparent sugar. We are the only creatures who know how to eat without killing. For us, eating is unity with the purest essence of things. For us, eating does not mean hunting our prey, bringing down a living being, tearing up the corpse, wrenching off the fruit and destroying it; for us, it is fertilizing the flower, making life flow forth.

But ah, my dears! Why are we not absolutely perfect like the stars?

Only one thing separates us from the dignity of the gods: the sting and the poison we carry in our bellies. And whoever uses the sting kills, but whoever uses the sting dies at the same time. And so, since love does not stop us, at least let fear stay our hand.

ACTIVITÉ 5

OPTION A

"L'IDÉE D'ENNEMI DANS LA GENESE DES CONFLITS"

TEXTE: "Le procès de la ruche" (*)

"Oh, mes soeurs, dit l'abeille, nous sommes des éclats de soleil, notre corps est fait du même métal. Nous sommes les filles du grand ciel; nos ailes sont faites du même cristal. La justice regne dans nos villes: la raison nous conduit au bonheur; la musique accompagne nos actes.

La lumière liquide, le sucre incorruptible et transparent sont notre nourriture. Nous sommes les seules créatures capables de manger sans avoir à tuer. Nous nourrir c'est nous unir à l'essence la plus fine des choses. Pour nous, manger ce n'est pas poursuivre une proie, abattre un être vivant, étripier un cadavre, arracher et abîmer un fruit, mais c'est féconder la fleur, c'est faire jaillir la vie.

Oh, mes chères, pourquoi ne sommes-nous pas totalement parfaites comme le sont les astres ?

Une seule chose nous écarte de la dignité des dieux: le dard et le venin que nous portons dans le ventre. Et celui qui utilise son venin tue, mais celui qui utilise son venin meurt aussi. Alors puisque l'amour ne vous arrête pas, au moins que la crainte vous freine.

Moi, JE PREFERE MOURIR AUX MAINS DE MES ENNEMIS PLUTOT QUE PAR SUITE DE MA PROPRE MALIGNITÉ. Oh, reine!, je te rends mon dard, et de mon venin je ferai du miel.

Les ouvrières jugent et déclarent: A quoi nous sert le miel sans le dard et le venin ? Plus nous avons de miel, plus notre ruche est exposée au vol. Rendre notre dard c'est nous rendre complices de l'ennemi. Ne percevez-vous pas le dard et le venin de la trahison dans les paroles sucrées de cette abeille ? L'accusée mérite la mort.

Les faux-bourçons jugent et déclarent: Nous connaissons notre destin qui n'est autre que mourir par le dard. Mais qui nous soupçonne d'être des lâches ? L'AMOUR ET LA MORT SONT LIÉS. Vouloir l'un sans l'autre est contraire à la logique, aux coutumes et à l'honneur. La proposition nous offense. L'accusée mérite la mort.

La reine des abeilles juge et déclare: si le raisonnement de l'accusée était juste, se serait la fin de la ruche, donc il est faux. Elle mérite la mort.

Tous les dards se tournent vers l'abeille qui avait renoncé au sien.

Toutes les abeilles qui la piquent meurent courageusement.

Toute la ruche meurt pour avoir eu peur de rester sans défense.

(*) Source: Lanza del Vasto, " Umbral de la vida interior ".

POUR TRAVAILLER LE TEXTE " LE PROCES DE LA RUCHE ":

1. Lecture du texte " Le procès de la ruche ".
  2. Quelle est l'idée centrale de ce texte ?
  3. Que penses-tu de la phrase "je préfère mourir aux mains de mes ennemis que par suite de ma propre malignité"?
  4. Penses-tu que refuser de prendre une arme est un motif de trahison?
  5. Crois-tu que l'on peut vivre dans un monde sans armes? Explique ta réponse.
  6. Que penses-tu du dénouement de l'histoire?
  7. Que penses-tu du courage?
  8. A ton avis qu'est-ce qu'une héroïne ou un héros ? Mets des exemples d'héroïnes et d'héros traditionnels et de l'actualité.
  9. Que penses-tu de la phrase "l'amour et la mort sont liés"?
  10. Par écrit, donne ton opinion personnelle sur le texte "Le procès de la ruche".
  11. Recherche des informations sur Lanza del Vasto et rédige un paragraphe.
-

ACTIVITAT 5

ANNEX 5 B

OPCIO B

ACTIVITATS:

1. Analitzant el llibre d'Història, preparar una cronologia de tots els països amics i enemics de Catalunya o d'Espanya, des de 1870 fins ara. Expressar mitjançant una GRÀFICA una visió de conjunt dels canvis que hi ha hagut.
  2. Elegim alguns conflictes històrics aïllats (p.e., Cèsar i els gals; creuats i turcs; espanyols i indígenes del Nou Món,...) i intentem DRAMATIZAR-LOS, posant-nos primer en lloc d'uns i després en lloc dels altres, intentant que apareixin les autèntiques motivacions del conflicte. En acabar aquest joc de rols s'han de posar en comú les experiències i sensacions experimentades en cadascun dels casos (p.e., quan es feia de romà o quan es feia de gal).
  3. Partint dels conflictes de política internacional que apareixen en els diaris, exposem un mateix fet donant-ne dues versions diferents, de dos periodistes d'ambdós països en litigi. Així doncs, fem un debat.
  4. Continuem amb el treball de la PREMSA, quin paper juguen els mitjans de comunicació en la construcció de la imatge de l'enemic? Analitzar, a través dels diaris, la figura estereotipada de: l'enemic militar, l'enemic social, l'enemic esportiu,...
  5. Tot el treball que hem fet seria bo donar-lo a conèixer utilitzant, justament, els MITJANS DE COMUNICACIÓ que tenim a l'abast, començant per la pròpia Revista Escolar del Centre i continuant per altres publicacions d'àmbit local, comarcal,... i les especialitzades en temes educatius.
  6. Intentem crear "ponts de pau" mitjançant la CORRESPONDÈNCIA escolar, els AGERMANAMENTS, els intercanvis escolars i/o familiars... Una manera d'iniciar la correspondència pot ser escrivint als consuls i ambaixades d'altres països, o bé aprofitant la xarxa internacional de les Escoles Associades a la UNESCO.
-
-

ACTIVITAT 6

TITOL: Comunicació i resolució de conflictes.

AREES DE CONEIXEMENT: Llengua.
Ciències Socials.

MATERIAL: - Text "El secret de Momo"
- Acudits i tires còmiques sobre la comunicació i la resolució de conflictes (ANNEXOS 6).
Mafalda (Castellà), Tintin
(Anglès), Astérix (Francès).

DURACIO: 2 o 3 sessions de 50 minuts.

PRESENTACIO.

Es tracta d'iniciar-se en el tema de resolució de conflictes a partir d'un text d'un personatge conegut per molts adolescents, Momo, una noia que apareix a la novel·la del mateix títol de Michael Ende. Momo tenia una virtut aparentment paradoxal i és que semblava ser capaç de donar confiança, resoldre conflictes i litigis, pacificar, donar coratge,...I és per això que tothom recorria a ella. Els resultats eren òptims i, tanmateix, Momo gairebé no feia res.

Ara bé, us adjuntem en fulls annexos, uns acudits i unes tires còmiques molt il·lustratius pel tema de la comunicació i resolució de conflictes, que la majoria de les vegades poden servir per parlar de com NO resoldre els conflictes.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT.

1. Analitzar l'acudit d'en JAP (ANNEX 6) i intentar, oralment, trobar altres exemples d'incomunicació.
2. A la classe d'Anglès, parlar del tipus de conflicte que ens proposa Hergé a "Tintin in America" i de les possibles resolucions: Què en pensem? És la millor manera de resoldre un conflicte? És l'única manera de fer-ho? ...
A la classe de Francès, podem fer el mateix exercici amb la tira còmica d'"Astérix aux Jeux Olympiques" i a la classe de Llengua Castellana amb la historieta de Mafalda. (ANNEXOS 6 B)
3. Explotació del fragment de "Momo":
  - Llegir atentament el text (potser fora bo fer el sistema de lectura col·lectiva, en veu alta i un punt i a part cadascú).
  - Intentar descriure breument el conflicte que porta els dos amics davant Momo.

- Inicialment, els dos amics semblen ben irritats i enfrontats, gairebé a punt de passar a les mans, com arriben a resoldre llur disputa i a fer les paus?

- Quin poder creieu que té Momo? Per què el té?

- Podríem arribar a la conclusió que una fotesa ha originat un litigi que el temps ha magnificat, no ? Penseu en les vostres pròpies experiències i recordeu situacions en què petites coses hagin estat font de conflictes, fins i tot, greus. Feu un petit llistat de 2 o 3 casos i exposeu-lo al grup-classe.

- Entre tots, elaboreu un llistat únic d'aquests "conflictes" personals, familiars, entre amics o companys,...i busqueu solucions seguint l'estil de Momo (escoltar, no posar-se de part de ningú, deixar que el temps hi jugui el seu paper,...).

CONCLUSIO: Fins a quin punt podria dir-se que molt sovint els conflictes es compliquen i s'agreugen perquè no es volen explicar i perquè, sobretot, no es volen escoltar les explicacions dels altres ?

AVALUACIO:

a) Avaluació oral: De les exposicions fetes a classe.

b) Avaluació escrita: Dels treballs que s'hagin fet.

OBSERVACIONS.

L'ordre a seguir que proposem en l'apartat " Desenvolupament de l'activitat " pot invertir-se. Es a dir, en comptes de començar a les classes de Llengua, treballant els acudits i les tires còmiques, podríem començar pel treball del fragment de "Momo".

ACTIVITAT 6

TEXT: "El secret de Momo" (*)

"Un bon dia es van presentar a l'amfiteatre dos homes que s'havien barallat a mort i que, tot i ser veïns, ja no es parlaven. La gent els havia aconsellat d'anar a trobar Momo, ja que no podia ser de cap manera que, entre veïns, es visqués enemistat. Al principi tots dos homes s'hi van negar i, finalment, hi varen accedir a contràcor.

Ara tots dos seien a l'amfiteatre, muts i hostils, en un extrem i l'altre de les grades de pedra, amb la mirada ombrívola i fixa.

L'un era el paleta, l'autor de la xemeneia i del magnífic quadre de flors de l'habitació de Momo. Es deia Nicola i era un tipus fort, amb un bigoti negre de puntes cargolades enlaire. L'altre es deia Nino. Era primet i sempre semblava una mica cansat. Nino era l'arrendetari d'un barri perifèric,...Nino i la seva grassa muller també formaven part de la colla d'amics de Momo i ja li havien portat uns quants cops coses bones per menjar.

Momo veient que els dos homes estaven enfadats i no es parlaven, no sabia de moment a quin dels dos adreçar-se primer. Per tal de no ofendre cap dels dos, finalment es va asseure al marge de l'escenari de pedra, en un lloc equidistant de tots dos, i començà a mirar-se'ls ara l'un ara l'altre, tot esperant la seva reacció...

Quan ja feia molt que els dos homes seien allà amb aquell posat, tot d'una Nino^(a) es va alçar i va dir :

- Me'n vaig. He vingut aquí per mostrar la meva bona voluntat. Però ja ho veus, Momo, és incorregible. Què en trauré d'esperar-me més ?

I es va girar decidit a anar-se'n.

- Això mateix, marxa d'una vegada! -li cridà Nino-. No calia ni que haguessis vingut, perquè jo, amb poca-vergonyes com tu, no hi faig les paus!

Nicola es va tombar. De la ràbia la cara se li havia posat vermella com un pebrot.

- De quin poca-vergonya parles? -demanà amb to amenaçador tot desfent el camí.

- A veure si ho repeteixes!

- Tantes vegades com vulguis! Et penses que ets un gall i tan fort que ningú no gosarà cantar-te les veritats! Però jo sí que te les cantaré...! Au, home, acosta't i mata'm, que és el que ja em vas voler fer !

- Tant de bo ho hagués fet! -bramà Nicola serrant els punys-. Que no ho veus, Momo, la de mentides i calúmnies que diu? Si només el vaig agafar per les solapes i el vaig llançar dins la bassa d'aigua bruta que hi ha als darreres d'aquella taverna enxubada, una bassa que no és bona ni per ofegar-hi les rates!
Per desgàcia, ja veiem que encara ets viu !

- Per què? De debò que tu no en sabies res, dels diners?

- Mira-te'!! Lavors ets tu qui em volia engalipar. Si no, com és que et vas atrevir a acceptar la meva ràdio a canvi d'un retall de diari sense cap valor, eh?

- I tu, com ho sabies això dels diners?

- Feia dues nits que un client els hi havia ficat per fer-ne ofrena al teu sant Antoni.

Nino es va mossegar els llavis: - N'hi havia molts?

- Ni més ni menys del que val la meva ràdio -contestà Nicola.

- En aquest cas -va dir Nino com si hi reflexionés-, només ens hem estat barallant per un sant Antoni que vaig retallar del diari.

Nicola es va gratar el cap: -Així és -murmurà- per mi te'l pots quedar, Nino.

- De cap manera! -va respondre Nino amb posat digne-.Un tracte és un tracte! Segellem el nostre honor amb una encaixada de mà!

- I, de sobte, tots dos van començar a riure alhora. Van baixar per les grades de pedra per trobar-se a la rodona mig coberta d'herba, on es van abraçar i tustar l'esquena. Després tots dos van llançar-se als braços de Momo i van dir-li:

- Moltes gràcies!

Ja feia estona que se n'havien anat i Momo encara els deia adéu amb la mà. Estava molt contenta que els seus dos amics tornessin a entendre's com abans. "

(*) Fragment del llibre " Momo " de Michael ENDE. Ed. Alfaguara.

ACTIVITY 6

TEXT: "Momo's secret" (*)

"One day, received a visit from two close neighbours who had quarrelled violently and weren't on speaking terms. Their friends had urged them to "go and see Momo" because it didn't do for neighbours to live at daggers drawn. After objecting at first, the two men had reluctantly agreed.

One of them was the bricklayer who had built Momo's stove and painted the pretty flower pictures on her wall. Salvatore by name, he was a strapping fellow with a black moustache that curled up at the ends. The other, Nino, was skinny and always looked tired. Nino ran a small inn on the outskirts of town, largely patronized by a handful of old men who spent the entire evening reminiscing over one glass of wine. Nino and his plump wife, Liliana, were also friends of Momo's and had often brought her good things to eat.

So there the two men sat, one on each side of the stone arena, silently scowling at nothing in particular.

When Momo saw how angry with each other they were, she couldn't decide which one of them to approach first. Rather than offend either of them, she sat down midway between them on the edge of the arena and looked at each in turn, waiting to see what would happen. Lots of things take time, and time was Momo's only form of wealth.

After the two of them had sat there in silence for minutes on end, Salvatore abruptly stood up. "I'm off", he announced. "I've shown my good will by coming here, but the man's as stubborn as a mule, Momo, you can see that for yourself". And he turned on his heel.

"Goodbye and good riddance!" Nino called after him. "You needn't have bothered to come in the first place. I wouldn't make it up with a vicious brute like you".

Salvatore swung around, puce with rage. "Who's a vicious brute?" he demanded menacingly, retacing his steps. "Say that again -if you dare!".

"As often as you like!" yelled Nino. "I suppose you think you're too big and tough for anyone to speak the truth to your face. Well, I will -to you and anyone else that cares to listen. That's right, come here and murder me the way you tried to the other day!".

"I wish I had!" roared Salvatore, clenching his fists. "There you are, Momo, you see the dirty lies he tells? All I did was take him by the scruff of the neck and dunk him in the pool of slops behind that lousy inn of his. You couldn't even drown a rat in that". Readdressing himself to Nino, he shouted, "Yes, you're still alive and kicking, worse luck!".

Insults flew thick and fast after that, and for a while Momo was at a loss to know what it was all about and why the pair of them were so furious with each other. It transpired, by degrees, that Salvatore's only reason for assaulting Nino was that Nino had slapped his face in the presence of some customers, though Nino counterclaimed that Salvatore had previously tried to smash all his crockery.

a worthless scrap of newsprint".

"How did YOU know about the money?"

"I saw another customer tuck it into the back as a thank-you to St. Anthony, a couple of nights before".

Nino chewed his lip. "Was it a lot of money?"

"Only what my radio was worth", said Salvatore.

"I see", Nino said thoughtfully. "So that's what all this is about -a clipping from a magazine".

Salvatore scratched his head. "I guess so", he growled. "You're welcome to have it back, Nino".

"Certainly not", Nino replied with dignity. "A deal's a deal. We shook hands on it, after all".

Quite suddenly, they both out laughing. Clambering down the stone steps, they met in middle of the grassy arena, exchanged bear-hugs and slapped each other on the back. Then they hugged Momo and thanked her profusely.

When they left a few minutes later, Momo stood waving till they were out of sight. She was glad her two friends had made up."

Michael ENDE, "Momo", Penguin Books. (*)

ACTIVITÉ 6

TEXTE: "LE SECRET DE MOMO" (*)

"Un jour, deux hommes se présentèrent à elle dans l'amphithéâtre. Ils étaient fâchés à mort et, bien que voisins, ils ne voulaient plus se parler. Comme il est inadmissible d'être fâchés entre voisins, les gens leur avaient conseillés d'aller voir Momo. Tout d'abord, les deux hommes avaient refusé, puis ils avaient cédé, mais à contrecoeur.

Et les voici installés dans l'amphithéâtre, sur les gradins de pierre, éloignés l'un de l'autre, boudant et gardant le silence, et fixant le sol d'un air lugubre.

L'un était le maçon qui avait fait don pour le "salon" de Momo du poêle et du tableau représentant des fleurs. Il s'appelait Nicola. C'était un grand gaillard, avec une moustache de gendarme toute noire. L'autre s'appelait Nino. Il était très maigre et avait toujours l'air un peu fatigué. Il était gérant d'un petit bistrot, à l'autre bout de la ville, où traînaient le plus souvent quelques vieillards qui se contentaient d'un seul verre de vin pendant toute une soirée au cours de laquelle ils échangeaient leurs souvenirs. Nino et sa femme, personne corpulente, étaient aussi des amis de Momo; souvent ils lui apportaient quelque chose de bon à manger.

Momo comprit tout de suite que les deux compères étaient fâchés à mort; aussi, auxquels des deux fallait-il dire bonjour en premier? Pour n'offenser personne, elle ne dit rien et s'installa simplement à distance égale de chacun d'eux, sur le rebord de la rampe de pierre, regardant tantôt l'un, tantôt l'autre. Elle attendait patiemment le déroulement des événements. Certaines choses demandent du temps, et le temps, c'était bien la seule richesse de Momo. Après un long moment, Nicola se leva brusquement et dit:

- Je m'en vais. J'ai fait preuve de bonne volonté en venant ici, mais tu vois bien, Momo, il est buté. Pourquoi attendre plus longtemps?

Et il s'apprêtait effectivement à partir.

- Oui, oui, va au diable! -lui cria Nino-. Tu n'avais même pas besoin de venir. Je ne me réconcilierai jamais avec un scélérat de ton espèce!

Nicola se retourna, le visage cramoisi de colère:

- Et qui donc est un scélérat ici? -demanda-t-il d'un ton menaçant tout en rebroussant chemin-. Répète-le!

- Autant de fois que tu voudras! -s'écria Nino-. Tu t'imagines peut-être que personne n'ose te dire tes quatre vérités en pleine figure, parce que tu es costaud et brutal? Mais moi, je te les dirai, à toi et à tous ceux qui veulent les entendre ! Oui, oui, allons-y, approche et tue-moi, comme tu as déjà voulu le faire l'autre fois.

- Si seulement je l'avais fait! -hurla Nicola en serrant les poings -. Voilà, Momo, c'est la preuve qu'il ment et qu'il me calomnie. Je l'ai tout juste attrapé par le col et jeté dans une flaque d'eau de vaisselle derrière son sale bistrot. Même un rat ne pourrait s'y noyer!

- Bien sûr, sinon je n'aurais jamais eu l'idée de te proposer cette affaire.
- Alors, tu dois avouer que tu m'as volé.
- Pourquoi? Est-ce que tu ne savais vraiment pas que cet argent se trouvait là?
- Parole d'honneur! Non.
- Bien. Alors, dans ce cas, c'est donc toi qui voulais me voler. Autrement, tu n'aurais pas accepté ma radio en échange de ce bout de journal sans valeur, non?
- Et comment as-tu appris que cet argent se trouvait là?
- L'avant-veille, j'avais vu un des habitués glisser cet argent derrière le tableau en guise d'offrande à saint Antoine.

Nino se mordilla les lèvres: - Beaucoup d'argent?

- Ni plus ni moins que la valeur de ma radio -répondit Nicola.
- Dans ce cas, toute notre querelle ne tourne en somme qu'autour du saint Antoine que j'ai découpé dans un journal.

Nicola grogna tout en se grattant la tête: - Au fond, oui. Et je te le rendrai volontiers, Nino.

- Mais pas du tout, -répondit Nino, très digne-, troqué, c'est troqué! Entre gens honnêtes, une poignée de main a sa valeur, non?

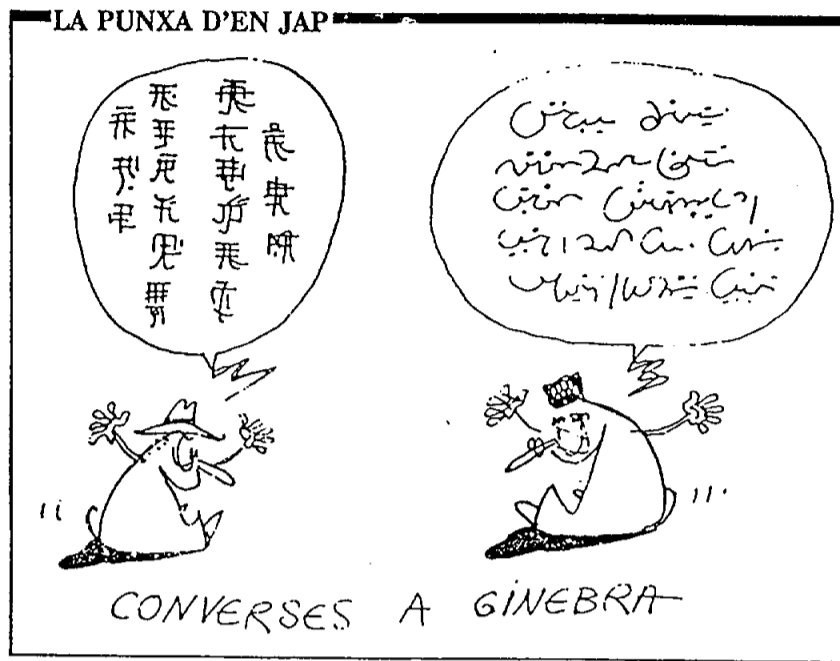
Tous deux alors éclatèrent de rire en même temps. Ils descendirent les gradins, se rencontrèrent au centre de la place ronde dans l'herbe, s'embrassèrent, se donnèrent mutuellement des claques sur le dos, de nouveau amis. Ensuite, ils prirent Momo dans leurs bras pour la remercier chaleureusement. Lorsqu'ils partirent, un peu plus tard, Momo les suivit du regard en agitant la main, contente de voir ses deux amis réconciliés."

(*) Source: "Momo" de Michael ENDE. Hachette Jeunesse. Série "Mon bel oranger".

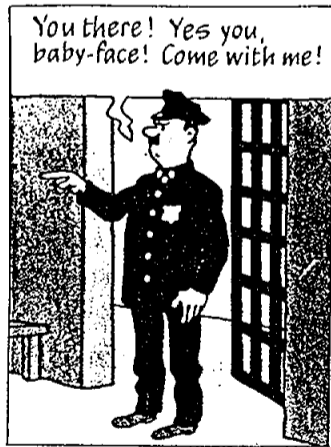
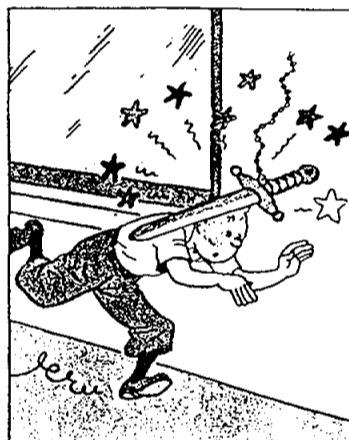
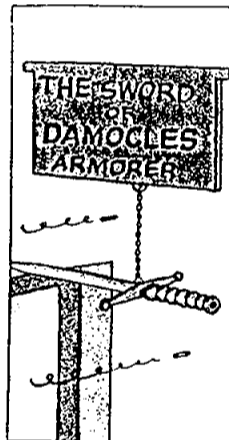
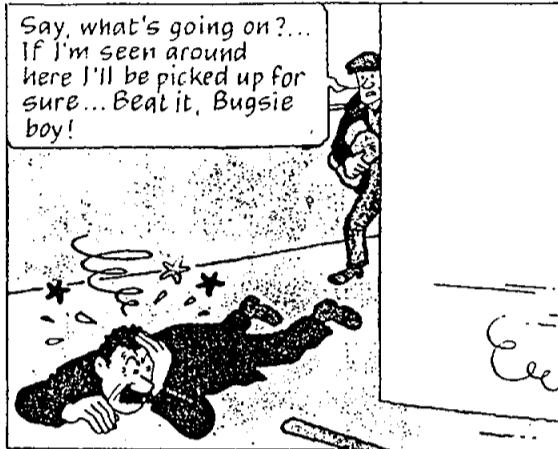
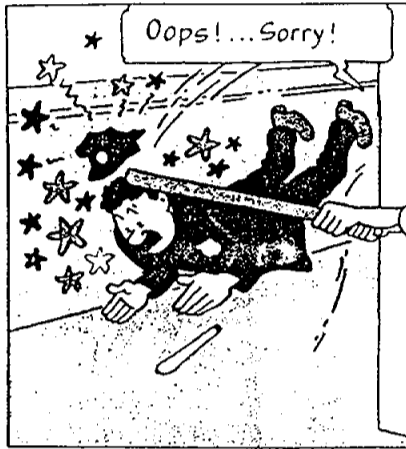
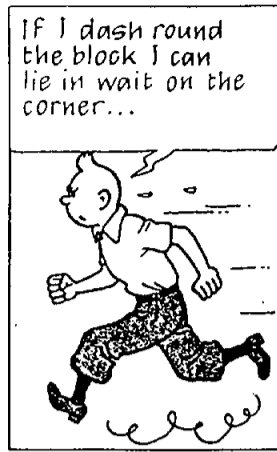

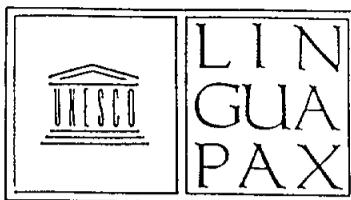
Dimecres, 9 de gener del 1985

"Astérix aux Jeux Olympiques"

ACTIVITAT 7

TITOL: Uns tant i altres tan poc: "Dinàmica dels cubs"

AREES DE CONEIXEMENT: Ciències Socials.
Llengua.

MATERIAL: - El que s'explicita en full ANNEX 7 .

DURACIO: 1 sessió de 50 minuts (joc, debat posterior i decidir "conflicte" a treballar,

2 sessions més per treballar el "conflicte" triat, exposar el treball i treure conclusions.

1 sessió addicional si es vol fer un resum de l'exposició a la classe de Llengua Estrangera.

PRESENTACIO.

L'objectiu d'aquest joc és "arribar a una major comprensió dels processos de producció i del sistema d'intercanvis comercials entre els països industrialitzats i els països en vies de desenvolupament".

"S'enuncia de forma més o menys genèrica que existeixen certs fenòmens en la vida difícils d'entendre si no hi ha una vivència prèvia. Aquest és el cas de l'amistat, del dolor, de la injustícia, etc. Precisament un d'aquests problemes, aquest cop a nivell mundial, és el que intentarem reproduir a escala de laboratori. No convé especificar en què consistirà la dinàmica, ni quina és la temàtica a discutir, a fi de no condicionar els participants i per tal d'afegir un component d'intriga que sempre motiva la curiositat".

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT.

1. Es divideix el grup-classe en 4 equips formats per igual nombre de persones, 6 o 7 com a màxim. Encara que no se'ls ho digui, ells seran la representació de 4 països: els equips 1 i 2 gaudiran de les prerrogatives dels països desenvolupats; els equips 3 i 4 seran els representants dels països subdesenvolupats.

Cada equip tindrà un observador. Convé que els participants "directes" no coneguin, fins al moment de l'avaluació, les instruccions que, de manera verbal o escrita, han rebut els observadors i que poden ser aquestes:

- Els observadors poden moure's lliurement per la sala, però sense intervenir en el joc ni de paraula, ni amb gestos. Si observen alguna infracció de les normes, avisaran al professor.

- La seva missió és prendre nota escrita del que diuen i fan els participants "directes". S'han de fixar molt especialment en quina mena d'intercanvis realitzen i en com s'esdevé el procés de producció dels cubs.

2. Es donen les consignes del joc. Es tracta de:

- Fabricar cubs de cartolina de 8 cm. d'aresta; tindran 30 minuts per fer-ho; les arestes s'hauran d'enganxar amb "cel.lo"; no s'acceptaran cubs que no estiguin acabats de manera impecable.

- Només es pot fer servir el material que se'ls ha donat però com que cada equip rep diferents tipus i quantitat de material, poden negociar intercanvis entre ells. (Cada equip haurà escollit, entre els seus membres, un delegat responsable de dur a terme aquestes negociacions).

- Guanyarà l'equip que hagi aconseguit fer més cubs ben acabats. (Es a dir el país que hagi generat més riquesa).

- Els 4 equips acabaran el joc amb un senyal convingut del professor/a, a 30 minuts després d'haver començat.

AVALUACIO.

a) Avaluació oral:

- El/La professor/a apunta a la pissarra quants cubs ha fet cada un dels equips. Anuncia els resultats.

- Els/Les observadors/es exposen el que han vist en el decurs de la dinàmica i analitzen els resultats des del seu punt de vista.

- S'adrecen unes preguntes als participants "directes": Com us heu sentit, els perdedors, i quines creieu que són les causes del vostre fracàs? Com us heu sentit, els guanyadors, i per què creieu que heu guanyat? En quin aspecte o aspectes s'ha reproduït la situació internacional i quin significat té cada un dels materials ("cel.lo", tissors, cartolina, regles i llapis)? Quin ha estat l'element més decisiu de tots aquests?

b) Avaluació escrita: Per cloure l'avaluació oral es proposa a l'alumnat triar un conflicte internacional (Nord-Sud, Sud-Sud, Nord-Nord,...) i aplicar-hi l'esquema d'anàlisi de conflictes que proposa Rafael Grasa en el seu treball "La resolució de conflictes: Observa com discuteixen o es barallen per decidir com negociar".

NOTA: L'activitat "Dinàmica dels cubs" procedeix del llibre "Fem un sol món" de Mans Unides, Barcelona 1990.

MATERIAL QUE HEM DE TENIR:

- (I) "Primeres matèries" = CARTOLINES (18).
- (II) "Coneixements" = REGLES i LLAPISSOS (6 de cada)
- (III) "Tecnologia" = TISORES (4)
- (IV) "Mà d'obra qualificada" = "CEL.LO".

COM HEM DE REPARTIR AQUEST MATERIAL?

- EQUIP 1: 2 cartolines, 3 regles i 3 llàpissos, 1 tisores i molt de "cel.lo".
  - EQUIP 2: 1 cartolina, 3 regles i 3 llàpissos, 3 tisores i molt de "cel.lo".
  - EQUIP 3: 7 cartolines i poc "cel.lo".
  - EQUIP 4: 8 cartolines i poc "cel.lo".
-
-

ACTIVITAT 8

TITOL: "Un joc de rols sobre la competitivitat: "Collage""

AREES DE CONEIXEMENT: Ciències Socials.
Llengua.

MATERIAL: - 4 cartolines
- 1 tub de goma d'enganxar.
- 1 retulador.
- 1 revista vella.

DURACIO: 1 sessió de 50 minuts.

PRESENTACIO.

El joc pretén analitzar les actituds i mecanismes que provoca una dinàmica competitiva, així com diferents formes d'enfrontar-la.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT.

1. Dividir el grup-classe en 3 grups d'igual nombre de persones; cada grup té 20 minuts per fer un "collage" que representi les 4 estacions de l'any. A més, hi haurà els observadors/es (1 per grup). Totes les parts del "collage" han d'estar enganxades a la cartolina i, al menys, hi ha d'haver el títol del treball.
2. Una vegada donades les consignes generals, (veure ANNEX 8) i fets els 3 grups de treball i el dels observadors, es dóna un temps, abans de començar el treball pròpiament dit, per tal que s'organitzin entre ells i puguin decidir la tàctica a seguir. S'ha de remarcar que ningú no es pot sortir del rol que li ha estat assignat.
3. Es col.loca el material en el centre de la sala i es dóna el senyal de començament del joc.

Passats 20 minuts es dóna el senyal de l'acabament del joc.

AVALUACIO.

Només es fa una avaluació oral i col.lectiva, seguint aquestes pautes:

- 1er.-Obrim un torn de paraules de manera que cadascú, **SENSE ENTRAR EN DEBAT**, expliqui com s'ha sentit en desenvolupar el rol que tenia assignat. **NOMES SENTIMENTS.**
- 2n.- A continuació, els/les observadors/es expliquen el més objectivament possible el desenvolupament del joc, exposant a tot el grup quina era la consigna específica del grup que observava.
- 3r.- I per acabar, es pot obrir un debat sobre les actituds que s'han mostrat i que són pròpies d'un ambient de competició. Les preguntes podrien ser:

- . Quins resultats s'han obtingut amb les diferents actituds: violentes, passives, no-violentes... ?
- . Quines reaccions han generat?
- . Quin tipus de respostes poden ser efectives per fer valdre el "que és just"?
- . A qui li serveix competir i a qui cooperar? ...

Al llarg del joc és normal que es produeixin situacions fortes, fins i tot la creació de veritables "exèrcits" per "defensar la propietat", en aquest cas el mural de les 4 estacions de l'any.

Ha de quedar ben clar, al llarg del debat, que parlem de rols que han jugat unes determinades persones i no d'aquestes persones. De la mateixa manera que ningú ha de quedar malament amb un altre pel que hagi passat durant el joc. Durant l'avaluació s'han de fer aparèixer totes aquestes coses i serviran, a més, per enriquir el debat.

ACTIVITAT 8

ANNEX 8

CONSIGNES:

GRUP 1.- L'objectiu d'aquest grup és guanyar pel damunt de tot, i els està permès qualsevol cosa per aconseguir-ho. No cooperen amb els altres grups i no han de córrer el risc de deixar que hi hagi un altre grup que faci un "collage" millor que el seu.

GRUP 2.- Treballen en el seu "collage" sense ficar-se amb ningú sempre i quan no tinguin dificultats. La seva postura és la de defugir les dificultats i els conflictes. Mai s'enfrontaran. Davant les ordres o agressions, la seva postura és de submissió i acatament. Continuaran treballant, sempre i quan no es fiquin amb ells.

GRUP 3.- La seva consigna principal és que tothom té dret a realitzar el seu mural. Hauran d'afrontar els conflictes que puguin produir-se, de manera positiva.

OBSERVADORS/ES.- No intervenen en cap moment. Prenen nota de tot el que passa, per exemple:

- l'estratègia que elabora el grup,
  - la forma d'organitzar-se el grup,
  - les relacions que s'estableixen entre ells, els rols que assumeixen,
  - les relacions amb altres grups,
  - frases significatives,
  - i altres detalls que es creguin interessants o significatius.
-

ACTIVITY 8

ROLES

OBSERVERS:

Do not take part at all. Take down note of everything that is happening, for example:

- the strategy being elaborated by the group,
- the way the groups are organized,
- relations between them and, the role played by them,
- relations with other groups,
- significant sentences,...

-GROUP 1:

Its aim is to win at all costs, reason why anything is tolerated. They do not cooperate with other groups and must not take the risk of allowing an opposite group to make a better "collage".

-GROUP 2:

Work on your "collage" without interfering with anything nor anybody as long as you are not facing any difficulty. Faced with orders and aggressiveness, your attitude should be of submissiveness and respect. As long as you do not disturb them, they will continue carry on working.

-GROUP 3:

Your main watchword is that any group has got the right to make its own mural. They must confront the conflicts that can arise, in a positive way.

ACTIVITÉ 8

ANNEXE 8

CONSIGNES:

GROUPE 1: L'objectif de ce groupe est de gagner avant tout, tout lui est permis afin d'y parvenir. Il ne coopère pas avec les autres groupes et ne doit pas courir le risque de laisser un autre groupe faire un collage meilleur que le sien.

GROUPE 2: Il travaille à son collage sans se préoccuper de personne tant qu'il ne rencontre pas de difficultés. Il doit éviter les problèmes et les conflits. Il ne s'affronte jamais. Devant les ordres ou les agressions, son attitude est la soumission et l'obéissance. Il continuera à travailler tant qu'on ne les embêtera pas.

GROUPE 3: Sa principale consigne est que chacun a le droit de réaliser son collage. Il devra faire face aux conflits éventuels de manière positive.

OBSERVATEURS: Ils n'interviennent en aucun moment. Prennent note de tout ce qui se passe, par exemple:

- la stratégie élaborée par le groupe,
  - l'organisation du groupe,
  - les relations qui s'établissent entre eux, les rôles qu'ils assument,
  - les relations avec d'autres groupes,
  - des phrases significatives
  - et d'autres détails jugés intéressants ou significatifs.
-
-

ACTIVITAT 9

TITOL: "La presa de decisions i la negociació: "La inundació""

AREES DE CONEIXEMENT: Llengua.
Ciències Socials.

MATERIAL: - Full "La inundació" (ANNEX 9 B)
- Llapis.

DURACIO: A ser possible una sessió llarga, d'una hora i mitja, i si no és possible, fer dues sessions (una per al joc i l'altra per a l'avaluació).

PRESENTACIO.

Amb l'activitat "La inundació " es pretén ajudar a examinar el procés de presa de decisions per consens, en petits grups i analitzar com decidim les nostres prioritats i valors personals, així com conèixer i entendre els dels demés.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT.

1. Explicar a l'alumnat que s'ha de prendre una decisió sèria quant a les coses que són importants en una situació de crisi -una inundació, en aquest cas-. A més, qualsevol cosa que no es salvi serà destruïda i per tant, després de la "inundació", només tindrem el que hàgim "salvat".
2. Llegir-los quina és la situació de crisi (ANNEX 9 A).
3. Repartir una llista (ANNEX 9 B) a cada participant i donar-los 5 minuts per elegir les 4 coses més importants per a ells (se'ls avisa quan només falta 1 minut).
4. Quan tothom ha triat es formen grups de 4 o 5 persones i es dona a cada grup 15 minuts per decidir les 4 coses que, col·lectivament, salvarien (avisar quan faltin 3 minuts).
5. Cada grup tria un portantveu. Els portantveus formen un grup en el centre per intentar arribar al consens per a tot el grup. Els components de cada grup es col·loquen darrera seu i a una certa distància del portantveu. Poden parlar entre ells en veu baixa i escoltar, també, les discussions dels portantveus, però amb el seu portantveu només s'hi poden comunicar a través de notes escrites i només s'admeten 2 notes al llarg de la discussió. Ara bé, els portantveus no poden comunicar-se amb els membres del seu grup. Tenen 20 minuts per intentar arribar al consens (avisar quan faltin 3 minuts).

AVALUACIO.

Només farem avaluació oral i ens ocuparà uns 30 minuts.

Fem una ronda a partir de preguntes com:

- . Com s'ha sentit cadascú?
- . Tothom se sent representat en la decisió final?
- . Com s'ha viscut la incomunicació del portantveu amb el grup? (en la vida real els grups representats per un portantveu no solen estar presents quan aquell actua, excepte si s'utilitza una dinàmica com la d'aquest exercici que és el que s'anomena "peixera").
- . Quin rols hem observat durant l'exercici i en especial a la "peixera"?
- . Quines coses faciliten i quines entropixen el consens?

Intentem acabar treient algunes conclusions.

ANNEX 9 A

SITUACIO DE CRISI: "En arribar d'unes vacances a l'estranger, descobreixes que ha estat plovent durant tres dies seguits en el lloc on vius, al camp. Just en el moment d'arribar a casa teva, una camioneta de la policia va anunciant amb un altaveu que tothom ha d'evacuar la zona, davant l'imminent perill de què el riu reventi la resclosa. Discuteixes amb el policia per tal que et deixi entrar a casa teva només un o dos minuts donat que vols treure algunes coses valuoses per a tu. Finalment ell accedeix. Ja ets a dins i t'adones que només tens 5 minuts, com a màxim, per decidir què agafes i que només seràs capaç d'agafar 4 coses abans de sortir. Quines 4 coses agafaries? Si tens temps escriu-les per ordre de prioritat"

ACTIVITAT 9

ANNEX 9 B

"LA INUNDACIO"

Llistat de coses per endur-se'n:

- Un llarg poema que el qual has estat treballant durant els darrers mesos i que ja tens, finalment, enllestit per tal de poder-lo presentar a la teva comunitat o a la societat poètica del col·legi per a la competició anual.
- Un àlbum de fotografies dels teus 3 primers anys de vida.
- Una ràdio.
- El vestit de casament de la teva àvia, el qual va servir també per a la teva mare i que estava destinat per a tu o la teva germana.
- El diari personal que has estat escrivint dia rera dia durant l'any passat.
- Una ampolla que conté un vaixell que vas fer quan tenies 11 anys i vas haver d'estar 6 setmanes al llit.
- Una guitarra molt cara que havies conservat durant molt de temps i que feia sonar la teva música 50 vegades millor del que era.
- Els arxius i els comptes d'un important grup (ecologista, juvenil,...) al qual tu pertanyes.
- El teu parell de botes o sabates preferides.
- La teva llibreta d'adreces.
- Les teves notes de l'escola i els certificats dels teus exàmens des que vas començar l'ensenyament primari.
- Un preciós atlas de 1887 que havies demanat en préstec a un teu amic.
- Una valuosa catifa que et varen regalar en un viatge pels mars d'Àsia i que tens col·locada en un lloc d'honor en el teu menjador.
- Un receptacle amb planters que tenen fama de ser difícils de conrear, però que ara ja comencen a treure els primers brots.
- La col·lecció de segells del teu pare, datada el 1920, i valorada en centenars de milers de pessetes.
- Cartes d'amor d'un/una primer/a xicot/a.
- Dues ampolles d'un vi especial, molt vell, que estaves guardant per a una ocasió molt especial.

RECORDA: Qualsevol cosa que no salvis serà destruïda per la inundació.

Tens 5 minuts per decidir!

ACTIVITY 9

"THE FLOOD"

Situation: You get back from a holiday abroad to find that it has been raining for three days non-stop where you live, in the country. Just as you get home, a police van goes by announcing over a loudspeaker that everybody must evacuate the area, as the river could burst the dam at any moment. You tell the policeman that you must go into the house for just a minute or two as you want to salvage some objects of value to you. Finally he agrees. When you are inside you realise you only have 5 minutes, at most, to decide what to take and that you will only be able to pick up four things before leaving. What four things would you take? If you have time, write them in order of priority".

ACTIVITY 9

LIST OF THINGS TO TAKE:

- A long poem you have been working on for some months and that is finally ready for presentation to your community or to the poetry society for the annual competition.
- An album of photographs of your first three years of life.
- A radio.
- Your grandmother's wedding dress, which your mother also used and that was going to be used by you or your sister.
- The personal diary you have been writing every day for the last year.
- A ship in a bottle that you made when you were 11 and had to spend 6 weeks in bed.
- A very expensive guitar you had kept for a long time and that made your music sound 50 times better than it was.
- The archives and accounts of an important group (ecology group, youth club, etc.) that you belong to.
- Your favourite pair of boots or shoes.
- Your address book.
- Your school notes and exam certificates ever since you started secondary schooling.
- A beautiful atlas from 1887 that you had borrowed from a friend.
- A valuable carpet that was given to you on a journey around the seas of Asia and that occupies a place of honour in your dining-room.
- A pot with seedlings that are notoriously difficult to grow, but that are just beginning to sprout.
- Your father's stamp collection, dated 1920, and worth hundreds of thousands of pesetas.
- Love letters from your first boy/girlfriend.
- Two bottles of a very special old wine that you were keeping for a very special occasion.

Remember: Anything you don't salvage will be destroyed by the flood.

You have 5 minutes to decide!

ACTIVITÉ 9

ANNEXE 9 A

SITUATION: " De retour de vacances passées à l'étranger, tu découvres qu'il pleut depuis trois jours d'affilée à l'endroit où tu habites, à la campagne. Au moment même où tu arrives chez toi, une camionnette de la police annonce au travers d'un haut-parleur que tout le monde doit évacuer la zone car les eaux du fleuve menacent d'emporter le barrage d'un moment à l'autre. Tu discutes avec le policier pour qu'il te laisse rentrer chez toi rien qu'une minute ou deux car tu veux récupérer quelques objets auxquels tu tiens. Il finit par accepter. Une fois chez toi tu te rends compte que tu n'as que cinq minutes, au maximum, pour choisir ce que tu emportes et que tu ne peux prendre que quatre choses. Quels sont ces quatre objets que tu emporterais ? Si tu en as le temps, classe-les par ordre de préférence ".

ANNEXE 9 B

" L'INONDATION"

Liste de choses que tu peux emporter:

- Un long poème sur lequel tu as travaillé ces derniers mois et que tu as finalement achevé afin de le présenter à ton entourage ou au cercle de poètes du collège pour le concours annuel.
- Un album de photos des trois premières années de ta vie.
- Une radio.
- La robe de mariée de ta grand-mère que ta mère a aussi portée et qui était destinée à ta soeur ou à toi.
- Le journal intime que tu as écrit jour après jour l'année dernière.
- Une bouteille renfermant un bateau que tu as faite à l'âge de 11 ans lorsque tu avais dû rester au lit pendant six semaines.
- Une guitare de grande valeur que tu conserves depuis longtemps et qui rend ta musique 50 fois meilleure qu'elle ne l'est en vérité.
- Les archives et les comptes d'un groupe important (écologiste, de jeunes,...) auquel tu appartiens.
- Ta paire de botes ou de chaussures préférées.
- Ton carnet d'adresses.
- Toutes tes notes scolaires et les certificats des examens que tu as passés depuis que tu as commencé l'enseignement primaire.
- Un précieux atlas de 1887 que tu avais emprunté à un ami.
- Un tapis de valeur que l'on t'a offert lors d'un voyage dans les mers d'Asie et que tu as posé à une place d'honneur dans ta salle à manger.
- Un bocal contenant des graines réputées difficiles à cultiver mais qui commencent à donner leurs premières pousses.
- La collection de timbres de ton père, datant de 1920, évaluée à des dizaines de milliers de francs.

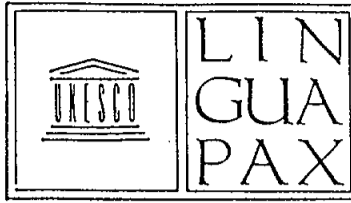
- Les lettres d'amour de ton/ta premier/première petit (e) ami (e).

- Deux bouteilles d'un vin très spécial, très vieux, que tu gardais pour une grande occasion.

SOUVIENS-TOI que tout ce que tu ne sauveras pas sera détruit par l'inondation. Tu as 5 minutes pour choisir!

ACTIVITAT 10

TITOL: " Relació entre Pau i Justícia: "Pa, no bombes" "

AREES DE CONEIXEMENT: Llengua.
Ciències Socials.

MATERIAL: - Tires de paper amb les frases de l'ANNEX 10
escrites (tants lots de frases com grups s'hagin format)
- Folis.
- Llèpissos.

DURACIO: 1 o 2 sessions de 50 minuts.

PRESENTACIO.

Proposem aquesta activitat com a cloenda de la segona unitat de treball on s'han presentat: la competitivitat, la cooperació, el conflicte, la presa de decisions i la negociació. L'objectiu d'aquesta activitat és estudiar la relació entre Pau i Justícia.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT I AVALUACIO.

1. Formar grups de 4 o 5 persones. Distribuir 1 foli per grup, així com les 7 tires de paper on hi hauria escrites les 7 frases (ANNEX 10) i demanar que cada grup les ordeni segons el grau d'impressió que els hagi produït la frase.
2. Ajuntar dos grups i demanar-los que repeteixin l'exercici trobant un nou ordre que reflexi el nou grup format (tenen 10 minuts per fer-ho).
3. Comentar els resultats obtinguts, conduint la discussió cap a la consideració de la manera com la injustícia pot constituir una causa raonable de conflicte o de guerra (per exemple: situacions de manca d'alimentació o d'allotjament).
4. Tomant als primers grups de 4 o 5 persones, proposar-los pensar quines raons provoquen una guerra. Escriure-les. Tanmateix se'ls pot demanar respondre a les preguntes: Quines causen tenen una dimensió econòmica ? Es pot lograr la pau mentre hi hagi injustícia?
5. Una darrera proposta que podria servir-nos per fer una avaluació escrita seria:

Imagineu a nivell individual com seria el món ideal per a vosaltres? Què impedeix la realització d'aquest món ideal? Què hauríem de fer per aconseguir-lo? Què podem fer per canviar les situacions d'injustícia que hi ha actualment en el món en què vivim?

NOTA:

Algunes possibles causes de les guerres (*):

- Invasió o perill d'invasió.
  - Discriminació racial, que dóna lloc a una situació en la qual una raça viu en pitjors condicions que l'altra.
  - Persecució religiosa.
  - Dogmatisme polític.
  - Pobresa: per exemple, manca de terra o d'aliments.
  - Disputes frontereres.
  - Recerca de mercats internacionals.
  - Desviar l'atenció dels problemes interns.
  - Ambició desmesurada.
-

ACTIVITAT 10

ANNEX 10

Frases (*):

- Al món hi ha més tones d'explosius que d'aliments.
- Els nens que pertanyen a les famílies més pobres tenen pitjors notes en les assignatures de matemàtiques i de lectura.
- Un major nombre d'armes no fa que la humanitat sigui més segura, sinó més pobre. Amb el que costa un avió-caça es podrien construir 40.000 farmàcies rurals.
- Les despeses militars mundials equivalen a la renda anual de la meitat més pobre de la població mundial.
- Mentre hi hagi gana, no hi haurà pau. Qui vulgui eliminar la guerra ha d'eliminar també la pobresa de la gran majoria.
- Si amb els nostres esforços aconseguim promoure i protegir la pràctica d'alimentar els infants amb la llet materna en l'àmbit de la comunitat internacional, evitarem la mort d'un milió d'infants per any en la dècada dels vuitanta.
- El 1979, un diari sud-africà informava que els nens negres tenien una possibilitat de morir set vegades superior a la dels nens blancs durant els primers anys de vida.

(*) Versió de Rafael Grasa i Violeta Ibáñez, extreta de " 29 Giochi per educare alla pace ". Ed. Borla. Roma 1987.

ACTIVITY 10

"BREAD NOT BOMBS"

Phrases (*):

- 1.The world contains more tons of explosives than of food.
- 2.Children belonging to poorer families have lower marks in maths and reading.
- 3.Increasing the number of weapons doesn't make the world safer, but poorer. The price of a hunter plane could pay for the construction of 40,000 rural pharmacies.
- 4.World military expenditure is the equivalent of the annual income of the poorer half of the world's population.
- 5.There will not be peace while people go hungry. Anyone who wants to eliminate war must also eliminate the poverty of the great majority.
- 6.If through our efforts we manage to promote and protect the practice of breast-feeding all over the world, we shall avoid the death of a million children during the eighties.
- 7.In 1979, a South-African newspaper reported that black children had seven times as many chances of dying during the first years of life as white children.

(*) Version by Rafael Grasa and Violeta Ibáñez, taken from "29 Giochi per educare alla pace". <Rome, Ed. Borla, 1987.

ACTIVITÉ 10

ANNEXE 10

" Du pain, pas de bombes "

Phrases (*):

- Dans le monde, il y a plus de tonnes d'explosifs que d'aliments.
- Les enfants des familles les plus pauvres ont des notes inférieures en mathématiques et en lecture.
- Un plus grand nombre d'armes ne donne pas plus de sécurité à l'humanité, mais au contraire plus de pauvreté. Avec l'argent d'un avion de chasse on pourrait construire 40.000 pharmacies de campagne.
- Les dépenses militaires mondiales équivalent au revenu annuel de la moitié la plus pauvre de la population mondiale.
- Tant qu'il y aura la faim, il n'y aura pas de paix. Pour éliminer la guerre il faut aussi éliminer la pauvreté de la grande majorité.
- Si grâce à nos efforts nous parvenons à promouvoir et protéger la pratique de l'alimentation des nourrissons au lait maternel dans la communauté internationale, nous éviterons la mort d'un million d'enfants par an au cours de la décennie des années 80.
- En 1979, un journal sud-africain informait que les enfants noirs ont une possibilité de mourir dans les premières années de la vie sept fois supérieure à celle des enfants blancs.

(*) Version de Rafael Grasa et Violeta Ibáñez, extraite du " 29 Giochi per educare alla pace ". Ed. Borla. Roma, 1987.

BIBLIOGRAFIA (Per afegir a la de la Unitat núm.1).

- M. MARTINEZ / J. PUIG (coordinadors), "La educación moral. Perspectivas de futuro y técnicas de trabajo". Barcelona, GRAO / ICE, 1992 (particularment el capítol sobre resolució de conflictes i els de clarificació de valors i dilemes morals).

- Generalitat de Catalunya, "Educació per a la cooperació a l'escola. Orientacions i programes". Barcelona (Departament d'Ensenyament, Dep. d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, Dept. de Treball), 1988 (útil tot imque s'ocupa més de cooperativisme que de cooperació).

- J.M. SANAHUJA, "Juventud, desarrollo y cooperación" (Documentos para el desarrollo 3), Cruz Roja Española / IPS, 1990 (recull propostes i experiències).

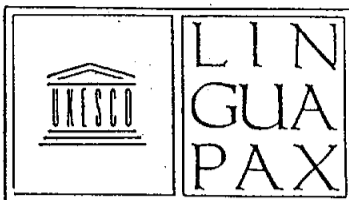

Director:
Dr. Miquel Siguan.

Coordinació tècnica i
assessorament
per al material:
Rafael Grasa.

Coordinació pedagògica:
Mª Dolors Reig.

Secretaria:
Miquel Martí.
Centre UNESCO de
Catalunya
C/ Mallorca, 285
08037 BARCELONA.
Tel.(93) 207 17 16
Fax.(93) 457 58 51

Unitat
3

PROJECTE LINGUAPAX

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA
FUNDACIO JAUME BOFILL
CENTRE UNESCO DE CATALUNYA

secretaria

Centre UNESCO de Catalunya
Mallorca, 285
08037 BARCELONA
Tel. 93.2071716
Fax. 93.4575851

UNITAT 3
IMATGES, PERCEPCIONS I ESTEREOTIPS

Activitat 1: "Imatges, estereotips i etiquetes"

- 1.1. "Som diferents"
- 1.2. "Les ulleres"
- 1.3. "Rentant l'elefant"
- 1.4. "Etiquetes"

Activitat 2: "Tot detectant mirades esbiaixades"

- 2.1. Discriminació per raó de sexe:
  - 2.1.1. "Mirades"
  - 2.1.2. "Dualitats lingüístiques i salts semàntics"
  - 2.1.3. "Fantasia i realitat: Les dones en el món"
- 2.2. Discriminació per raó d'ètnia:
  - 2.2.1. "Carta d'un moro-negre-giatno-sudaca"
  - 2.2.2. "El joc dels perquès"
  - 2.2.3. "El cas dels indígenes nordamericans"

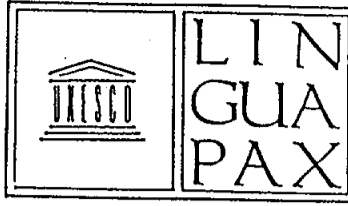
Activitat 3: "Us social dels estereotips"

- 3.1. "La fugida"

Activitat 4: "Alternatives"

- 4.1. "Història de JO"

Bibliografia

UNITAT 3

IMATGES, PERCEPCIONS I ESTEREOTIPS.

OBJECTIUS GENERALS.

1. FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS:

- Conèixer, relacionar i situar les grans àrees de cultura i civilització del planeta.
- Conèixer aquells fets destacats dels àmbits geogràfic, històric, social i artístic de diferents països.
- Conèixer les característiques de les onades migratòries en el nostre país i analitzar quines han estat i quines són les dificultats d'integració dels immigrants a Catalunya.
- Conèixer, relacionar i situar les grans àrees urbanes del món; diferenciar la problemàtica actual i de futur entre les zones dels països desenvolupats i els subdesenvolupats.
- Conèixer les principals vies de comunicació i fluxos d'intercanvi en el món d'avui.
- Conèixer les iniciatives que des del nostre país s'han fet a favor de la concòrdia, progrés, pau i justícia mundials.
- Conèixer el grau de dependència dels països del Tercer Món respecte del centre capitalista, i avaluar les respostes antiimperialistes als diferents continents.
- Reconèixer la diversitat de manifestacions culturals en el món d'avui a fi de constatar que hi ha societats vàries i diferents.
- Conèixer, a grans trets, les peculiaritats de diferents llocs del món i al llarg del temps de manifestacions culturals diverses: formes de vestir, de menjar, de celebrar festes, de músiques, etc.
- Conèixer la gran diversitat que hi ha en el planeta de tipus racials, ètnics, nacionals, regionals, etc.
- Analitzar alguns dels problemes de la humanitat d'avui provocats pel racisme, etnocentrisme i eurocentrisme.
- Conèixer la localització de les diferents llengües que es parlen al món actual.
- Reconèixer el significat de la mímica, l'expressió facial, la gesticulació, etc.
- Reconèixer el significat de les convencions socials i la forma com són emprades.
- Reconèixer les diferències d'ús entre els codis oral i escrit.
- Reconèixer l'existència de diferents formes de comunicació.

2. PROCEDIMENTS:

- Descriure les activitats humanes, estructura de les comunicacions i nuclis de població i relacionar-los amb les característiques del medi físic a partir de les informacions d'un mapa.
- Aplicar els diferents coneixements sobre el treball amb mapes i plànols a l'estudi històric.
- Classificar situacions, relats o fets en funció de l'orientació en el temps (passat, present, futur), posició relativa al temps (successió, simultaneïtat, abans, després, durant), durada (variabilitat o permanència de l'acció), ritme (rapidesa-intensitat de l'acció).
- Comparar com es viu i percep un mateix temps en ambients o situacions diferents i establir les duracions d'un mateix temps en funció de les activitats que es realitzin i de la situació subjectiva.
- Establir models o conclusions generals a partir de l'anàlisi de diferents fets o situacions històriques particulars.
- Utilitzar textos geogràfics, històrics, sociològics, etc., per a l'estudi de fets, opinions, etc.
- Utilitzar la premsa diària i els diferents mitjans de comunicació per obtenir informació sobre diferents temes, preferentment d'actualitat.
- Elaborar treballs monogràfics utilitzant fonts bibliogràfiques diverses.
- Utilitzar jocs o exercicis de simulació per evocar les relacions entre les principals variables d'una situació geo-històrica o social.
- Confeccionar jocs o exercicis de simulació per expressar els resultats d'una recerca o evocar una determinada problemàtica.
- Realitzar debats i judicis sobre determinats temes polèmics de l'actualitat local, nacional, internacional o sobre aspectes d'interès del passat.
- Realitzar dramatitzacions sobre determinats aspectes, fets o situacions del present o del passat.
- Comprendre les idees principals i secundàries d'exposicions i relats senzills, expressats oralment i/o per escrit, en diferents llengües.
- Extreure informacions concretes de diferents tipus de text.
- Prendre la paraula i participar en els intercanvis propis de la classe.
- Presentar per diferents mitjans orals i escrits un treball realitzat col·lectivament al voltant d'un tema.
- Ser capaç d'utilitzar el material d'aprenentatge bàsic: diccionaris, manual de classe, material propi, mapes, gràfics, enciclopèdies, índexs, catàlegs, etc.
- Utilitzar el context, lingüístic i no lingüístic, com a mitjà per augmentar la comprensió.

3. ACTITUDS, VALORS I NORMES:

- Practicar el diàleg, la tolerància, el pluralisme i els valors democràtics en les relacions personals i de grup.
- Respectar les opinions manifestament contràries a les pròpies.
- Mantenir amb arguments les opinions pròpies.
- Reaccionar amb energia davant el que siguin violacions dels teus drets humans o constitucionals com a persona, o en cas que siguin violats els de la comunitat.

- Acceptar el pluralisme polític i cultural valorant-lo com una aportació al patrimoni col·lectiu de la humanitat.
- Cooperar, col·laborar i solidaritzar-se amb aquells que pateixen injustícies o són víctimes de situacions desgraciades.
- Solidaritzar-se amb els col·lectius, països o grups socials, víctimes de desigualtats, explotació o menyspreu als drets humans o injustícia.
- Lluitar per la defensa dels drets humans fonamentals de la persona.
- Valorar negativament les conductes que tendeixen de manera fefaent o encobertament a l'anorreament, genocidi (físic o cultural), racisme i opressió de qualsevol mena.
- Valorar positivament les conductes d'altres cosmovisions i àmbits culturals que tendeixen a l'alliberament del dolor humà.
- Comprendre les maneres d'actuar d'altres cosmovisions i cultures diferents de la nostra.
- Reaccionar adequadament en situacions imprevistes o desconegudes, demostrant un comportament social acceptable.
- Construir un conjunt d'estratègies comunicatives i socials pròpies (per evitar paraules desconegudes o dubtoses, per encetar o mantenir una correspondència, etc.
- Dominar i utilitzar els elements bàsics del llenguatge de la descripció i de la narració.
- Organitzar les idees i la informació de manera que quedin destacats els punts principals, i reflectir aquesta organització d'una forma acceptable.
- Demostrar l'habilitat per produir descripcions i relats narratius de forma creativa, tot expressant actituds i sentiments personals, posant en relleu determinats aspectes.
- Dominar i utilitzar correctament el llenguatge necessari per reproduir i sintetitzar opinions, relats o parlaments d'altres, així com escenes i esdeveniments passats.
- Triar d'una forma crítica entre diferents fonts d'informació.
- Reaccionar davant de les informacions demostrant acord o desacord, oposant-s'hi, expressant dubtes, preocupació, alegria,...d'una manera acceptable.
- Demostrar la capacitat de prendre part en un projecte de grup i d'una forma organitzada: portant a cap una recerca simple sobre un tema escollit; processant la informació recollida, deduint i presentant conclusions.
- Expressar-se per escrit.
- Respectar els conceptes culturals i valors d'altres pobles i civilitzacions.
- Proclamar la fraternitat i la igualtat entre els diferents pobles i cultures de la Terra.
- Acceptar la diferència i tenir una actitud tolerant envers els altres pobles.
- Demostrar un cert interès envers allò que les altres societats poden oferir-nos, i una actitud oberta envers d'altres cultures.
- Escoltar de manera activa i ser receptiu.
- Superar la inhibició, cooperar i comunicar en una altra llengua.
- Valorar la diversitat de formes de comunicació humana.
- Distanciar-se dels models i evidències mitjançant l'esperit crític, el sentit de l'humor i la reflexió.

- Adaptar-se a un estil de treball en el qual l'aprenentatge d'una matèria suposa compartir i col.laborar amb la resta de companys; prendre part activa i ser responsable.
- Esdevenir un membre plenament actiu de la classe participant voluntàriament en les activitats que s'hi facin.
- Establir relacions amb els altres a través d'una nova llengua.
- Appreciar la importància de la pulcritud i bona presentació. així com de fer bona lletra en els textos escrits.
- Demostrar una certa curiositat envers els països i els camps on la llengua estrangera que estudiem s'utilitzi d'una manera habitual.
- Demostrar una actitud crítica envers la informació, les opinions, les hipòtesis...i un cert grau d'independència en les pròpies opinions, com a resultat d'una perspectiva cultural més àmplia, aconseguida mitjançant el contacte amb una llengua estrangera.

=====

ACTIVITAT 1

TÍTOL: Imatges, estereotips i etiquetes.

Activitat 1.1.: "Som diferents"

Activitat 1.2.: "Les ulleres"

Activitat 1.3.: "Rentant l'elefant"

Activitat 1.4.: "Etiquetes"

ACTIVITAT 1.1.

TÍTOL: "Som diferents"

ÀREES DE CONEIXEMENT: Llengua (Català o Castellà) Ciències Socials.

MATERIAL: Paper i bolígraf o llapis.

DURACIÓ: 1 sessió llarga.

PRESENTACIÓ:

La **DIFERÈNCIA** és un factor d'identitat individual. La diferència és una part de nosaltres mateixos. Cada persona s'identifica com un ésser únic a partir de les seves diferències amb els demés.

La **DIFERÈNCIA** és un factor d'enriquiment personal i social. Les altres persones amb les seves experiències i opinions diferents, amb les seves diferències, ens ensenyen i ens aporten moltes coses valuoses.

La **DIFERÈNCIA** és un element dinamitzador de la convivència i la relació interpersonal. Construïm les nostres relacions a partir de l'intercanvi d'opinions i experiències, i de la interacció de les nostres individualitats.

L'objectiu d'aquesta activitat és doble: d'una banda, fer que els/les alumnes es reconeguin éssers individuals i diferents entre sí, i que reflexionin sobre la importància que té la **DIFERÈNCIA** per a la identitat individual de cada persona.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

Una vegada hem parlat a l'alumnat de la importància de la **DIFERÈNCIA**, iniciem l'activitat pròpiament dita amb un treball individual:

- Cadascú té uns 10' per fer dues llistes amb: a) els trets o característiques que té en comú amb la resta de companys, i b) els trets o característiques que el diferencien de la resta de companys.

El pas següent és:

- Formar grups d'unes 6 persones. Cada membre del grup exposa als demés les seves reflexions (punts en comú i diferències respecte dels altres). A continuació, entre tots els components del grup, s'elaboren dues úniques llistes (trets comuns i trets diferents) que resumeixen les seves opinions. Per fer-ho tindran uns 30'.

A continuació:

- El portaveu de cada grup dirà en veu alta les seves conclusions. Mentre el/la professor/a o un/a dels alumnes en prendrà nota a la pissarra o bé en un foli. En acabar, el/la professor/a fa una breu síntesi dels resultats, subratllant les coincidències entre els grups i obrint un diàleg amb preguntes com:

. Quins criteris solem utilitzar més freqüentment per identificar-nos amb altres persones? (sexe, edat, aparença física, personalitat, Gustos, idees, origen...) I per diferenciar-nos?

. Quan heu treballat en grup, què ha estat més fàcil: trobar criteris d'identificació o de diferència?

. Les diferències individuals són un obstacle o un factor favorable per a la relació interpersonal? Què aporten a cada persona?, I al conjunt de la col·lectivitat social?

. Quines diferències acceptem en els demés? I quines ens en separen?

AVALUACIÓ:

No ens sembla necessari fer-ne cap altra que no sigui el mateix diàleg entre tots els components de la classe, però sí que recomanem deixar per escrit totes les conclusions de l'activitat.

=====